

UNIVERZITA PALACKÉHO V OLOMOUCI

Filozofická fakulta

Katedra asijských studií

MAGISTERSKÁ DIPLOMOVÁ PRÁCE

**Rozdíly v reportážích České televize referujících o Číně po výměně
zahraničních zpravodajů**

The Differences in Czech Television's Reports Dealing with China after the
Change of its Foreign Correspondents

Olomouc 2017 Klára Schwarzová

Vedoucí práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Prohlašuji, že jsem zadanou seminární práci zpracovala sama s přispěním vedoucího práce a konzultanta a používala jsem pouze literaturu v práci uvedenou. Zároveň prohlašuji, že jsem tuto práci ani její části dosud nepoužila k získání kreditů v rámci studia na FF UPOL.

V Olomouci dne 21. 8. 2017

Vlastnoruční podpis:

Anotace

Jméno a příjmení: Klára Schwarzová

Název katedry a fakulty: Katedra asijských studií, Filozofická fakulta

Název diplomové práce: Rozdíly v reportážích České televize referujících o Číně po výměně zahraničních zpravodajů

Vedoucí diplomové práce: Bc. Martin Lavička, M.A.

Počet stran: 103

Počet znaků: 158 861

Počet příloh: 2

Klíčová slova: zahraniční zpravodaj, Česká televize, Čína, reportáž, zpravodajství

Média jsou stále, i přes zmenšující se svět, hlavním nástrojem poznávání. V případě vzdálené a kulturně odlišné Číny je jejich zprostředkovatelská role zásadní. S privilegiem reportéra, který je do Číny vyslán, aby o zemi podával zprávy bez zkreslení, by měla veřejnoprávní televize nakládat s vědomím velké moci při ovlivňování názorů a poznatků veřejnosti. V České televizi došlo v roce 2014 po sedmi letech k výměně osobnosti na pozici stálého zahraničního zpravodaje v Číně. Tato diplomová práce je postavena na hypotéze, jež tvrdí, že se změnou novináře nastala také změna stylu práce zahraničního redaktora. Správnost či nesprávnost úsudku ukázala obsahová a tematická analýza reportáží vytvořených oběma reportéry v období počínaje lednem 2013 a konče dubnem 2015. V rozboru byly sledovány proměnné počtu, četnosti, délky, lokality, množství vnějších zdrojů a tematiky. Analýza umožnila nejen zaujmout stanovisko k počáteční hypotéze, poskytla také konkrétní odpovědi na navazující otázky ohledně rozsahu rozdílů. Vzhledem k specifickému postavení České televize, jejíž činnost a zásady mají vymahatelný rozměr, má výrazná změna způsobů potenciál vyvolávat diskusi. Snaha o pochopení důvodů střídání vedla k zasazení tématu do širších okolností zahrnujících politickou a obchodní sféru, u níž lze od roku 2013 pozorovat výrazný nárůst zájmu o říši středu.

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucímu mé diplomové práce panu Bc. Martinovi Lavičkovi, M.A. za aktivní přístup, zájem o téma a konstruktivní nápady a připomínky. Také bych ráda vyjádřila své díky panu Mgr. Štěpánovi Sedláčkovi za cenné rady, ochotné konzultace a dobrovolné zapojení se do dané problematiky.

Obsah

Anotace.....	4
Poděkování	5
Obsah.....	6
Seznam grafů a tabulek	8
Grafy.....	8
Ediční poznámka	10
1. Úvod.....	11
2. Metodologie.....	13
2.1. Hypotéza.....	14
2.2. Kvantitativní obsahová analýza.....	15
3. Část teoretická	18
3.1. Funkce žurnalistiky	18
3.2. Zpravodajství x publicistika	19
3.2.1. Zpravodajské hodnoty	19
3.2.2. Zpráva.....	24
3.2.3. Reportáž.....	24
3.2.4. Reportér	25
3.3. Zahraniční zpravodajství	26
3.4. Česká Televize	29
3.4.1. Kodex České televize	29
3.4.2. Zahraniční zpravodajové	30
4. Část praktická	33
4.1. Reportér Tomáš Etzler.....	34
4.1.1. Témata Tomáše Etzlera	42
4.2. Reportérka Barbora Šámalová.....	51
4.2.1. Témata Barbory Šámalové	61
4.3. Komparace.....	71

5. Diskuse	78
6. Závěr.....	86
7. Abstract	89
8. Literatura	90
8.1. Elektronické zdroje.....	92
9. Seznam příloh.....	97
10. Přílohy	98

Seznam grafů a tabulek

Grafy

GRAF Č. 1 – POČET PŘÍSPĚVKŮ T. ETZLERA V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

GRAF Č. 2 – POČET PŘÍSPĚVKŮ T. ETZLERA V JEDNOTLIVÝCH ZPRAVODAJSKÝCH RELACÍCH

GRAF Č. 3 – PODÍL ZPRAVODAJSKÝCH POŘADŮ VYSÍLAJÍCÍCH PŘÍSPĚVKY T. ETZLERA – MĚSÍČNÍ ROZBOR

GRAF Č. 4 – POMĚR DESTINACÍ, ZE KTERÝCH POCHÁZEJÍ REPORTÁŽE T. ETZLERA

GRAF Č. 4A – MÍSTA VZNIKU REPORTÁŽÍ T. ETZLERA

GRAF Č. 5 – POČTY VNĚJŠÍCH ZDROJŮ VYJADŘUJÍCÍCH SE V ETZLEROVÝCH PŮVODNÍCH REPORTÁŽÍCH

GRAF Č. 6 – PODÍL TÉMAT, KTERÝMI SE T. ETZLER VE SVÉM ZPRAVODAJSTVÍ O ČÍNĚ ZABÝVAL

GRAF Č. 7 – BLIŽŠÍ SPECIFIKACE TÉMAT V RÁMCI POLITICKÉHO OKRUHU

GRAF Č. 8 – ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ VE ZPRAVODAJSTVÍ KATEGORIE ČÍNA A ZAHRANIČÍ

GRAF Č. 9 – POČET REPORTÁŽÍ V KATEGORII SOCIÁLNÍ PROBLÉMY ODVYSÍLANÝCH V JEDNOTLIVÝCH RELACÍCH

GRAF Č. 10 – POČET REPORTÁŽÍ V KATEGORII ČÍNSKÁ NÁTURA ODVYSÍLANÝCH V JEDNOTLIVÝCH POŘADECH ČT

GRAF Č. 11 – POČET PŘÍSPĚVKŮ B. ŠÁMALOVÉ V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

GRAF Č. 12 – TEMATICKÉ POKRYTÍ ŘÍJNA 2014

GRAF Č. 13 – POČET PŘÍSPĚVKŮ B. ŠÁMALOVÉ V JEDNOTLIVÝCH ZPRAVODAJSKÝCH POŘADECH

GRAF Č. 14 – POMĚR ODVYSÍLANÝCH REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ ZAHRNÚJÍCÍ REPRÍZY V RŮZNÝCH RELACÍCH ČT

GRAF Č. 15 – POMĚR ORIGINÁLNÍCH A REPRÍZOVANÝCH DÍLŮ V RÁMCI RŮZNÝCH POŘADŮ

GRAF Č. 16 – ROZLOŽENÍ ZPRAVODAJSTVÍ B. ŠÁMALOVÉ DO RŮZNÝCH POŘADŮ V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

GRAF Č. 17 – POMĚR LOKACÍ, VE KTERÝCH ŠÁMALOVÁ VYTVÁŘELA SVÉ PŘÍSPĚVKY

GRAF Č. 17A – POČET REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ NATOČENÝCH V RŮZNÝCH DESTINACÍCH

GRAF Č. 18 – POČTY VNĚJŠÍCH ZDROJŮ VYJADŘUJÍCÍCH SE V PŮVODNÍCH REPORTÁŽÍCH B. ŠÁMALOVÉ

GRAF Č. 19 – POMĚR ZASTOUPENÝCH TÉMAT B. ŠÁMALOVÉ ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ

GRAF Č. 20 – POČET REPORTÁŽÍ Z HONGKONGSKÝCH DEMONSTRACÍ V KATEGORII NÁSILÍ

GRAF Č. 21 – PODÍL PŘÍSPĚVKŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE OBYVATELI HONG KONGU A JINÝCH ETNICKÝCH MENŠIN

GRAF Č. 22 – PROPOJENÍ TÉMAT KULTURA A ČESKO A ČÍNA A ROZVRSTVENÍ JEJICH PODKATEGORIÍ

GRAF Č. 23 – CELKOVÝ POČET ODVYSÍLANÝCH REPORTÁŽÍ T. ETZLERA A B. ŠÁMALOVÉ

GRAF Č. 24 – PROCENTUÁLNÍ VYJÁDŘENÍ VŠECH DÍLŮ REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ V RŮZNÝCH POŘADECH

GRAF Č. 25 – DÉLKY REPORTÁŽÍ ETZLERA

GRAF Č. 26 – DÉLKY REPORTÁŽÍ ŠÁMALOVÉ

GRAF Č. 27 – PRÁCE SE ZDROJI – ETZLER

GRAF Č. 28 – PRÁCE SE ZDROJI – ŠÁMALOVÁ

GRAF Č. 29 – ÚZEMÍ, NA KTERÉ SE ZAMĚŘOVALO ZAHRANIČNÍ ZPRAVODAJSTVÍ B. ŠÁMALOVÉ Z ČÍNY

GRAF Č. 30 – MAPA PROPOJENOSTI

Ediční poznámka

Pro přepis čínských znaků do latinky bylo použito české standardizované transkripce. Při citacích jsem se řídila citační normou 690 a harvardským systémem odkazování v textu.

1. Úvod

S rostoucím počtem zpráv, článků a reportáží v českých médiích referujících o Číně roste také důležitost jejího mediálního obrazu. Zejména poslední dobou je informování o Číně pravidelnou, téměř každodenní součástí zahraničního zpravodajského servisu všech typů médií. Postavení stálého zahraničního zpravodaje České televize je ovšem mezi záplavou převzatých agenturních zpráv výjimečné. Reportér v zemi žije, pracuje, má možnost poznat její zvyky, kulturu a způsoby. V případě natolik odlišné země jako je Čína se jedná o výhodu k nezaplacení. Na rozdíl od článků či reportáží, které vznikají pouhým převzetím již hotové zprávy od agentury a při kterých novinář funguje spíše jako editor než jako píšící autor, schopnost vhledu a pochopení událostí z čínské, ne české perspektivy společně s možností přístupu k původním zdrojům by měla zahraničnímu zpravodaji umožnit vytvářet bohaté, pestré a nezkreslené zpravodajství a přispívat tak ke komplexnímu obrazu Číny v českém mediálním prostředí.

Funkci stálého zahraničního reportéra České televize v Číně zastával od roku 2006 Tomáš Etzler. V roce 2014 ho po necelých osmi letech na postu nahradila Barbora Šámalová. Říká se, že když dva dělají totéž, není to totéž. Toto latinské úsloví by se dalo použít jako neodborné vyjádření tématu mé diplomové práce. Se změnou žurnalisty došlo také ke změně stylu práce. Tato magisterská diplomová práce je postavena na předpokladu proměny způsobu výběru a zpracování témat a celkového vyznění referování o Číně po vystřídání Tomáše Etzlera Barborou Šámalovou.

Závažnost problému rozdílné kvality i kvantity žurnalistických výstupů vytvořených ze stejné pracovní pozice se skrývá ve specifickém postavení České televize na mediální scéně a v České republice obecně. Samotnému výzkumu a praktické části práce tak musí předcházet nejen nastolení základního teoretického rámce sestávajícího z vymezení zásadních žurnalistických pojmů jako je zpravodajství, publicistika, televizní reportáž, objektivita a *agenda setting*, ale také popsání a vysvětlení funkcí a úkolů veřejnoprávní televize v České republice. Nesmí chybět ani představení správné metodologie pro zhotovení analýzy reportáží obou korespondentů a přesné formulování hypotézy práce, která je posléze doplněna o několik navazujících otázek zaměřených na důvody výměny osobnosti na pozici zahraničního zpravodaje. V případě, že dojde k potvrzení předpokladu diplomové práce a analýza prokáže výraznou změnu mediálního obrazu Číny předkládaného stálým zpravodajem České

televize v Číně, posunu mé úvahy a bádání dále do potenciálního propojení veřejnoprávního média s vrstvami společnosti, jejichž obchodní, politické či jiné zájmy jsou postaveny na dobrých vztazích s Čínskou lidovou republikou. Zcela nepopíratelně lze v české zahraniční politice pozorovat obrat vůči ČLR směrem od vyzdvihování fenoménu porušování lidských práv k výrazné náklonnosti a obdivu nad ekonomickými úspěchy země. Otázkou zůstává nakolik se snaha přesvědčit české voliče o výhodnosti přátelství s asijskou velmocí dostává do zpravodajských obsahů České televize.

2. Metodologie

Práce je postavená na specifické roli České televize jakožto jediného televizního média veřejné služby, jež s sebou nese jasně daná pravidla pro vytváření mediálních obsahů. Tyto zásady jsou dokonce zakotveny v právních normách, a jsou tudíž vymahatelné. Koncept České televize stojí na objektivní a vyvážené žurnalistice, čímž se zpravodajské hodnoty a principy nezávislé novinářiny stávají teoretickým základem této práce. V širším kontextu se vše odvíjí od obecné role médií ve společnosti, jež není na celém světě totožná, na což například upozorňují autorské dvojice Ruß-Mohl, Bakičová a Splichal, Sparks. K načrtnutí rozdílu mezi faktickým a neutrálním zpravodajstvím a zabarvenou, subjektivní publicistikou bylo použito materiálu od Barbory Osvaldové, Lynette Burns a Tomáše Trampoty, který společně s Renatou Sedlákovou a Štěpánem Sedláčkem z Mediatenoru byl také hlavním zdrojem správné metodiky výzkumu. V otázce objektivity a vyváženosti zpravodajství je v mediálních kruzích respektován rámec vytvořený Jörgenem Westerstahlem. Celá praktická část využívá volně přístupné zdroje České televize, ať už se jedná o právní ukotvení či samotné reportáže v elektronickém online archivu. Kvantitativní obsahová analýza příspěvků proběhne pouze na základě objektivně a veřejně zjistitelných informací. Snaha o co nejpřesnější zodpovězení diskusní otázky ohledně důvodů výměny zahraničního korespondenta vyústila k pokusům o osobní kontakt nejen s oběma reportéry, ale také s vedením zpravodajské sekce České televize. Konfrontace s výsledky analýzy vyústila v jednom případě v zájem a v druhém případě naopak v ignoraci. Kapitola diskuse je tedy založena na osobně získaných informacích doplněných investigativním bádáním.

Jádrem samotného výzkumu je analýza reportáží České televize informujících o Číně vytvořených Tomášem Etzlerem a Barborou Šámalovou. Vzhledem k nestejně dlouhému působení obou žurnalistů na postu zahraničního reportéra bude analyzována práce za přibližně rok v životě čínského zpravodaje Tomáše Etzlera a stejně dlouhé období v životě čínské zpravodajky Barbory Šámalové. Analýza delšího časového období by byla technicky i časově velmi náročná, více než rok práce dokáže načrtnout obraz způsobu vytváření zpravodajských obsahů. Musí se jednat o na sebe navazující roky, jelikož pro potřeby porovnání je zásadní, aby podmínky pozadí, tzn. čínské reality, o které reportéři referují, byly co nejvíce konzistentní. Konkrétně tedy půjde o reportáže vytvořené Tomášem Etzlerem za období od 1. ledna 2013 do posledního února 2014

a následně o reportáži z pera Barbory Šámalové vzniklé v období od 1. března 2014 do posledního dubna. Výměna zpravodajů nastala k 1. březnu 2014. V případě obou novinářů bude tedy zkoumána práce za 14 měsíců, což umožní prozkoumat vždy dva měsíce, leden a únor v případě Etzlera a březen a duben u Šámalové, dvakrát. Jedná se o měsíce hraniční, kdy jedna mise spěla ke konci, a ta druhá zrovna odstartovala. Zaměřit se na ně dvakrát umožňuje zkoumat práci reportérů v pracovních podmínkách a zavedených poměrech, jednoduše řečeno, nevidět jen poslední leden a únor balícího a odcházející Tomáše Etzlera, a březen a duben začínající a nezabydlené Barbory Šámalové. Reportáže jsou volně přístupné v elektronickém online archivu České televize, jedná se o příspěvky zejména v relacích Události a Horizont ČT 24, v menší míře také Události, komentáře, Události v kultuře či 168 Hodin, na jejichž rozbor bude aplikována kvantitativní obsahová analýza. Pro účely mé práce a pro schopnost potvrzení nebo vyvrácení základní teze je potřeba zkoumat spektrum témat, které oba reportéři zpracovávali, a také další aspekty příspěvků v podobě lokality či počtu a druhu nezávislých zdrojů informací objevujících se v reportážích.

2.1. Hypotéza

Každému kvantitativnímu empirickému šetření by správně metodicky měla předcházet jasná a přesná formulace hypotézy. Obecně řečeno, hypotéza je výrok o vztahu dvou nebo více jevů. Slovo pochází z řečtiny, kde původně znamená předpoklad, domněnku. (Sedláková 2014: 112) Hypotézy jsou vyjádřením očekávání chování zkoumaných dat, odpovídají na otázky, jež vyvstávají na základě předešlých znalostí či zkušeností výzkumníka. Jedná se o oznamovací výroky, z jejichž znění je naprosto čitelné, v jakých případech dojde k potvrzení nebo naopak k vyvrácení základního předpokladu. „Dobře formulovaná hypotéza musí obsahovat informace, jaké proměnné budeme měřit a jaká data potřebujeme k jejich testování.“ (Sedláková 2014: 117) Hypotézy tedy zpravidla nebývají jednoduché věty, jejich formulace vyžaduje preciznost a naprostou jasnost.

Z podstaty jinakosti předešlé žurnalistické práce Tomáše Etzlera a Barbory Šámalové a na základě nesystematického leč dlouhodobého zájmu o reportáže České televize vytvářené zahraničním zpravodajem v Číně se formulace hypotézy pro tuto diplomovou práci jeví poměrně jasně. Základním, zjednodušeně vyjádřeným předpokladem je existence rozdílu v novinářské práci Tomáše Etzlera a Barbory

Šámalové na pozici zahraničního korespondenta České televize v Číně. Po metodologickém upřesnění a stanovení dílčích proměnných zní hypotéza následovně. Žurnalistická práce zahraniční reportérky České televize v Číně v roce 2014, Barbory Šámalové, vede k rozdílnému počtu, rozdílné stopáži, rozdílné četnosti, rozdílným lokalitám, rozdílnému způsobu spolupráce s vnějšími zdroji a k rozdílným tématům zpravodajských výstupů než novinářská činnost zahraničního korespondenta České televize v Číně v roce 2013, Tomáše Etzlera. Formulace jasně jmenuje zkoumané veličiny i očividně poukazuje na kvantitativní způsob získání dat. Analýza má primárně za úkol poskytnout údaje k prokazatelnému podložení správnosti či popření zásadní domněnky. Potenciální další výzkumné otázky, které mohou vzejít ze samotného empirického procesu, budou námětem diskusní části diplomové práce.

2.2. Kvantitativní obsahová analýza

Kvantitativně zkoumat mediální obsahy znamená mimo jiné analyzovat škálu a různorodost témat objevujících se ve vysílání či vydání. Analýza zabývající se tematickou agendou médií se uskutečňuje buď za účelem prozkoumání obsahu určitého média či se záměrem srovnání různých médií mezi sebou a odhalování jejich odlišností. V této práci zastoupí roli dvou různých médií právě dva zahraniční korespondenti. Metoda také napovídá, zda média naplňují určitý normativní požadavek různorodosti spektru témat. V případě veřejnoprávního média je přinášení informací ze všech okruhů společnosti, ze všech koutů světa a ze všech úhlů pohledu neodmyslitelnou součástí jeho existence. Analýza tematické agendy médií může být také základem rozsáhlejšího výzkumu dlouhodobých účinků médií, tzv. nastolování témat, kdy rozboru nepodléhají pouze mediální obsahy, ale také jejich příjemci, což odhalí vliv předkládání pouze určitých témat na veřejný žebříček důležitosti společenských problémů. (Trampota 2010: 100)

Metoda se může aplikovat za účelem sledování jednoho konkrétního tématu a četnosti jeho výskytu v médiích, jinými slovy řečeno, jak často je v médiích probírán určitý konkrétní námět. Jiným způsobem je zkoumání celé agendy jednoho či více médií, jak široký záběr periodika poskytují. Získaná data jsou povětšinou procentního charakteru a slouží mimo jiné ke srovnání různých médií či různých námětů. (Trampota 2010: 102) Pro konkrétní představu, agenda jednoho média (či samotného novináře) se

bude ze 40 % věnovat vládní politice, kdežto v rámci druhého média ji bude vyhrazeno pouze 15 % prostoru, jelikož bude dávana přednost například zdravotnictví.

Výzkum tematické agendy se provádí pomocí kvantitativní obsahové analýzy, z jejíhož názvu vyplývá vhodnost metody pro zpracování většího množství textů. Výhody kvantitativní metody obecně spočívají ve vysoké míře strukturovanosti, která vede k vysokému stupni ověřitelnosti. Svými přesně formulovanými pravidly se metoda stává přenositelnou, výsledky by neměly být závislé na výzkumníkovi, který kódování dat provádí. (Sedláková 2014: 295) Postup aplikace metody je silně svázán pravidly a kroky, jejichž pořadí je třeba dodržet. Podrobněji řečeno, nejprve je zapotřebí formulovat si výzkumné otázky nebo hypotézy, dále definovat a zvolit výběrový soubor, vybrat a přesně určit jednotky měření, konstruovat kategorie obsahu, které budou analyzovány, vystavit systém kvantifikace, následně kódovat obsahy a analyzovat shromážděná data, a konečně přesně určit a interpretovat závěry.

Některé kroky se mohou prolínat, správný výzkum by ale jednoznačně měl začínat položením si výzkumné otázky, respektive vyslovením hypotézy. Tezi se před otázkou dává přednost v případech, kdy navazujeme na předchozí výzkumy či již předpokládáme určité závěry výzkumu, jako tomu je u této diplomové práce, která má za úkol potvrdit nebo vyvrátit jasně definovanou hypotézu, z níž by měl aspoň částečně vyplývat rozsah výběrového vzorku, který podstoupí kódování. (Sedláková 2014: 310) Ze samotného názvu této práce vyplývá omezení zkoumaného vzorku na reportáže vytvořené novinářem Tomášem Etzlerem a žurnalistkou Barborou Šámalovou. Cílem práce není podrobit analýze celý záběr příspěvků zabývajících se Čínou, práce je omezena na pouhé dva autory. Dále je zapotřebí si výběrový vzorek vymezit časově, z technických, ekonomických, fyzických a dalších důvodů není možné kódovat celkové čínské portfolio obou reportérů.

Jádrem metody analýzy tematické agendy médií je konstrukce obsahových kategorií, laicky řečeno, určení a vyslovení jednotlivých kategorií témat, do kterých budou jednotlivé reportáže spadat. Adekvátní kategorie se určují dvojím způsobem, a to tzv. *emergent kódováním*, kdy prozkoumání vzorku předchází kategorizaci, nebo *a priori kódováním*, kdy jsou kategorie nejdříve vysloveny a data jsou k nim přiřazena až posléze. (Trampota 2010: 106) Vzhledem k rozsáhlému záběru zahraničního zpravodaje a širokému spektru témat, které ve své práci musím obsáhnout, bude pro tento výzkum použita první varianta kódování, kdy se různé kategorie přirozeně utvoří během zkoumání výběrového vzorku reportáží obou korespondentů.

Po leckdy časově náročném procesu kódování, které musí probíhat velmi strukturovaně, aby každý kódovač mohl dosáhnout stejných výsledků, nastává fáze statistického vyhodnocení. Z výzkumu nejčastěji vyplynou hodnoty četnosti¹ a korelace,² které jsou následně interpretovány vzhledem k původní výzkumné otázce či hypotéze. (Trampota 2010: 107)

¹ Četnost ukazuje, kolik jednotek měření zapadá do jednotlivých proměnných.

² Korelace, jinými slovy závislost, odhaluje, jak se dvě nebo více kategorií navzájem ovlivňují.

3. Část teoretická

3.1. Funkce žurnalistiky

V dnešní elektronické době a v prostředí s garantovanou svobodou slova a projevu může být novinářem prakticky každý. Žurnalistické obsahy objevující se v masových médiích by přeci jen měly plnit určité společenské funkce. Mezi ty nejdůležitější jsou odborníky na média považovány funkce informování, formulování a zveřejňování, nastolování témat, kritika a kontrola, vzdělávání, také zábava, integrace a socializace. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 21) Někteří teoretikové ovšem upozorňují na kulturní podmíněnost žurnalistických cílů. Například studie Splichala a Sparkse tvrdí, že novináři z různých kulturních prostředí mohou plnit různé společenské role v závislosti na etických normách daných zemí. (Splichal, Sparks 1994: 167) V kontextu tématu reportérů působících v zahraničí je tento detail důležitý pro schopnost nahlížení na problematiku z mírně jiné perspektivy.

Snad základní esencí žurnalistiky je potřeba informovat, zprostředkovávat a přinášet údaje a sdělení, která budou veřejnosti nápomocná v praktickém denním životě a při utváření stanovisek a názorů. Jakmile média o jevu informují, učiní z něj věc veřejnou. Jinými slovy problém formulují, upozorňují na něj, čímž také vzdělávají. I v plně demokratických státech je v praxi ovšem ne vše určeno veřejnosti. V ideálním případě by proto média měla fungovat také jako nestátní kontrolor a kritik moci. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005:22) Kolik se toho ve skutečnosti dostane mezi veřejnost, záleží na mnoha faktorech, neochota PR pracovníků sdělovat informace je pouze jedním z nich. Pro toto téma je obzvláště důležitým aspektem míra tiskové svobody v dané zemi. Volnosti a svobodě při tvoření mediálních obsahů může být bráněno nejen ze strany státních vrstev, ale také na základě tržních tlaků. Hledání střední cesty mezi uspokojením potřeb náročného a vyspělého publika, vyhověním požadavkům a představám vlastníků a přizpůsobením vytváření novinářských obsahů při omezených zdrojích je každodenním bojem dnešního žurnalisty. Zároveň to vše ovlivňuje i osobnost samotného novináře, jeho vlastnosti a styl práce. Na každém jednom autorovi záleží, jaká slova v jistém okamžiku zvolí, jakou perspektivou bude na daný problém nahlížet, jestli si vybere jednoduchou cestu tiskovou agenturou již předloženého příběhu, jakého člověka si pozve na rozhovor a jak moc obohatí slova tiskového prohlášení. (Burns 2004: 21)

Všechny výše zmíněné aspekty, omezující naprostou volnost a úplnou dostupnost informací, mají za následek fenomén nastolování témat, tzv. agenda setting. Nejen novináři, ale média obecně, vládnoucí aparát a kultura, svým výběrem zpráv a mediálních obsahů vyzdvihují jen určitá témata, která se tak stávají těmi nejdůležitějšími a iluzorně těmi nejdůležitějšími jevy,³ které hýbou celou společností. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 21) Novinář referující o nedomácím prostředí, které na cílové publikum nemá přílišný dopad, a jemuž byl v rámci média dán jen velmi omezený prostor, se může stát tvůrce zásadních témat velmi jednoduše.

3.2. Zpravodajství x publicistika

Pro jasnější spatření případných rozdílů v práci obou zahraničních reportérů je nejprve potřeba definovat základní žurnalistické pojmy, vymežit jejich správné použití a osvětlit rozdíly mezi nimi. Žurnalistické texty mohou být primárně zpravodajského nebo publicistického charakteru.

Pojem zpravodajství s sebou přináší informace, fakta, definice, data a údaje, které chce pouze sdělit, předat, ovšem nehodnotit. Tomu je přizpůsobena i formální podoba zpravodajského textu, který by měl být vytvořen bez zbytečného otálení a beze slov chvály či hany. Naopak publicistické obsahy se neomezují jen na pouhá vyvážená sdělení, zapojení autorova názoru, hodnocení a komentování určitých faktů se dokonce očekává. (Osvaldová 2011: 13) Publicistický styl je pro autora jednoznačně volnější, ve formě i jazyku, což ovšem neznamená, že jeho stanoviska jsou vždy svobodně a plně vítána. Jak bylo zmíněno výše, novinář není absolutně svým pánem, z části podléhá požadavkům šéfredaktora, respektive majitele, tendencím trhu nebo dokonce mezím zákona. Musí si být také vědom jeho potenciální moci, se kterou se dá zacházet zodpovědně, nebo které se dá naopak zneužít. Důkladné rozlišování obou sfér napomáhá k dodržování vyváženosti zpravodajství. (Osvaldová 2011: 14)

3.2.1. Zpravodajské hodnoty

Společenská působnost médií je nepopiratelná. Dalo by se říci, že vztah mezi mediálními institucemi a recipienty je dialektický. Média vysílají své obsahy a sdělení v nich obsažená směrem k veřejnosti, společnost na druhou stranu spojuje roli médií s určitým očekáváním, vyžaduje, aby média ve veřejném prostoru působila jistým

³ Nazývat médii nastolovaná témata skutečnostmi je, dle mého, riskantní.

způsobem. Naše nároky a požadavky na jejich chování se mění s časem a typem společnosti, jejichž součástí jsou. (Trampota 2006: 140) Jinými slovy řečeno, médiím jsou v různých společenských uspořádáních přiřazovány různé role. Jejich úkol a role v České republice lze jen těžko porovnat s mediálním prostředím v Čínské lidové republice.

K moderním západním společnostem lze na základě rozlišení, které podle normativních nároků na média zpracovali američtí autoři Siebert, Peterson a Schramm v knize *Čtyři teorie tisku*, přiřadit teorii liberální a teorii sociální odpovědnosti, jejichž hlavní principy spočívají ve svobodě, spravedlnosti, rovnosti, řádu a solidaritě. (Siebert, Peterson, Schramm 1981: 44) V textech obecně a ve zpravodajství konkrétně se tyto hodnoty projevují jednáním s prosociálním příznakem, v ochraně takzvaného veřejného zájmu. (Trampota 2006: 141) Od médií je očekávána užitečnost pro veřejnost, což je nejvíce zřejmé z označení médium veřejné služby, kterým se v České republice pyšní Česká televize, Český rozhlas a Česká tisková kancelář. Tlak, který je podvědomě na liberálně-demokratická média vyvíjen, ústí v požadavky a dále normy, kterých by při výrobě zpravodajských obsahů mělo být dodržováno.

Nemožnost veřejnosti poznat veškeré aspekty světa skrz samu sebe vede k nevyhnutelné potřebě médií disponovat spolehlivými zdroji informací, jež publiku slouží k orientaci ve světě a na jejichž základě obecnost dochází k zásadním rozhodnutím v otázkách politiky, zdraví, vzdělání, bezpečnosti a dalších. (Trampota 2006: 143) Média se tak potýkají s vysokými nároky publika na kvalitu zpravodajství. Být klamána o reálné podobě skutečností by bylo pro liberálně-demokratickou společnost nemyslitelné. Z úst nejen konstruktivistů se ovšem ozývá námitka o rozdílných interpretacích a pochopení faktů každým jedincem. Objevuje se také sebejisté tvrzení, že jedna nepopíratelná skutečnost neexistuje. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 54)

3.2.1.1. Objektivita

I přes tyto různé, mírné i hůře vyvrátitelné výhrady byly formulovány zásady správného vytváření zpravodajských obsahů. Shrnujícím pojmem, který je schopen pojmut všechny konkrétnější normativní požadavky na zpravodajství, byla zvolena objektivita. Vytváření k realitě věrného zpravodajství je nejen zásadní podmínkou veřejnosti pro věrohodnost novináře, ale také důležitým ekonomickým aspektem

přispívajícím ke čtenosti či sledovanosti média. Zjednodušeně řečeno, zprávy, které nikomu nestrání, jsou schopny oslovit každou část potenciálního publika a být přitažlivé pro všechny typy příjemců, tj. odběratelů mediálních obsahů. (Trampota 2006: 145) V rámci konceptu objektivitby bylo mediálními odborníky představeno několik rozpracování. Jedno z těch nejvlivnějších, od Westerstahla a kol.⁴, rozkládá objektivitu na dvě základní složky, faktičnost a nestrannost, které se dále dělí. (Westerstahl a kol. 1983: 10)

Teoreticky mají novináři za úkol informovat o světě způsobem, který není v rozporu s faktickým a nestranným přístupem. Faktičnost v sobě ukrývá kritéria pravdivosti a relevance. Ke splnění prvního musí novinář poskytovat faktické, věcné a jednoduše správné informace, které jsou zároveň přesné a úplné. Relevantní zprávy berou v potaz všechna data a všechny aktéry, kteří se na události podíleli. V takových zprávách není opomenut žádný pro onu skutečnost důležitý aspekt a v úvahu je brána i potřebnost, užitečnost pro určitou společnost. (Trampota 2006: 145) Nestrannost podle Westerstahla obecně spočívá v nezkresleném pohledu na událost, v rovnoměrné možnosti vyjádřit se pro všechny zúčastněné strany. Blíže se skládá ze složky vyváženosti a kritéria neutrální prezentace. První zmíněné znamená nestrannění jedné ze stran ve smyslu poskytnutí stejného prostoru pro uvedení svého pohledu, jiným slovem řečeno rovnocennost. Neutrální prezentace v sobě obsahuje vyhnutí se jakémukoliv hodnocení, užívání pouze neutrálních, nezabarvených jazykových výrazů. (Westerstahl 1983: 405)

Pro novináře reálně vytvářející mediální obsahy se objektivita v jejich práci prakticky objevuje ve dvou hlavních zásadách, které by měli při produkci zpráv dodržovat. Těmi pravidly chování jsou férovost a vyváženost, což jednoduše znamená poskytnutí názorového prostoru všem stranám události. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 54) K co nejtěsnějšímu přiblížení k objektivitě může žurnalistům dopomoci také sebereflexe a zodpovídání dotazů typu jaké informace byly do zprávy zahrnuty, jak moc jsou tyto informace k reálnému stavu situace relevantní a zdali byl udržen novinářův odstup od události. (Trampota 2006: 146)

Pravdou zůstává, že pro většinu praktikujících novinářů je zpravodajská objektivita pouhou utopií. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 54) Největší překážkou na cestě

⁴ Jedno z odlišných pojetí objektivitby je postaveno na sedmi nezbytných postulátech, konkrétně na požadavku pravdy, konceptu neutrality, oddělení, strukturovanosti, transparentnosti, vyloučení pocitů a v neposlední řadě postulátu úplnosti. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 55)

k jejímu dosažení je nedostatek času a přiděleného prostoru. Potíž tkví v tom, že objektivita je hodnotově neutrální pojem, kdežto rozhodování novináře je vždy podmíněno přiřazováním hodnot. (Burns 2004: 75) Selektce je přirozená, nutná a víceúrovňová, novinář je logicky nucen vybrat informace, které do zprávy zařadí, které do zprávy naopak nezařadí, jak informace seřadí, a pro které dva, výjimečně tři úhly pohledu se rozhodne. (Boyd 1995: 29) Tento projev porušení objektivního zobrazování událostí se označuje jako nezáměrná předpojatost, která otevřeně upřednostňuje určitá témata, aktéry a strany a spoléhá se na stále stejné informační zdroje. (Trampota 2006: 150) Proti objektivnímu zpravodajství v neposlední řadě stojí i snaha o zajímavou a čtivou reportáž, o kvalitní příběh, kterého se dosahuje lépe bez striktního držení se holých a nudných faktů. (Wilson 1996: 52)

V praxi probíhá automatické a podvědomé preferování základních hodnot, které jsou v dané společnosti široce uznávány, například nediskutovatelná obhajoba svobody slova a lidských práv v liberálně-demokratických zemích. V domácím prostředí je toto netřeba zmiňovat, ale novinář vyslán do zahraničí musí mít tento fakt neustále na paměti a dávat pozor, aby se z podpory základních svobod nestaly hodnotící soudy jiných kultur prostředí. „McGuinness říká, že novináři tak hluboce vězí v duchu doby, což je amorfni sbírka konvenčně-progresivních názorů uznávaných v posledních pětadvaceti letech, že už ani nedokážou poznat, že jsou předpojatí.“ (Burns 2004: 47)

3.2.1.2. Nastolování témat

Média disponují nejen krátkodobou mocí, která se projevuje v konkrétních zpracováních událostí a ve způsobu prezentace reality, ale jsou silná a ovlivňující také dlouhodobě. Příkladem dlouhodobého účinku médií je jev, při kterém dochází k nastolování témat, která se v médiích objevují častěji než jiná, čímž je společnost začíná vnímat jako důležitá. Tento koncept, pro který se i v české literatuře užívá anglického označení *agenda setting*, poprvé formuloval americký politolog Bernard C. Cohen již v první polovině šedesátých let 20. století. „Různí lidé vnímají svět různě, v závislosti na tom, jakou mapu jim načrtli autoři, redaktoři a vydavatelé novin, které čtou.“ (Cohen 1963: 13) Jinými slovy, novináři veřejnosti denně předkládají témata, o kterých by se mělo přemýšlet, debatovat. Zároveň tím opomíjejí jiné oblasti života, o jejichž aspektech se dle jejich úsudku tolik uvažovat nemusí. Zpravodajství má zakázáno nabádat k přijetí konkrétních postojů, má ovšem moc přenést určitou událost, určitý problém do popředí a dopomoci k debatě o něm.

Čím menší přístup k informacím z první ruky, tím větší závislost na zpravodajských sděleních. Regionální zpravodajství má teoreticky nejmenší šanci uspět s nastolováním tematické agendy v okruhu svých odběratelů. Naopak nejmarkantnější vliv v určování, která témata budou považována za hodna diskuse či vytvoření názoru, je přisuzován zahraničním zpravodajům. Na rozdíl od běžných recipientů zpráv mají možnost, z pohledu veřejnosti, být přímo u zdroje, což je při vytváření zpravodajských obsahů mimo jiné vybavuje velkou kredibilitou a důvěryhodností. Navíc při očividně omezeném prostoru, který je v relacích zahraničním událostech věnován, musí logicky docházet k poměrně obsáhlé selekci témat.

Jaké události a jaké aspekty budou zahrnuty a odvyšlány, respektive otištěny, závisí na preferencích média, čímž se formuluje jeden z okruhů otázek výzkumu agenda settingu: kdo nastoluje mediální agendu, jakým způsobem je budována a kdo ji jakou měrou ovlivňuje? (Trampota 2006: 124) Od místa události potká zpráva během cesty k recipientovi při svém utváření nejednoho mocného aktéra se schopností témata nastolovat, reportérem počínaje a vlastníkem mediálního domu konče.

3.2.1.3. Cenzura

Z předchozích odstavců vyplývá, že vynechávání či mazání určitých obsahů je z provozních důvodů běžnou a každodenní praxí novinářů. Bylo by nemoudré zaměřovat tento denní chleba s cenzurou. Při detailnějším pohledu ovšem vyplývá na povrch velmi tenká hranice mezi zkracováním novinového článku kvůli nedostatku prostoru na stránce zahraniční rubriky a mezi upravováním sdělení k obrazu svému. Vhodná formulace cenzury by mohla znít jako omezování mediálního obsahu z důvodů, které přesahují klasickou editorskou činnost. (Wilson 1996: 207)

Takzvaná formální cenzura, která byla obvyklá i v naší zemi během komunistického režimu v minulém století a která spočívá v nutném schválení nebo odmítnutí mediálních obsahů státním aparátem, se v dnešním světě vyskytuje poměrně výjimečně. V ne zcela svobodných společnostech se i dnes praktikuje jiný druh blokování přístupu k informacím, jež se nezaměřuje tolik na samotné mediální obsahy, ale spíše na novináře, kteří v takových zemích mohou mít problémy s volným pohybem a se získáváním dat, zdrojů a potřebných informací. Na tento přístup musí být zvyklí i žurnalisté v Čínské lidové republice, jež se mohou potýkat s neustálým rizikem nuceného opuštění země či nedobrovolné ztráty zaměstnání. (Wilson 1996: 208)

Médium se může dopouštět auto-cenzury, a to v situacích, kdy nejčastěji z politických důvodů záměrně vypustí či nezahrne část zpravodajského sdělení, nebo v případech, kdy je autorovi příspěvku interně doporučeno, aby obměnil určitá slova za jemnější jazykové výrazy. (Wilson 1996: 211) Tato praxe se jen těžko dokazuje a pro veřejnost zůstává z pochopitelných důvodů skryta. Z výsledné reportáže nebo z konečného článku je nemožné vyčíst, nakolik je přesnou kopií novinářem vytvořené práce a nakolik je pouhou parafrází.

3.2.2. Zpráva

Na obsah pojmu zpráva lze nahlížet mnoha způsoby. Ze široka, kdokoli může kohokoli o čemkoli zpravit, sdělit mu cosi nového, aktuálního, odlišného a výjimečného. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005:47) Žurnalisticky je zpráva historicky nejstarším útvarem, který zpracovává informace o uplynulých, probíhajících či nastávajících událostech. Související fakta, děje a myšlenky ovšem pouze zaznamenává, sumarizuje a konstatuje, předkládá publiku. Měla by se vyhýbat hodnocení, komentování či hledání příčin a důsledků, naopak nastínění nepopiratelných a jednoznačných souvislostí je na místě. Jednoduše řečeno, zpráva odpovídá na šest základních otázek, a to kdo, co, kdy, kde, jak a proč. Ideálně by novinář při tvoření zpráv měl usilovat o věcnost, přesnost, úplnost, spolehlivost, včasnost a citovou neutrálnost, jež ji na první pohled vymezuje vůči jiným publicistickým textům. (Osvaldová 2011:22)

Podoba a způsob zpracování zprávy se liší v závislosti na médiu, kterým je distribuována veřejnosti. Zpráva v televizním prostředí má zajisté svá specifika, která souvisí se zapojením vícera smyslů, publikum není jen čtenářem, ale zejména divákem a posluchačem, a to vše najednou. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 48) Televizní zpráva by měla být stručná, věcná, hutná, jasná a přesná. Délka příspěvku průměrně činí minutu a půl, za dlouhou zprávu se považuje více než dvě minuty trvající sdělení. (Osvaldová 2011: 77)

3.2.3. Reportáž

V kontextu rozmanitosti dnešního mediálního světa nabývá reportáž vícera forem. Obecně umění reportáže spočívá v přenesení děje až k publiku, ve zprostředkování dojmů, atmosféry a zážitků. Autor se snaží recipienty do dění vtáhnout, je jejich průvodcem či doprovodem při putování událostí. Dobrý reportér se vyvaruje zpracování,

kteřé by straniło jen jeho vlastní perspektivě. (Ruř-Mohl, Bakičová 2005: 56) Důležitou součástí reportáže jsou detaily, které pomohou u publika vzbudit zájem. K tomu neodmyslitelně patří zapojení konkrétních lidských osudů, přímých aktérů události, kteří mohou v příspěvku sdělit své dojmy i svá hodnocení, jeř jsou naopak od autora reportáže nežádoucí. Role reportéra vyplývá ze samotného slova reportovat, tj. podávat obraz, líčit skutečnost, pozorovat. Nezáleží mu ovšem striktně jen na faktech, ale snaží se zachytit i atmosféru. Jedná se o složitý řánř, autor musí najít rovnováhu mezi výrazově silnými jazykovými prostředky, jeř se vyvarují hodnocení, naopak mají jen popisnou funkci. (Ruř-Mohl, Bakičová 2005:57)

Reportážní metoda je charakteristická právě pro televizní zpravodajství, kde často nahrazuje samotnou zprávu. Televizní reportážní záznam skutečnosti umožňuje zprávu prezentovat s vysokou mírou autenticity, bezprostřednosti a dokumentární věcnosti. (Osvaldová 2011:75) Kombinace obrazu, zvuku a mluveného slova dokáže za relativně krátký časový úsek publiku předat ne malé množství informací, které jsou navíc dány do souvislostí a zasazeny do určitého pozadí.

Někteří mediální teoretikové dále rozlišují řánř zvaný *feature* neboli reportáž s pozadím, která by mohla odpovídat rozšířené televizní reportáři, kdy autor zprávu zařazuje do kontextu, dění interpretuje a činí jeř srozumitelným. (Ruř-Mohl, Bakičová 2005: 57) Tato forma často odpovídá televizním zpravodajským příspěvkům, kterým byl dán větší prostor a na jejichž zpracování měl autor déle než jeden den do další relace.

3.2.4. Reportér

Reportéři, novináři⁵ jsou pro své médium tím největším zdrojem zpráv. Noviny a rozhlasové a televizní stanice se snaží, aby jejich kmenoví redaktoři řili v prostředí, o kterém a pro které zpracovávají a přinářejí informace. Na vlastní oči vidí, co se v okolí děje, poznají, že je něco v nepořádku, a rozumí místní situaci. Touto výhodou mohou disponovat regionální i zahraniční zpravodajové. Někteří redaktoři jsou původně novináři, kteří se praxí a zkušenostmi vyznají v určitém problému či oblasti, jiní jsou specialisté, kteří o svém oboru začali informovat veřejnost. (Boyd 1995: 13) Namísto kreativity a vědomostí je ve skutečnosti nejvíce ceněna novinářova schopnost najít si cestu k informačním zdrojům a jeho bohatá síť osobních kontaktů. (Trampota 2006: 49)

⁵ Novinář utvářející zprávy v tiřtěných médiích se nazývá redaktor, v rozhlase a televizi pracují reportéři.

Dobrý žurnalista by měl být vybaven instinktem a neměla by mu chybět odvaha objevovat a pátrat. (Boyd 1995: 13)

Reportéra nelze vnímat jen jako průměrný a nevýrazný článek ve zpravodajském řetězci, naopak je důležité si uvědomit existenci jeho individuálních rysů, které nevyhnutelně přispívají k určité podobě vypracovaných zpráv. I přes největší možnou snahu o dodržení objektivitu není žádný redaktor schopen kompletně se vymanit ze svého hodnotového rámce a chápání dobra, zla a spravedlnosti. Nevítaným, ale běžným faktorem ovlivňujícím vyznění zpravodajského sdělení tak může být novinářovo politické přesvědčení či jeho náboženské preference. (Trampota 2006: 50) Výše zmíněné rysy se společně s věkem, pohlavím, se vztahy s mediální institucí, příslušností k sociální třídě a názory na nejen politickou situaci mohou promítat do procesu tvorby zpráv, do výběru témat a do posuzování důležitosti událostí. Jak upozorňují Shoemakerová a Reese jedná se pouze o možnost, existence osobního postoje k tématu automaticky neznamena jeho projevení se v konečném zpravodajském sdělení. K zabránění zrcadlení reportérovy osobnosti ve zpravodajském obsahu používá mediální organizace několik nástrojů kontroly, mezi které mimo jiné patří práce editora, role šéfredaktora a jiné mediální rutiny a vlivy. (Shoemaker, Reese 1996: 102)

Reportér je bezesporu osobností, ne pouze loutkou či pěšákem. Jak svobodně může v rámci svého média kreativně tvořit a projevovat se, ovšem záleží na konkrétním médiu, někdy mohou být podmínky pro reportéry rozdílné i v rámci jedné redakce. (Trampota 2006: 53) Velmi snadno si lze představit situaci, kdy domácí redaktor je kontrolován a instruován více než stálý zahraniční korespondent, už jen z prostého důvodu šéfredaktorovy nevelké schopnosti orientace v daném cizím prostředí.

3.3. Zahraniční zpravodajství

Předávání událostí, které se staly za domácími hranicemi představuje pro médium jeden z těch těžších úkolů. Děje se tak z několika důvodů, tím nejjednodušším je praxí ověřený předpoklad, že většina uživatelů vidí větší smysl ve sledování zpráv z blízkých oblastí, jelikož mají pocit, že takové zpravodajství má potenciál přímo ovlivnit jejich životy. Ti, kteří se o informace ze zahraničí zajímají, mají v současném světě paletu možností, kde se o aktuálním dění v cizině dozvědět. Internacionalizace může mimo jiné pomáhat k vytváření iluzorní důležitosti například politického konfliktu ve vzdálených Spojených státech amerických. Projevuje se také rozmanitostí zdrojů, které

má i malý český uživatel médií v dnešní době k dispozici. Nenutnost spoléhání se pouze na svého zahraničního korespondenta pracujícího přímo z místa zájmu má za důsledek ubývající důležitost zahraničních redakcí a zároveň klesající tlak vyvíjený na zahraničního reportéra, který tak přestal být tím jedinečným pojítkem mezi místní veřejností a životem a situací v cizích zemích a cizích kulturách.

Výhody internetu jsou ovšem ošemetné. Na jedné straně může sloužit jako základna pro bezpočet zpravodajských zdrojů, na druhé straně přehršel neověřených informací zvyšuje jeho nedůvěryhodnost jako vhodného informátora. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 160) Nemluvě o jeho nebezpečí v zemích, kde internet neslouží jako platforma pro uplatňování principu svobody slova. Na takových místech dává zřízení postu zahraničního korespondenta naprostý smysl, jelikož jeho schopnost události vidět, slyšet a zažít mu v porovnání s převzatými agenturními zprávami a omezenými, leckdy i pochybnými informacemi z internetu, teoreticky umožní předat domácím publiku relativně věrný obraz oné země.

Ať už s korespondentem nebo bez něj, prostor pro zahraniční rubriky ve zpravodajských relacích je omezený. Jaká témata a z jakých zemích se v něm objeví se pokusil vypořádat nejméně mediální analytik. Například již výše zmiňovaný Jürgen Westerstahl definoval pět základních faktorů, které ovlivňují výběr konkrétních zahraničních zpráv, jimiž jsou význam neboli důležitost⁶, blízkost geografickou, ekonomickou i kulturní, dramatičnost událostí, které se na území států dějí, ideologie a přístup. (Westerstahl, Johansson 1994: 74) Pokud jsou v určitých zemích navíc přítomni stálí korespondenti, jejich zpravodajství bude tvořit velkou část celého prostoru věnovaného informacím zpoza hranic domovské země.

Nedostatek vysílacího času nebo prostoru na novinové stránce je nevýhodou nejen pro publikum, ale také pro samotného reportéra. Jeho práce, která spočívá v podchycení celkového dění v celé zemi, někdy oblasti či kontinentu, se tím smrskává do čtyř odstavců nebo tří minut informací párkrát do týdne. I přes nedlouhý čas, který mu je dán přímo v rámci zpravodajské relace, se od něj očekává znalost politické, ekonomické, kulturní, společenské a také sportovní situace v zemi. V literatuře se pro novinářovo občasně, avšak nutné váhání, zdali uznat neznalost nebo předstírat kompetenci, objevuje německý pojem *hochstaplerovo dilema*. Samozřejmě by měla platit úměra čím déle daný zpravodaj v zemi působí, tím lépe se orientuje v místních událostech.

⁶ Důležitost ve smyslu jakési národní charakteristiky měřitelné pomocí velikosti populace nebo hodnoty hrubého domácího produktu. (Westerstahl, Johansson 1994: 74)

S postupným zlepšováním znalostí o prostředí, ve kterém zahraniční reportér žije a o kterém má referovat, začíná novinář bojovat s dalším fenoménem trápící korespondenty v cizích zemích, pro který se zažilo označení *lokalitis*. S délkou času strávenou za hranicemi se zvyšuje nebezpečí přílišné identifikace s přechodným působištěm a jeho obyvateli, potažmo jejich kulturou. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 162) Dobrého zahraničního reportéra by tedy šlo charakterizovat jako novináře, který si dokáže udržet od hostující země dostatečný odstup, aby byl stále schopen nahlížet na události nezaopatřene, objektivně, ale zároveň je schopný se v situacích rychle orientovat a pohybovat se v cizím prostředí bez větších jazykových a kulturních bariér, jež by mu bránily v přístupu k nemalému množství zdrojů informací.

Účinným pomocníkem mediální instituce zabraňujícím, aby zahraničnímu zpravodaji přerostl jev *lokalitis* přes hlavu, je rotační princip. Mnohé redakce fungují podobně jako diplomatické mise a po několika letech posílají své reportéry na místa jejich kolegů. Zabraňují tak přílišnému sžití redaktora s cizí zemí a jejími hodnotami. Na druhé straně tím připravují vlastní zahraniční redakci o drahocenné kontakty a zdroje, které se odcházejícímu korespondentovi podařilo nashromáždit a jejichž novou síť a následně důvěru si nastupující novinář musí opět získat.

Stálým umístěním redaktora do určité krajiny za hranicemi se média snaží co nejvíce eliminovat nebezpečí zkresleného referování o vzdálenějších místech, jejichž existence v informačním povědomí veřejnosti je velkou měrou závislá na zpravodajských obsazích. Kompletně se vyhnout distorzi je ovšem nemožné. Část obsahu se přeměňuje a ztrácí s každou špatnou interpretací a každým dalším nedorozuměním v důsledku kulturních rozdílů. Nebezpečí nepřesného překladu či nutnost spoléhání se na překladatele ještě více zvyšuje riziko přetočení významu zpráv a zkreslení celkového obrazu země v médiích.

Role stálého zahraničního reportéra je pro utváření veřejného názoru o dané zemi zásadní. Měl by si být svého zodpovědného úkolu, který mu přikazuje nehodnotit a vyvarovat se veškerých stereotypů a předsudků, ale naproti tomu poskytnout dostatečné množství informací, jež publiku umožní udělat si o zemi vlastní obrázek a úsudek, dobře vědom. (Ruß-Mohl, Bakičová 2005: 163) Musí být schopen rychlé aklimatizace a orientace v cizím prostředí, samostatné práce a obšírné rešerše fakt a zdrojů. V zemích, kde novináři jsou chápáni spíše jako nepřátelé demokracie než jako její hlídací psi, je na pozicích zahraničních korespondentů jednoznačně potřeba silných osobností s investigativním přístupem k práci.

3.4. Česká Televize

Česká televize je společně s Českým rozhlasem a Českou tiskovou kanceláří veřejnoprávním typem média, jehož postavení je definováno zákonem, konkrétně zákonem 483/1991 Sb. o České televizi. Zmíněná veřejnoprávnost spočívá v úkolu poskytovat „službu veřejnosti tvorbou a šířením televizních programů, popřípadě dalšího multimediálního obsahu a doplňkových služeb na celém území České republiky za účelem naplňování demokratických, sociálních a kulturních potřeb společnosti a potřeby zachovat mediální pluralitu.“ (Zákon o České televizi 1991: § 2) Z přesně daného statutu České televize vyplývá její odpovědnost vůči společnosti, která se odráží zejména v povinnosti „poskytování objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů.“ (Statut České televize 2016: Článek 2) Teoretický koncept objektivní se tím pro novináře České televize stává zavazujícím pracovním požadavkem, který mají ze zákona povinnost plnit. Mezi další mise veřejnoprávního média mimo jiné patří „vytváření a šíření programů a poskytování vyvážené nabídky pořadů pro všechny skupiny obyvatel se zřetelem na svobodu jejich náboženské víry a přesvědčení, kulturu, etnický nebo národnostní původ, národní totožnost, sociální původ, věk nebo pohlaví tak, aby tyto programy a pořady odrážely rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci, a podporovat soudržnost pluralitní společnosti“. (Zákon o České televizi 1991: § 2) Bližší pracovní zásady jsou sepsány a přesně uvedeny v Kodexu České televize.

3.4.1. Kodex České televize

Slovo kodex je obvykle chápáno ve více etickém a morálním smyslu, v tomto případě ovšem dochází ke schvalování znění Kodexu legislativními orgány České republiky a k propojení se zákoníkem práce, jež definuje porušení Kodexu jako narušení pracovní kázně, čímž se z pravidel stávají vymahatelné normy. Kodex České televize je soubor pracovních zásad, které představují jakési vodítko, jak co nejlépe dostát závazku kvality daného divákům a veřejnosti. Základním předpokladem je zajištění přístupu k informacím, kultuře, vzdělání a zábavě pro všechny skupiny obyvatelstva, vyhnutí se ostrakizování a přehlížení rozličných menšin, které stojí mimo hlavní názorový proud. (Kodex České televize 2003: 3)

Podstatu Kodexu tvoří idea nezávislosti, která prostupuje celým dokumentem. Česká televize nesmí podřizovat snahu o kvalitní mediální obsahy tlakům trhu, musí poskytovat nestranné a nezávislé zpravodajství a informace, musí si zakládat na otevřenosti, hájení lidské důstojnosti, základních lidských práv a svobod, ctít přírodu a kulturní dědictví, musí se chránit před lobbistickými tlaky ze strany soukromníků i politiků. (Kodex České televize 2003: 4) Část Kodexu věnující se zpravodajství a publicistice ujišťuje o nutnosti dodržování přesnosti a nestrannosti, čehož lze dosáhnout jen zjišťováním a ověřováním skutečnosti. (Kodex České televize 2006: 14) Nechybí také definice zprávy, zákaz směšování zprávy a hodnotícího soudu a vydávání pouhé domněnky za zprávu. Žurnalista je povinen zprostředkovat pouze ověřené a skutečné údaje, a naopak zamlčení důležité informace je posuzováno jako hrubé nerespektování pracovního závazku. Česká televize v žádném případě nesmí odvíšlat informaci, jejíž původ je neznámý či nejasný. (Kodex České televize 2003: 15) Zásadní, a leckdy nelehké pravidlo vztahující se přímo na reportéry tkví v nezbytnosti snahy o potlačení svého hodnotového rámce. Diváci by neměli mít ani tušení, co si o daném problému sám redaktor myslí. (Kodex České televize 2003: 16)

Z výše zmíněného vyplývá, jak složité může dodržování pravidel při vytváření zpravodajských obsahů být. Pointa Kodexu České televize se ukrývá v jeho existenci, která legitimuje výjimečné postavení České televize na českém mediálním poli. Pracovníci jiných českých televizí nejsou toliko svázáni zásadami postupu práce a předpisy, které de facto musí dodržovat, dle kterých musí vytvářet své mediální obsahy. Definování standardů v rámci České televize druhotně umožňuje provádění kontroly obsahů produkovaných Českou televizí. Hlídacími a poradními orgány jsou Rada České televize a Etický panel Kodexu České televize.

3.4.2. Zahraniční zpravodajové

Mezi úkoly veřejné služby České televize, které jsou uvedeny v zákoně, patří také zřizování sítě vlastních zpravodajů. (Zákon o České televizi 1991: § 3) Počínaje rokem 2013 Česká televize disponuje devíti stálými zahraničními zpravodaji, čímž zcela převyšuje ostatní česká média. Hustá síť korespondentů za hranicemi má za úkol přispívat k vysoké kvalitě zpravodajského servisu. Kvůli své náročnosti přísluší pozice stálých zahraničních reportérů těm nejzkušenějším a nejschopnějším žurnalistům, kteří na svých působištích nevykonávají jen klasickou redaktorskou činnost, ale jsou sami

sobě vedoucím střediska, účetním, často také produkčním a někdy i kameramanem. (Kubal, 2014) Rozmístění zahraničních postů je snoubením historického vývoje a snahy o co nejrozsáhlejší původní zpravodajství při omezených rozpočtových podmínkách. V Evropě má Česká televize vně České republiky pět korespondentů, konkrétně se jedná o základny v Bratislavě, ve Varšavě, v Berlíně, v Paříži a v Bruselu. Další čtyři posty se nachází v Moskvě, Tel Avivu, Washingtonu a Pekingu. Tato struktura dovoluje zpravodajcům v rámci finančních a časových možností pokrývat nejen přidělená města a státy, ale i okolní státy a území. Zpravodaj sídlící v Pekingu tak informuje českou veřejnost také o událostech z Hong Kongu, Jižní a Severní Korey, Japonska, a popřípadě Jihovýchodní Asie.

Po zřízení postu v Pekingu se prvním stálým zahraničním zpravodajem České televize v Číně stal v roce 2007 Tomáš Etzler. Po sedmi letech a zhruba pěti stech reportáží připravených ze strany před i za kamerou ho v březnu roku 2014 nahradila někdejší zpravodajka z Moskvy a Bruselu Barbora Šámalová.

3.4.2.1. Tomáš Etzler

Tomáš Etzler, který s televizní tvorbou začínal na konci osmdesátých let v ostravském studiu tehdy Československé televize, kde působil jako dramaturg zábavných pořadů, získal cenné zkušenosti s kompletní produkcí zpravodajských obsahů v americké CNN. Významná televizní stanice mu pozici produkčního nabídla po jeho osmi letech strávených v USA a začátcích na místě řidiče kamerového vozu. (Show Jana Krause, 2011) Pár let nato v rámci CNN absolvoval válečné mise v Afghánistánu, Iráku a na Haiti, jež ho nevyhnutelně naučily samostatné práce, rychlé orientaci v novém prostředí, investigativnímu jednání a flexibilitě, devízám nutným pro práci zahraničního reportéra. Historie české žurnalistiky si ho bude pamatovat jako prvního Čecha oceněného prestižní novinářskou cenu Emmy, která mu byla udělena za zrychlení a zjednodušení vysílání vzdálených živých vstupů bez potřeby imobilních satelitních vozů. (ČT 24, 2008) Po zhruba sedmiletém působení v CNN přijal nabídku České televize a přesídlil do Pekingu, kde od roku 2007 zastával pozici stálého zahraničního reportéra, editora a kameramana v jedné osobě. Na jeho místě, jež pro něj znamenalo neustálé riziko pronásledování čínskou policií, která ho během sedmi let

stihla nejednou zatknout, ho prvního března 2014⁷ nahradila Barbora Šámalová. (ČT 24, 2013) Z Pekingu se na nějakou dobu přemístil do Hong Kongu, kde založil firmu Etzler International, která mimo jiné poskytuje produkci televizních pořadů a jiných mediálních obsahů obchodního a dokumentárního zaměření. (Etzler International, 2017) V současné době je Tomáš Etzler novinářem a producentem na volné noze střídavě pendlujícím a žijícím v Praze.

3.4.2.2. Barbora Šámalová

Reportérka Barbora Šámalová je s českou veřejnoprávní televizí spjata již od roku 1994 a už od svých začátků se profilovala jako novinářka zaměřující se na informace pocházející zpoza hranic České republiky. Své schopnosti mohla publiku dokázat v pořadech *Objektiv*, *Zahraničí 21* či *Události ve světě*. (Česká televize, 2017a) V období válečného konfliktu v Iráku se Šámalová nacházela v Kuvajtu, odkud doplňovala iráckého zpravodaje Michala Kubala informacemi o tamní situaci a nabídnutím sousedské perspektivy. Obrazy, které se jim během bojů naskytly, válečnou atmosféru a novinářské zkušenosti z válečných zón předali veřejnosti v podobě knihy *Válka o Irák: Očima tří českých reportérů*, která kromě jiného přispěla k ocenění obou novinářů žurnalistickou cenou Ferdinanda Peroutky. (Idnes.cz, 2004)

Pobyt v zóně nepokojů byl zajisté bohatý na nevídané a nečekané situace, plný nezbytné rychlé aklimatizace a potřeby získání zdrojů v cizím prostředí. Vše mohla Barbora Šámalová opět zúročit v roce 2006, kdy se dostala na svůj první post stálého zahraničního korespondenta. Po čtyřech letech strávených v Bruselu byla v roce 2010 přemístěna do Moskvy, kde funkci zahraničního reportéra zastávala po dobu jednoho roku. Svou zatím poslední zahraniční misi zahájila 1. března 2014, kdy se stala náhradou za po více než 500 vytvořených reportážích končícího Tomáše Etzlera. (ČT 24, 2013) V Číně, kam se s odchodem Etzlera společně se Šámalovou stěhoval i kameraman, zůstává dodnes. Uvést informaci, že Barbora Šámalová v Čínské lidové republice, potažmo Pekingu jako oficiálním sídle zahraničního korespondenta, nyní žije,

⁷ V médiích a oficiálních dokumentech České televize se objevuje rozkol a neshoda v datech, kdy k výměně zpravodajů došlo. Ředitel zpravodajství Zdeněk Šámal již v prosinci 2013 v tiskovém prohlášení tvrdil, že Barbora Šámalová na pozici zahraniční reportérky v Číně nastoupí 1. března, vydané články o tomto tématu tedy Tomáše Etzlera z pozice sesazují již na začátku března. (ČT 24, 2013) Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů za rok 2013, oficiální výstup zahraniční redakce České televize sepsaný šéfredaktorem Michalem Kubalem, ale obsahuje seznam stálých zahraničních reportérů k datu 1. března 2014, na němž stále figuruje Tomáš Etzler jako korespondent z Pekingu a Hong Kongu. (Zpráva Rady ČT, 2014)

by ovšem bylo nepřesné a klamavé. Reportérka trvale bydlí v Hong Kongu a za natáčením a zpravováním o Číně dojíždí. (Procházková 2017)

S Českou televizí ji kromě dlouhodobého, k letošnímu roku dvaceti tříletému vztahu, pojí i vztahy rodinné. Její bratr Zdeněk Šámal býval shodou okolností taktéž zahraničním zpravodajem v Rusku, jeho jméno ale spíše rezonuje ve spojení s vedením zpravodajské sekce České televize, v jejímž čele stál během devadesátých let a funkci ředitele zpravodajství zastává i dnes.

4. Část praktická

V této části dojde k detailnímu rozboru reportérské činnosti obou zpravodajů, kterou pro Českou televizi vykazali celkově za 28 měsíců během let 2013, 2014 a prvních čtyř měsíců roku 2015.

Při základní kvantitativní analýze jsem se zaměřila především na získání objektivně zjistitelných informací, konkrétně se jedná o datum vysílání příspěvku, jeho název, pořad, ve které byla reportáž uvedena, délku zprávy, její pořadí v rámci relace, lokalitu, kde reportér svůj příspěvek vytvořil, a počet zdrojů, jež se v jednotlivých reportážích k danému tématu vyjádřily. Zdroj je zde myšlen ve smyslu člověka, který poskytl informace přímo na kameru. U zdrojů byla důležitá jejich národnost⁸, variabilita, relevantnost, odlišení, zdali se jednalo o politika, odborníka, laika nebo například obchodníka. Pokud bylo potřeba, zaznamenala jsem výskyt nepřesných dat, překladu, nesedících titulků, neodpovídajícího názvu příspěvku či nepřesné výslovnosti čínských vlastních jmen a vyčlenila jsem pouhé telefonické komentáře, které jen doplňovaly zprávy jiných novinářů.

Zařazení reportáží do různých tematických okruhů stále spadá do úkonů kvantitativní analýzy, přičemž se ovšem neobejde bez přirozeně subjektivního rozhodování a pojmenování kategorií. Už jen neexistence totožných tematických oblastí je určitým indikátorem rozdílnosti novinářského přístupu, proto uvedu konkrétní kategorie a jejich počty až posléze, přímo u rozpracování analýzy jednotlivých reportérů. Přehlednost nezlehčuje ani občasná tematická neucelenost a nutnost zařazení příspěvku do více tematických okruhů najednou. U obou reportérů se bez překvapení vyskytují základní oblasti čínské politiky, ekonomiky, životního prostředí a zdraví, ostatní okruhy

⁸ Zásadní bylo rozlišit, jestli se jedná o místního, ať už odborníka či zástupce lidu, nebo o cizince, popřípadě o cizince, jehož státu se téma přímo týká nebo cizince ve smyslu nezávislé třetí strany.

se mírně liší. Oba reportéři podávali zpravodajství také z Korejského poloostrova, tuto kategorii si ale dovolím opomenout, analýza bere v potaz pouze příspěvky týkající se Číny v širokém slova smyslu, tzn. zahrnující zprávy z pevninské Číny neboli Čínské lidové republiky, z Hong Kongu, z Macaa, z Tchaj-wanu, a o čemkoliv čínském, z čínské kulturní tradice pocházejícím.

Rozhodla jsem se také pro zaznamenání celkového vyznění zpravodajského příspěvku, určení, zdali příspěvek měl pouze informativní hodnotu, nebo byla jeho nálada spíše pozitivní, respektive negativní. Jsem si vědoma subjektivity tohoto postupu, ale o zabarvení jsem rozhodla pouze v evidentních případech, kterých ovšem nebylo málo. Stanovení tří hodnot pro další rozlišení a rozdělení nejen zpravodajských textů je běžnou praxí mediálních analytických agentur, kde je standardně tonalita příspěvků rozlišována slovy neutrální, pozitivní, negativní či ambivalentní. (Mediatenor, 2015)

Posledním, v kvantitativní metodě lehce netypickým krokem, ke kterému jsem přistoupila, bylo vyzdvižení zcela očividných příkladů nevyváženosti a pojmenování naprosto jasných nesouladů s realitou a stanovení irelevantnosti tématu pro určité časové období nebo obecně pro české publikum.

4.1. Reportér Tomáš Etzler

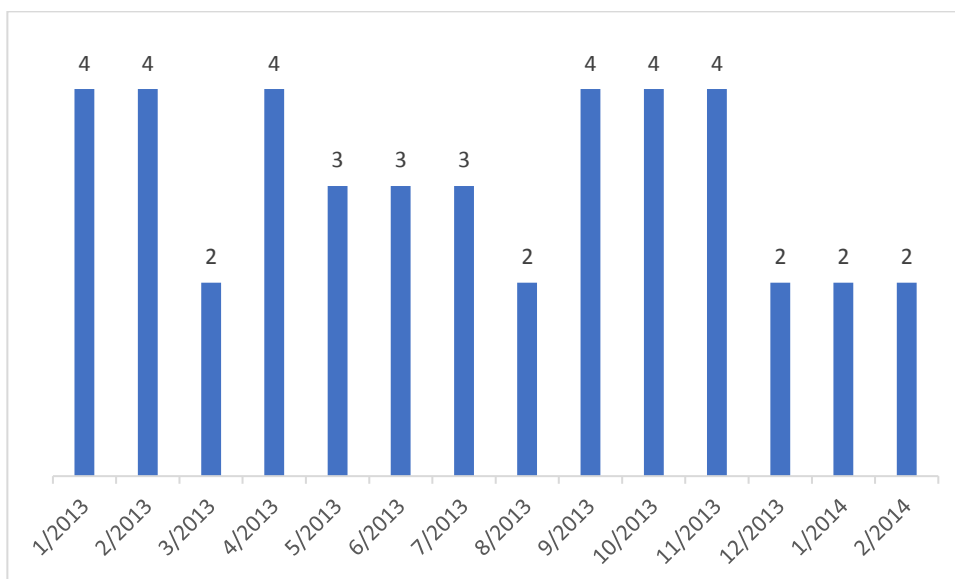
Zpravodaj v roce 2013 až do konce svého působení v České televizi vykazoval ne přesprávně četnou, zato pravidelnou činnost. Po odečtení příspěvků, které nereferovaly o Číně, a reprízovaných částí se ukázalo, že Tomáš Etzler během 14 měsíců přispěl do zpravodajství České televize celkově čtyřicet třikrát. To ne jen teoreticky znamená v průměru tři reportáže za měsíc, Etzler se tohoto průměru opravdu držel a každý měsíc dodával souměrný počet dvou až čtyř příspěvků do Událostí nebo do Horizontu ČT24, jednou také do pořadu 168 hodin.⁹ Z grafu číslo 2 vyplývá převaha příspěvků odvysílaných v hlavní zpravodajské relaci České televize, kde diváci shlédli 29 zpráv od čínského zpravodaje, kdežto v pořadu Horizont ČT24 jich bylo uvedeno třináct.

Nepoměr z velké části vychází z faktu, že na rozdíl od Událostí, Horizont nebyl v roce 2013 vysílán každý den. Do začátku letních prázdnin byl pořad specializovaný na zahraniční zpravodajství na programu pouze jednou za týden, vždy v neděli večer. Denní informování začalo až po čtyřměsíční pauze neobvyklým termínem 29. října 2013. V poměru k celkovému počtu 542 dílů Událostí a Horizontu ČT24 odvysílaných

⁹ viz graf č.1

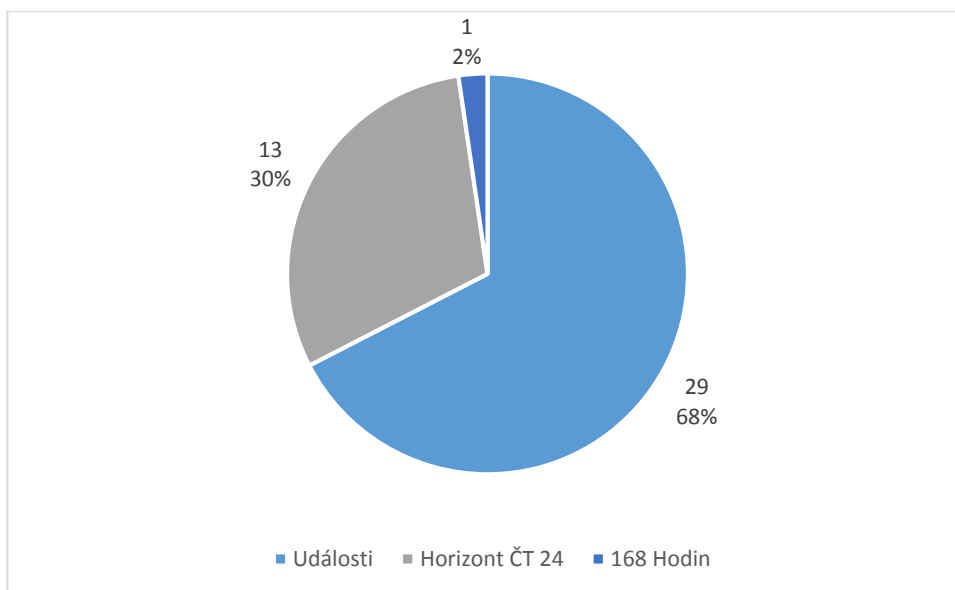
ve sledovaném období se skóre čtyřicet tři příspěvků nezdá být vysoké. Jedná se ovšem o pouhý záznam kvantity, o kvalitě příspěvků nevyovídá.

GRAF Č. 1 – POČET PŘÍSPĚVKŮ T. ETZLERA V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

ZDROJ: AUTOR

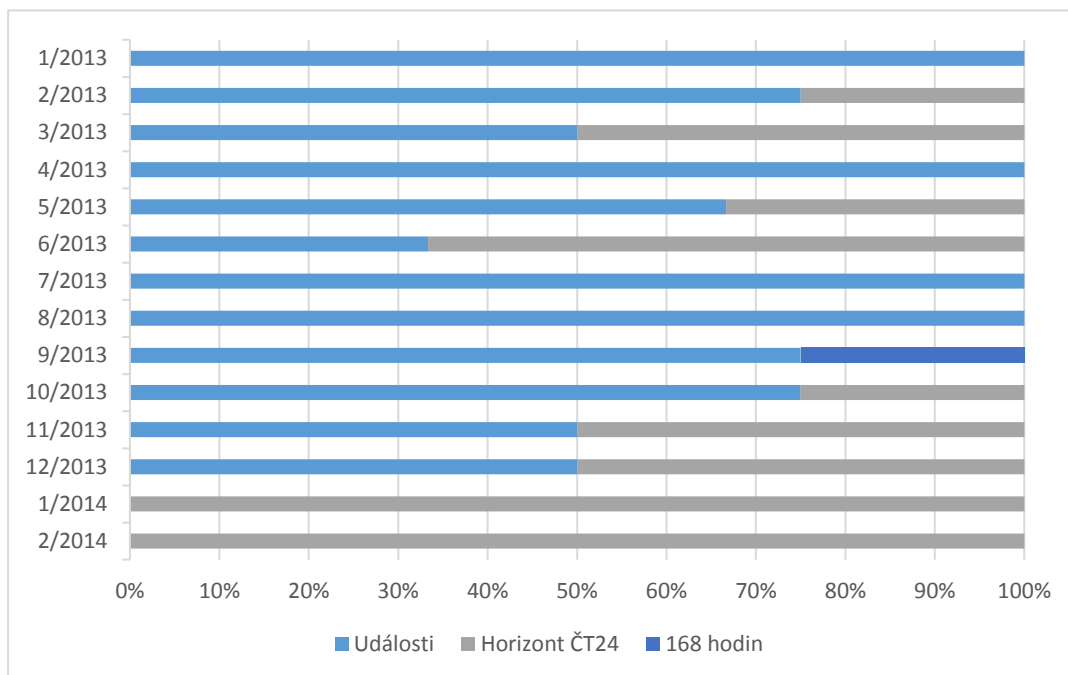
GRAF Č. 2 – POČET PŘÍSPĚVKŮ T. ETZLERA V JEDNOTLIVÝCH ZPRAVODAJSKÝCH RELACÍCH

ZDROJ: AUTOR

Pokud se číslo 43 rozprostře do jednotlivých měsíců a zároveň rozdělí mezi pořady tak, aby bylo jasné, kolik z celkového počtu odvysílaných příspěvků v jednom konkrétním měsíci se objevilo v Událostech, a kolik v Horizontu ČT24, popřípadě v pořadu 168 hodin, získaný poměr odhalí určitou nerovnoměrnost, která je patrná z grafu č. 3.

GRAF Č. 3 – PODÍL ZPRAVODAJSKÝCH POŘADŮ VYSÍLAJÍCÍCH PŘÍSPĚVKY T. ETZLERA – MĚSÍČNÍ ROZBOR

ZDROJ: AUTOR

Z něj lze například vyčíst, že v lednu, dubnu, červenci a srpnu 2013 se Etzlerovy reportáže objevily pouze v Událostech, Horizont o Číně pohledem stálého zpravodaje mlčel, což je v případě července, srpna a září logické z důvodu letních prázdnin redakce. V září 2013 monopol Událostí narušil politicky zaměřený pořad 168 hodin, který v druhé půlce měsíce odvysílal Etzlerovu reportáž o politických čistkách uvnitř komunistické strany Číny. Naopak ke konci působení Etzlera v České televizi se zájem o jeho příspěvky zřetelně přesunul do studia zahraničního Horizontu ČT24, V Událostech se během posledních dvou měsíců Etzlerovy čínské poznatky vůbec neobjevily. Od prosince, tedy tři měsíců před jeho odchodem, navíc došlo k poklesu četnosti jeho příspěvků o polovinu.

Při analýze Etzlerovy práce je zřejmý rozdíl v jiné roli hlavní zpravodajské relace České televize a speciálně zahraničního Horizontu ČT24. Pominu-li ústřední princip Horizontu, čímž je informování o událostech vně České republiky, další podstatná odlišnost spočívá v časovém prostoru, která je dávana jednotlivým příspěvkům. Zatímco v Událostech bývají, mimo hlavní témata, pro jednotlivé zprávy vyhrazeny průměrně dvě minuty, Horizont se běžně nebrání ani příspěvkům delším než pět minut, výjimkou nejsou desetiminutové reportáže. Práce Tomáše Etzlera do tohoto konceptu přesně zapadá, jeho příspěvky, jež byly odvysílány v Událostech, obvykle trvaly kolem obligátních dvou minut, největší prostor byl za oněch 14 měsíců dán reportáži *Čínsko-*

japonské napětí, která trvala dvě minuty a padesát vteřin a diváci ji mohli zhlédnout 22. února 2013. Naopak nejkratší byl příspěvek ze 6. listopadu 2013 s názvem *Exploze před klíčovým setkáním*, která trvala pouhou jednu minutu a dvacet vteřin.

Nejdelší reportáž Událostí by s nadsázkou řečeno mohla odpovídat délce nejkratší Etzlerovy zprávy z Horizontu. Jeho nejstručnější reporty trvají právě kolem dvou minut, konkrétně ta opravdu nejkratší skončila za minutu a čtyřicet sekund, a pocházejí z konce jeho pracovního závazku. Zejména první půlrok roku 2013 byl plodný na Etzlerovy obsáhlé a dlouhé reportáže, tou rekordní byla osm minut a čtyřicet vteřin dlouhá *Krvavá delikatesa ze žraločích ploutví*. Čtyři další příspěvky z jeho pera trvaly déle než čtyři minuty – únorová *Honička ve Východočínském moři* o šesti minutách a třiceti vteřinách, čtyři minuty a dvacet sekund trvající *Nebezpečné čínské vepřové z března*, červnové reportáže o Tchaj-wanu a o čínském boji s drogami, jež ve vysílání Horizontu ČT24 zabraly pět minut a pět sekund, respektive přesných pět minut.

S většinou výše zmiňovaných delších reportáží souvisí jeden charakteristický rys způsobu práce zpravodaje Etzlera. Až na jedinou výjimku, kterou byla aktualita o explozích před důležitým setkáním světových politiků, nebyla Etzlerovi odvysílaná žádná reportáž dvakrát, například poprvé v Událostech a posléze také v Horizontu ČT24. Čtyřikrát se ovšem stalo, že v Událostech i Horizontu ČT24 byly odvysílány příspěvky na totožné téma, nebyly to ovšem reprízy. Etzler čtyřikrát vytvořil dvě samostatné reportáže, jednu nejen délkou vhodnou do hlavní zpravodajské relace, a druhou vždy výrazně delší, obsáhlejší, komplexnější a hodící se do konceptu Horizontu ČT24. Stalo se tak právě u reportáží *Čínsko-japonské napětí*, respektive *Honička ve Východočínském moři*, kdy časový rozdíl činil tři minuty čtyřicet sekund, *Krvavá delikatesa ze žraločích ploutví*, jejíž sourozenec z Událostí byl o šest minut a čtyřicet pět sekund kratší, *Čínský boj s drogami*, potažmo *Čínské zbraně proti drogám* s rozdílem dvou minut a čtyřicet vteřin a *120 let od narození Mao Ce-tunga* neboli *Mao Ce-tung zůstává čínskou ikonou*, kde došlo ke zkrácení o 2 minuty a pět sekund a kompletnímu vynechání části reportáže z odlišné lokality natáčení. Důvody dvou různých verzí reportáží na stejné téma logicky vyplývají z prostorových a časových možností Událostí. Z pohledu investigativně laděného reportéra a množství získaného materiálu je existence specializovaného pořadu zahraničního zpravodajství téměř nutností.

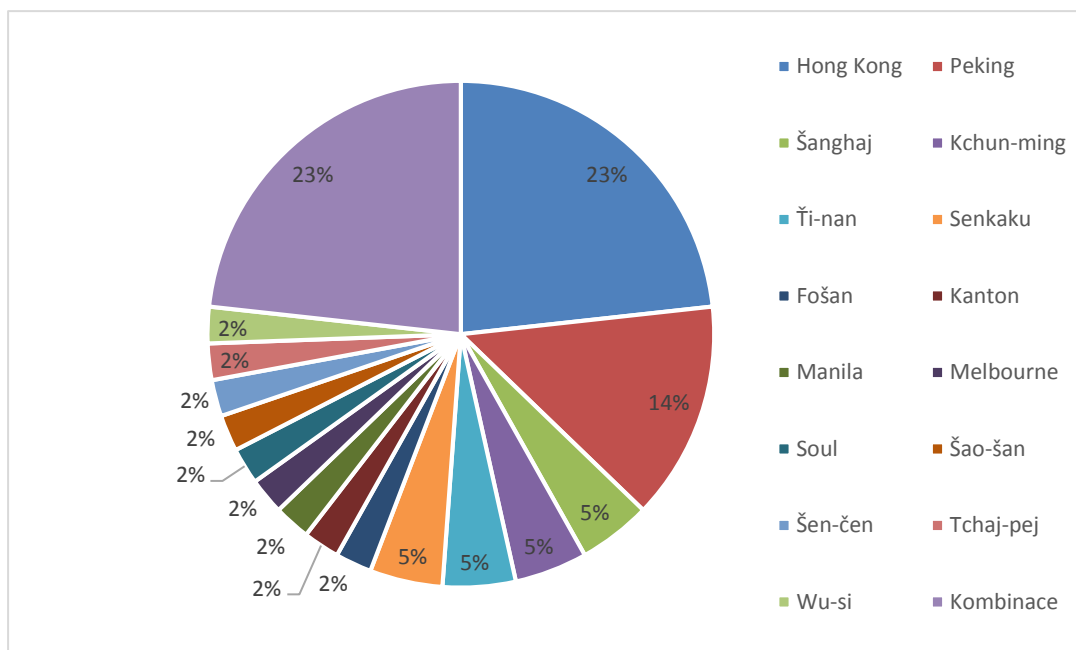
Co se týče zařazení Etzlerových reportáží na určitá místa v pořadí zpráv v jednotlivých dílech pořadů, nedá se zcela jasně vyčíst pravidelnost, z analýzy nevyplývá konkrétní vzorec pro umístování jeho příspěvků na začátek nebo naopak na

konec relace. Dalo by se pouze vypíchnout pár příkladů nezvyklého zařazení zprávy, která by svým významem nebo tématem logicky zapadala spíše do jiné části pořadu, než v jaké byla odvysílána. Na konci dubna mohli diváci hlavní zpravodajské relace zhlédnout reportáž s názvem *Válka Googlu s Čínou*, která informovala o neochotě a nezdvořilosti Číny směrem k firmě Google, a zároveň nelehkém snažení gigantu udržet se na čínském internetovém trhu, tedy o ne tolik celosvětovém tématu, a přesto ji editoři Událostí zařadili hned na třetí pozici od začátku. Přinejmenším neobvykle působilo také absolutně protikladné umístění dvou nestejně dlouhých příspěvků na totožné téma, čínského způsobu boje proti drogám, přičemž nezkrácená verze byla 30. června v Horizontu ČT24 uvedena jako první reportáž pořadu, kdežto její zredukovaná varianta se den předem objevila v Událostech až na předposledním místě. Situace s krácením i opačným pořadím byla velmi obdobná u reportáží o ilegálním lovu žraloků z půlky května, kdy navíc došlo k extrémně rozsáhlé úpravě z původních 8 minut a 40 sekund na začátku Horizontu ČT24 na ani ne dvě minuty na konci Událostí. Logicky se Etzlerovy reportáže určené pro hlavní zpravodajskou relaci objevovaly spíše ke konci pořadu, kdežto v čistě zahraničním Horizontu ČT24 zaujímaly spíše přední pozice, samozřejmě v závislosti na relevanci a závažnosti tématu.

Zajímavější bylo sledovat lokace reportáží, jejich počet a střídání nebo naopak opakování. Jak dokazuje graf č. 4, bývalý reportér neměl prázdný problém s častým přemísťováním a cestováním do různých míst země i mimo ni. Navzdory oficiálnímu sídlu redakce stálého zahraničního reportéra se Tomáš Etzler v Pekingu moc často nevyskytoval. Nejčastěji o Číně a okolí naopak informoval z Hong Kongu, kde měl očividně větší zázemí. Lokality se často měnily a dělila je také poměrně velká vzdálenost. Reportér se za zprávami vydával nejen na poměrně lehce dostupný čínský jih, do Kantonu, Šen-čen a do na tamější poměry malého města Fo-šan,¹⁰ nebál se vyrazit ani na druhou stranu čínské pevniny, do Kchun-mingu, hlavního města provincie Jün-nan, která sousedí s územím takzvaného zlatého trojúhelníku známého pro svůj čilý a bohatý obchod s drogami. Natáčel také uprostřed země, v městečku Šao-šan a vesnici Nan-ťie v rodné provincii Mao Ce-tunga Che-nanu, v západní provincii S'-čchuan a jejím hlavním městě Čcheng-tu a v severovýchodním výběžku blízko hranic se Severní Koreou. Poslední jmenovaná místa, mimo jiných, se skrývají pod hodnotou posledního sloupce v grafu č. 4A.

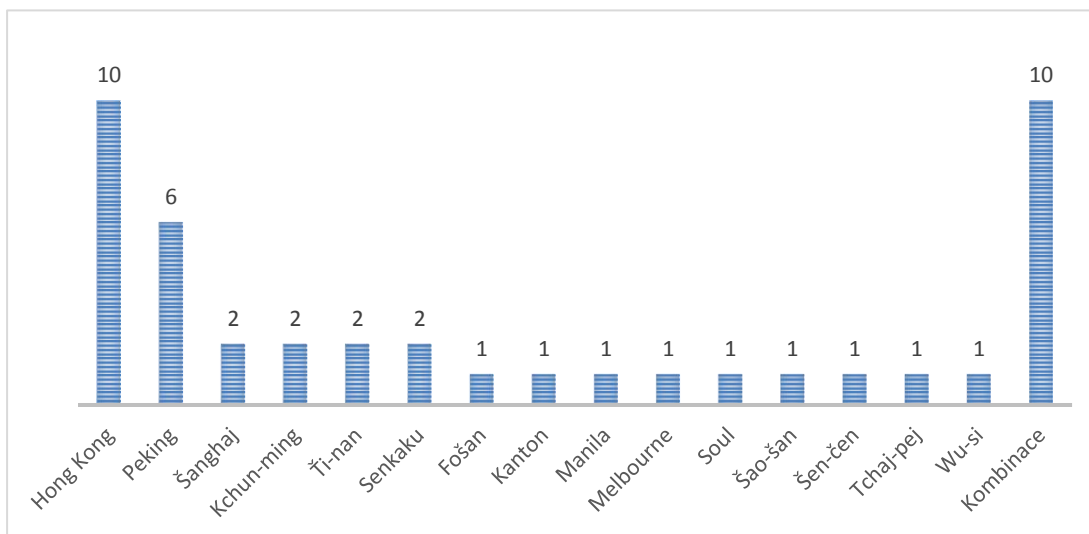
¹⁰ Všechna tři města se nacházejí v provincii Kuang-tung.

GRAF Č. 4 – POMĚR DESTINACÍ, ZE KTERÝCH POCHÁZEJÍ REPORTÁŽE T. ETZLERA

ZDROJ: AUTO

GRAF Č. 4A – MÍSTA VZNIKU REPORTÁŽÍ T. ETZLERA

ZDROJ: AUTOR

Za zmínku stojí i množství zahraničních lokalit, ze kterých Etzler přinášel zprávy také určitých způsobem související s Čínou. Soul ani filipínská Manila tolik nepřekvapí, vytvořit reportáž s čínskou tematikou v australském Melbourne už tak běžné není. Unikátní lokací jsou kontroverzní ostrovy Senkaku¹¹, zvláště když se reportáž odehrává přímo na lodi ve sporných mezinárodních vodách. Záběry z Tchaj-pej, které Etzler

¹¹ Souostroví Senkaku v Jihočínském moři, Číňany nazýváno souostroví Ťiao-jü.

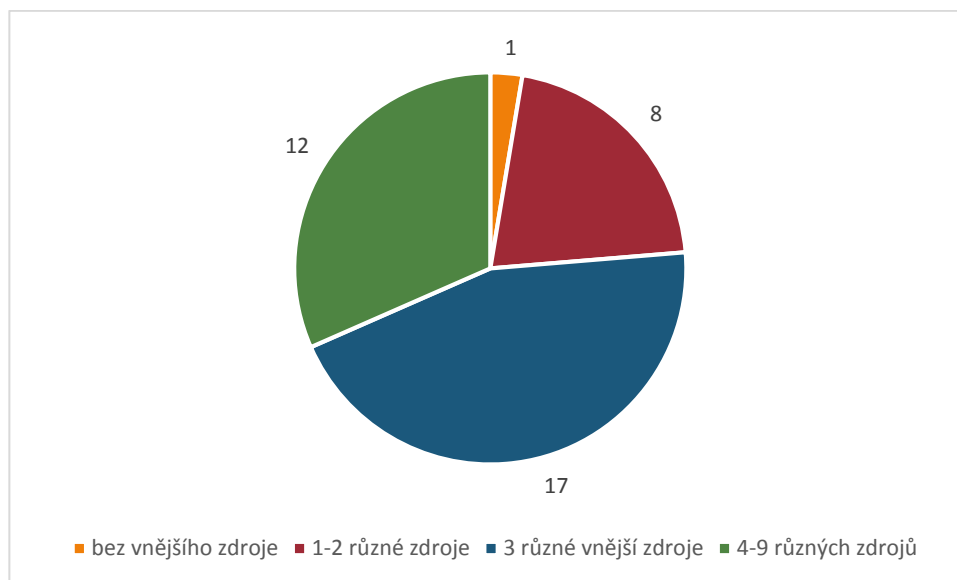
českým divákům zprostředkoval v červnu 2013, jsou za celých 28 měsíců jediným zpravodajským materiálem z ostrova Tchaj-wan pořízeným zahraničním korespondentem České televize.

Dalším ukazatelem, který při analýze sloužil k porovnání způsobu práce obou reportérů, je počet zdrojů, které se přímo v příspěvku k danému tématu vyjadřují. Z Etzlerových 43 reportáží jich jakékoli prohlášení jiné osoby postrádalo jen šest. Z toho pětkrát se jednalo o zprávu, ve které čínský zpravodaj okomentoval momentální situaci přímo před kamerou, čímž jen doplnil příspěvek vytvořený jiným, povětšinou v Česku pobývajícím, redaktorem. Jediná sólo Etzlerova reportáž bez vnějšího zdroje byla odvysílána posledního října 2013 v pořadu Horizont ČT24 a nesla název *Vojenská moc Japonska*. Průměrně se v jeho příspěvcích k tématu vyjadřovali tři lidé, nejčastěji se jednalo o čínské i zahraniční experty, většinou z řad univerzitních profesorů, obchodníky v daných oborech, místní obyvatelé, jedince zainteresované do problematiky, aktivisty, a také čínské novináře a umělce, naopak výroky politiků často zahrnovány nebyly. Rekordmanem v počtu různých zdrojů je přirozeně Etzlerův nejdelší příspěvek o nelegálním trhu se žraločimi ploutvemi, kde se kromě reportéra před kamerou během necelých devíti minut vystřídalo devět subjektů hájících různé zájmy. U ostatních delších reportáží se divák obvykle dozvěděl okolo pěti, šesti, jednou i sedmi, různých pohledů a názorů.

Před podrobnějším rozbořením témat, kterým se Etzler za svých posledních 14 měsíců v Číně věnoval, je třeba zmínit malé, ale očividné formální nesrovnalosti, ke kterým v jeho zpravodajství párkrát došlo. Znepokojující a opakující se nešvar představuje nesprávný či přesněji neodpovídající překlad vyjádření mluvčího cizího jazyka. Jednodušeji řečeno, nejednou se v reportážích objevily titulky překladu původního textu v cizím jazyce, nejčastěji čínštině, které nevyjadřovaly kompletní nebo přesný výrok cizího mluvčího. Většinou zdroj mluvil déle a vyjádřil více než bylo českému divákovi předloženo v titulcích. Důvody mohou být logické, tlak času reportérovi nedovolil do příspěvku zahrnout vše, co jeho zdroj řekl při natáčení na kameru, nemělo by ovšem docházet k přerušení jeho mluvy a useknutí jeho slov uprostřed věty. Krácením výroku také může dojít k vytržení vět z kontextu, což může vést k posunutí významu, jež by pro zdroj mohlo znamenat naprosto nezaviněné vyjádření jiného než zamýšleného názoru. Pro reportéra může být libovolné stříhání komentářů cizích zdrojů pohodlné a relativně jednoduché, zvláště u méně frekventovaných jazyků je kontrola přesnosti překladu ze stran publika i editora

minimální. Zaznamenáníhodným se tento problém u Etzlera ovšem jevil pouze u tří reportáží, a to u *V Číně roste podpora stávkujících novinářů* z ledna 2013, u kratší verze reportáže *Čína: obchody s orgány*, a u jeho zcela posledního příspěvku jako zaměstnance ČT *Hong Kong čelí přívalu školáku*.

GRAF Č. 5 – POČTY VNĚJŠÍCH ZDROJŮ VYJADŘUJÍCÍCH SE V ETZLEROVÝCH PŮVODNÍCH REPORTÁŽÍCH

ZDROJ: AUTOR

4.1.1. Témata Tomáše Etzlera

Přesná a podrobná kategorizace čehokoli je z důvodu nespravedlivé a nelehké nutnosti generalizace prakticky nemožná. Vždy a za jakkoli nastavených podmínek dochází k potlačení minoritních aspektů a převážení obširnějších významů. Snaha o minimální opomíjení různých hledisek jednotlivých příspěvků vede k poměrně většímu množství tematických okruhů a k jejich pravděpodobně neklasickým názvům. Reportáže, které si zasloužily zařazení do více než jedné kategorie, budou rozebrány podrobněji dále v textu.

Postupnou analýzou dat se přirozeně vykrystalizovalo deset kategorií, ke kterým bylo možné přiřadit všech 43 Etzlerových příspěvků. Témata z politiky, ekonomiky a vztahů ČLR se zahraničím patří obecně ve zpravodajství mezi ta nejčastější, a ani v případě Číny tomu z pohledu Tomáše Etzlera není jinak. Graf č. 6 ovšem již na první pohled odkrývá další, ne zcela tradiční tematické okruhy, které se například v místním zpravodajství objevují opravdu jen zřídka. Tolikrát během 14 měsíců informovat o skandálech, sociálních problémech a aktivismu je poměrně netypické. Naopak minimálně v evropském kontextu častá témata z oblasti školství a zdravotnictví jsou v Číně evidentně ne příliš veřejně diskutována. Poslední, také hojně zastoupená kategorie, byla pojmenovaná čínská nátura právě pro nemožnost nalezení obecného, s jiným prostředím společného prvku, který by vystihoval podstatu a význam reportáží. Správnost názvu kategorie a samotnou existenci specifík čínských způsobů chování potvrdila analýza reportáží nynější zpravodajky v Číně Barbory Šámalové, jejíž zpravodajství se bez příspěvků na toto téma také neobejde.

Nejméně prostoru za analyzovaných 14 měsíců věnoval Tomáš Etzler tématu školství, o kterém vytvořil pouze dvě reportáže, jež by se navíc daly přiřadit i k jiným okruhům. Jednalo se příspěvky *Hong Kong čelí přívalu školáků* a *Cíl čínských zdravotnic: Evropa*, přičemž první uvedená zpráva svým zpracováním zapadá i do specifické skupiny zobrazující osobité čínské charakteristiky a druhá splývá s dalším ne tolik četným tématem zdravotnictví. U obou reportáží převažovala jejich informativní hodnota, leč ve zprávě z Hong Kongu se reportér evidentně pozastavoval nad mravy čínských žáků, a především jejich rodičů, jež neodpovídají hongkongským ani západním požadavkům, což způsobuje nemalou nevoli místních spolužáků.

Druhým nejméně populárním tématem bylo pro Etzlera zdravotnictví, do kterého by se mohla začlenit i reportáž o čínských zdravotních sestřích, které touží po kariéře jinde než ve své domovině. Dalšími dvěma příspěvky z tohoto okruhu jsou *Ptačí*

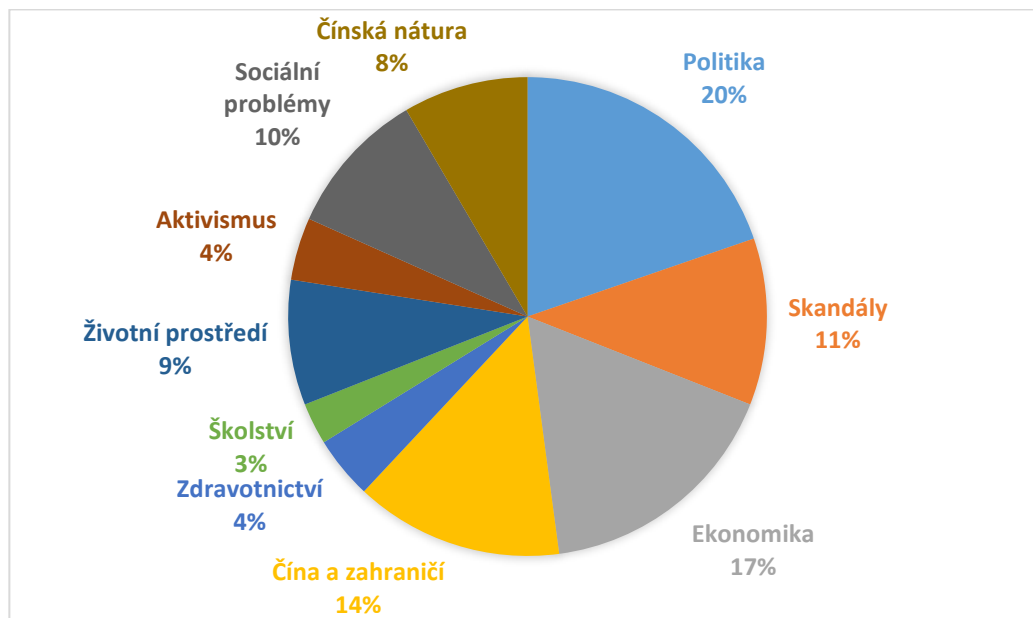
chřipka: 95 nakažených a Čína: obchody s orgány, jež se také nacházejí na tematickém pomezí. Fakt, že se nemocí prvotně napadající drůbež a jiné ptactvo nakazilo skoro sto lidí, způsobil v roce 2013 mírný skandál. Etzler tuto problematiku ovšem pojal z věcného hlediska a zaměřil se spíše na aktivní činnost čínských úřadů snažících se zabránit dalšímu šíření epidemie. O neutrálním stanovisku reportéra se ale již nedá mluvit v případě reportáže mapující problém nelegálního obchodu s lidskými orgány, ve které na konkrétním příkladu jednoho čínského mladíka, kterého se mu podařilo dostat i před kameru, osvětluje praktiky čínských gangů provádějící operace za pochybných podmínek, při kterých se dobrovolným pacientům odoperuje požadovaný orgán. Případ mladíka z reportáže ukazuje, jak lákavě nabídky odkoupení orgánů pro chudé a zoufalé Číňany zní, a jak velká slibovaná odměna nakonec doopravdy je. Zkráceně řečeno, z reportáže jednoznačně vyplývá reportérova kritika jevu, který není, zdá se, v čínské společnosti neobvyklý. Za povšimnutí stojí, že takto negativně laděná reportáž byla odvysílána ve z principu nestranných a zpravodajsky neutrálních Událostech.

Stejný počet reportáží jako v okruhu zdravotnictví vytvořil bývalý čínský zpravodaj o různých projevech aktivismu. O snaze běžných Číňanů bojovat za svá práva pojednávaly tři příspěvky, konkrétně *V Číně roste podpora stávkujících novinářů*, *Čínský aktivista rockovou hvězdou* a *Homosexuálové v Číně stále čelí ostré diskriminaci*. Více logicky, než překvapivě se Etzler zastává nemlčení aktivistů a jejich občanského boje za prosazování lidskosti, rovnosti a vzájemného porozumění, obecně hodnot naší liberální společnosti vlastní. Z tohoto důvodu nepůsobí zařazení reportáží do relace Událostí nijak znepokojujícím dojmem. Před podrobnějším rozbořením témat, která jsou pro minulého zahraničního reportéra specifická, se budu krátce věnovat běžnějším a častějším tematickým okruhům. Celých dvacet procent jeho reportáží za rok 2013 a další dva měsíce pojednávalo o čínské politice. Detailnější rozčlenění námětů lze vidět v grafu č. 7.

Zřetelná většina příspěvků z této oblasti byla zaměřená na praktiky čínské vlády nebo komunistické strany směrem k jejich odpůrcům, ať už se jednalo o čistky uvnitř partaje pod záminkou boje proti zkorumpovaným spolustraníkům, jejichž nejznámějším zástupcem se díky aféře ze srpna 2013 stal bývalý vysoký funkcionář Po Si-laj (*Čínský ministr odsouzený za korupci*, *Ostře sledovaný proces*, *Čínský proces století*, *Doživotí pro Po Si-laje a Čistky po čínsku*) nebo o úsilí vládnoucí ideologie umlčet demokratické hlasy (*V Číně roste podpora stávkujících novinářů*, *Čínské pracovní tábory a Exploze před klíčovým setkáním*). Naopak jen jedinkrát Etzler české publikum informoval o čistě

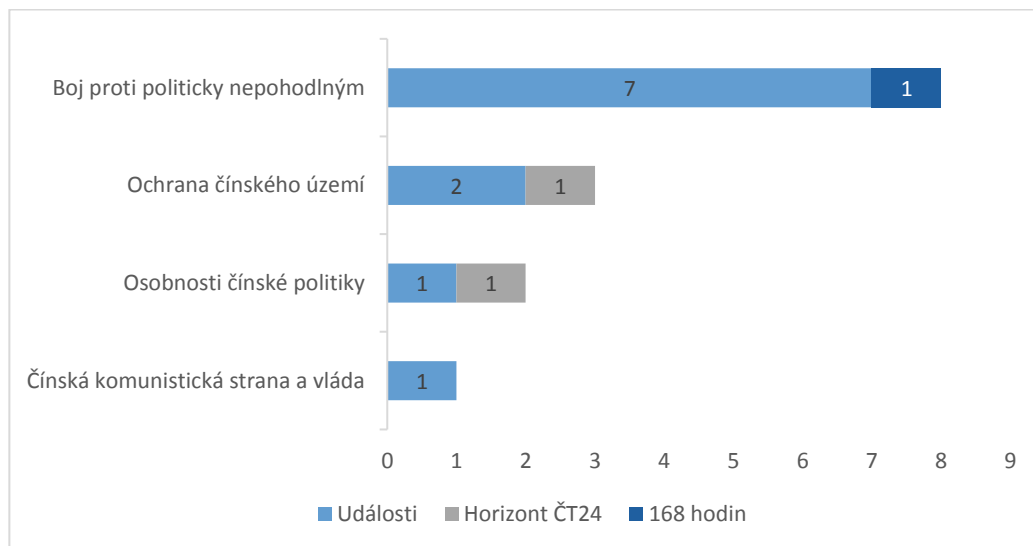
politické situaci v Čínské lidové republice, a to v březnu roku 2013, kdy se z řad komunistické strany rekrutovala nová čínská vláda a funkce se ujal současný prezident Si Ťin-pching.

GRAF Č. 6 – PODÍL TÉMAT, KTERÝMI SE T. ETZLER VE SVÉM ZPRAVODAJSTVÍ O ČÍNĚ ZABÝVAL

ZDROJ: AUTOR

GRAF Č. 7 – BLIŽŠÍ SPECIFIKACE TÉMAT V RÁMCI POLITICKÉHO OKRUHU

ZDROJ: AUTOR

O měsíc dříve se zpravodaj široce věnoval ožehavému tématu sporů o ostrovy Senkaku neboli Ťiao-jü, jenž zachytil ve výjimečně investigativních a napínavých reportážích *Čína a sporné ostrovy*, *Čínsko-japonské napětí* a *Honička ve Východo-*

čínském moři. Zejména poslední jmenovaný příspěvek vybočuje z klasického zpravodajství, jelikož byl vytvořen přímo v inkriminované lokalitě sporných vod, kde se Etzler snažil na japonské lodi přiblížit ostrovům, v čemž mu společně s japonskou posádkou ale bylo velmi důrazně zabráněno čínskou flotilou. Celá šesti a půl minutová reportáž byla natočena z pohledu Japonska, které si ostrovy nárokovalo již v minulosti, a proto vyznívá pro ČLR značně negativně. O unikátnosti záběrů svědčí i pozdvižení v japonských médiích, které po mořských manévrech nastalo a které nezapomnělo opomenout přítomnost českého novináře na palubě.

Další ne zcela běžná svědectví přinesl Etzler v nezkrácené reportáži¹² o neumírajícím dědictví komunistického vůdce Mao Ce-tunga, kde se vydává do Maovy rodné provincie Che-nan uprostřed země, kde nachází poslední plně komunistickou vesnici v Číně, jejíž obyvatelé dle jejich slov vděčí za veškeré jejich bytí právě Velkému kormidelníkovi, jak se Maovi v Číně přezdívá. Na rozdíl od kratší verze z hlavní zpravodajské relace působí tyto necelé čtyři minuty z čínského vnitrozemí až surrealisticky. Poměrně očekávaně se reportáže na politické téma objevovaly hlavně v seriózních Událostech, s výjimkou dvou zmíněných obsáhlých a poněkud unikátních reportů všímajících si čínských politických nešvarů, jež byly zařazeny do programu zahraničního Horizontu ČT24.

Kategorie ekonomiky je sice početně poměrně silně zastoupená, v analýze obsahuje dvanáct reportáží, čistě ekonomických a monotematických zpráv ovšem obsahuje minimálně. Deset příspěvků (*Dětské mléko na příděl, Krvavá delikatesa ze žraločích ploutví, Nový Tchaj-wan z odpadu, Čína se otevírá turistům, Čistky po čínsku, Stárnoucí populace v Číně, Elektro auty proti smogu, Ikea slaví úspěch v Číně, Boj proti nelegálnímu trhu se slonovinou a Rok koně a sázkové šílenství*) pojednává primárně o jiných oblastech života, hospodářství se ale dotýkají natolik, že to nebylo možné ignorovat. Zbývající dvě reportáže zpravují diváky Událostí o extrémně bohatých Číňanech, kteří si mohou dovolit dražbu nejdražšího koktejlu na světě (*Nejdražší koktejl v historii*), respektive o otevření čínského vzduchového prostoru pro soukromé lety (*Čínské nebe i pro soukromníky*). Druhý příspěvek navíc z větší části vznikl na půdě České republiky, jeho význam spočíval v nových možnostech odbytu českých letadel na čínském území, a čínský zpravodaj k němu přispěl jen čtvrt minutovým komentářem

¹² Stejně jako k *Honiče ve Východočínském moři* byla vytvořena kratší verze odvysílaná v Událostech, příspěvek *Mao Ce-tung zůstává čínskou ikonou* je také dlouhou a úplnou variantou zprávy *120 let od narození Mao Ce-tunga*, která v porovnání s delší reportáží z Horizontu ČT24 působí ochuzeně.

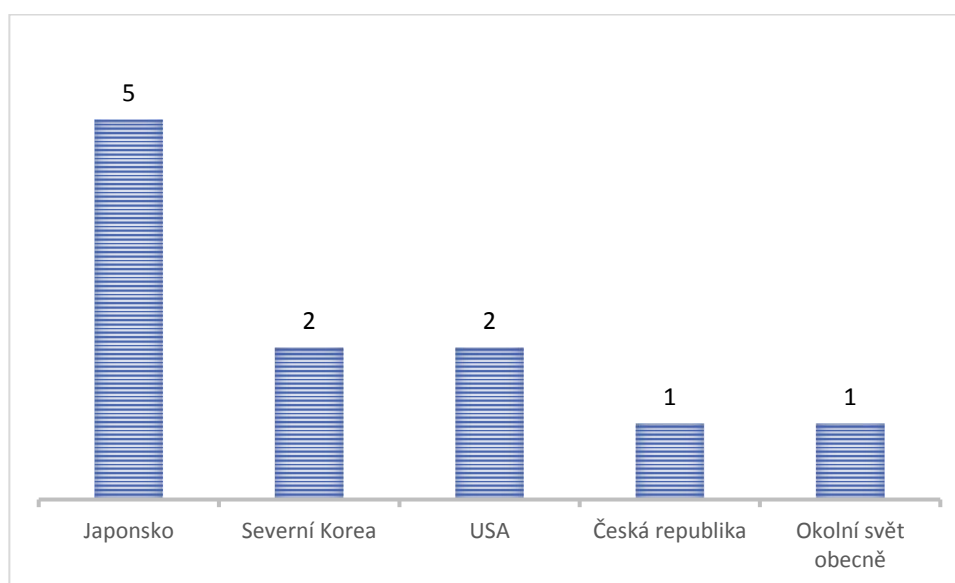
před kamerou. Za 14 měsíců Etzlerovy práce se tedy v České televizi neobjevila jediná zpráva z jeho pera informující o stavu čínské ekonomiky, o velikosti jejího HDP, o rychlosti růstu, o potenciálu čínského trhu či o možnostech čínských investic.

Co se týče zpravodajství zachycující chování Číny ve vztahu k cizím státům, Etzler se tolik nezajímal o čínskou zahraniční politiku ve smyslu spolupráce, ale orientoval se spíše na aspekty, jež čínské styky s okolím komplikují. Z grafu č. 8 vyplývá jeho specializace na čínsko-japonskou situaci (*Čína a sporné ostrovy, Čínsko-japonské napětí, Honička ve Východočínském moři, Vojenská moc Japonska, V ohnisku sporů o asijské ostrovy*), především na neklid ve Východočínském moři, který byl tehdy aktuální. Jednu reportáž věnoval severokorejským uprchlíkům a jejich nezáviděníhodným osudům a jejich ne vždy bezpečnému náhradnímu čínskému domovu (*Život severokorejských uprchlíků*), jedenkrát se také pozastavil nad vztahovým trojúhelníkem mezi Spojenými státy, svět ohrožující Severní Koreou a jejím alespoň papírovým spojencem Čínskou lidovou republikou (*Spojené státy v případě severokorejského útoku dodrží spojeneckou povinnost*), a jedinkrát zmínil spolupráci dvou největších světových ekonomik, přičemž zpráva o problémech amerického Googlu vyrovnat se s čínskou cenzurou (*Válka Googlu s Čínou*) nepůsobila zcela optimisticky. Podkategorii *Okolní svět obecně* zastupuje reportáž *Čína se otevírá turistům*, která kromě sdělení o nárůstu čínské záliby v cestování obsahuje také ukázky problémů cizích zemí s čínskými turisty způsobených neochotou Číňanů přizpůsobit se dobrým mravům v zahraničí. Za povšimnutí stojí i Etzlerův minimální zájem o hledání jakéhokoli propojení České republiky s Čínou, jediný příspěvek zmiňující jeho domovinu je koláž reakcí zahraničního tisku na zvolení Miloše Zemana prezidentem (*První zahraniční cesta, reakce ze zahraničí*).

Samotný název kategorie Skandály implikuje mediální zájem, přesvědčení médií, že o skutečnosti musí informovat. Reportáží hodnou zařazení do tohoto okruhu se myslí zpráva vyvolávající paniku, zděšení a ohrožení. Takové bezesporu byly již jmenované příspěvky o Po Si-lajovi, ostentativních výbuších před klíčovým jednáním o ekonomických reformách země a o rychle postupující nákaze ptačí chřipky. Pozornost světa a také zpravodaje v Číně vyvolaly i problémy s nedostatkem dětské výživy na čínském trhu v důsledku nešťastné distribuce mléka obsahujícího toxický melamin (*Dětské mléko na příděl*), po němž zemřely desítky dětí a desetitisíce musely být hospitalizovány. Reportáž byla vytvořená ve spolupráci s českou redakcí, což jen potvrzuje celosvětový rozměr události. Celá ČLR na začátku roku 2013 naopak věděla

o možném nebezpečí ukrývajícím se v pro Číňany nejoblíbenějším druhu masa, do kterého ziskuchtiví obchodníci vpichovali růstový hormon klenbuterol (*Nebezpečné čínské vepřové?*), který je pro člověka natolik nebezpečný, že je v mnoha zemích kompletně zakázán. Etzler ve čtyři minuty a dvacet vteřin trvajícím příspěvku postihl enormní problémy, jež chemicky šlechtěné maso způsobilo, propojený a organizovaný systém chovatelů a prodejců, na který je marginální množství nezkorumpovaných kontrolorů krátké, ale poukázal i na stále větší počet poctivých farmářů, kteří dávají přednost kvalitě před nečistými penězi.

GRAF Č. 8 – ZASTOUPENÍ JEDNOTLIVÝCH ZEMÍ VE ZPRAVODAJSTVÍ KATEGORIE ČÍNA A ZAHRANIČÍ

ZDROJ: AUTOR

Etzler se také věnoval problematice životního prostředí a ochrany přírody, a to nejen na pevninském území. Do této kategorie spadá jediná reportáž o ostrově Tchajwan, která zároveň byla jako jediná vytvořená s jasně pozitivním podtónem. Etzler se v ní (*Nový Tchaj-wan z odpadu*) soustředí na důsledné zpracování plastových odpadů, jež Tchajwanci přeměňují mimo jiné na vlákna využívána v textilním průmyslu. Nemohl opomenout ani věčný čínský problém znečištěného ovzduší, proti kterému se čínská vláda snaží bojovat podporou a propagací elektro automobilového průmyslu. V polovině ze šesti příspěvků z tohoto tematického okruhu se zabýval čínským nedostatečným respektem k umírněnému lovu zvířat, konkrétně žraloků kvůli jejich ploutvím a závislosti vyšší společenské třídy na požívání polévky z nich připravené (*Přesně dva měsíce jsou pod mezinárodní ochranou nejohroženější druhy žraloků,*

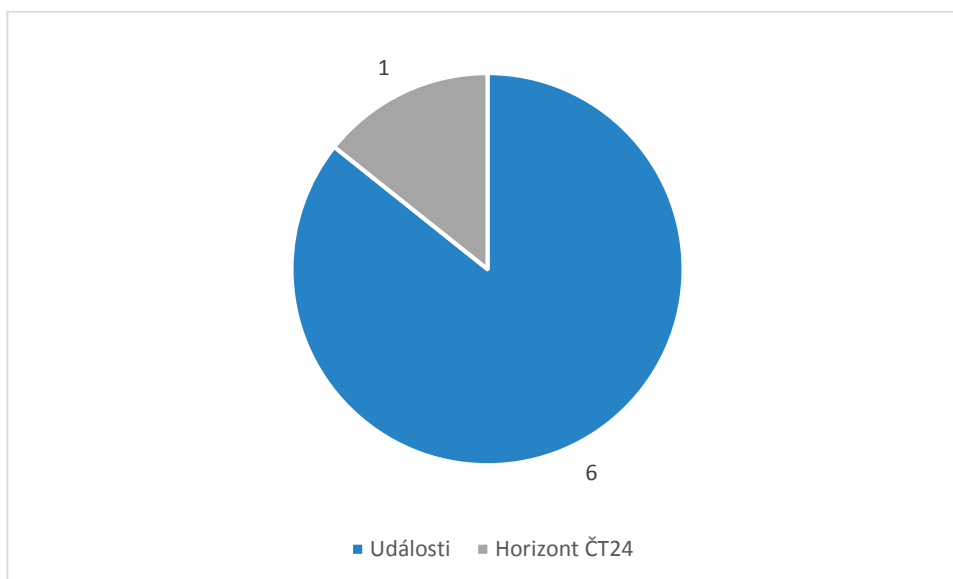
Krvavá delikatesa ze žraločích ploutví), a slonů pro jejich kly (*Boj proti nelegálnímu trhu se slonovinou*), jež mají podle tradiční čínské medicíny léčivé účinky.

Z analýzy vyplývá jakási Etzlerova angažovanost, jeho zaujetí sociálními problémy, které nelákají typickou zpravodajskou aktuálností, ale staly se určitým stavem, charakteristickými rysy společnosti. Za 14 měsíců stihl pokrýt témata drog, homosexuálů, stárnutí populace, disidentů, obchodování s lidskými orgány a velmi často opomíjený problém pracovních migrantů. Všechny reportáže jednoznačně nemají pouze informativní význam, už jen pouhé mapování situace a poukazování na problém v sobě nese negativní podtext. Poměr, kterým byly kritizující příspěvky odvysílány v Událostech a v Horizontu ČT24, je vzhledem k formální a implikované neutralitě Událostí mírně překvapivý.¹³

V reportáži *Čínské zbraně proti drogám*, která se objevila v Horizontu ČT24, sleduje Etzler způsoby, jakými mohou čínští narkomani bojovat se svým problémem s drogami. Ukazuje tvrdší státní cestu drilu a disciplíny a alternativní terapeutické skupiny, ve kterých pomáhají bývalí drogově závislí. Zpravodaj na toto téma vytvořil dvě reportáže pro dvě zpravodajské relace, ta z Událostí (*Čínský boj s drogami*) postrádá poměrně zásadní informace z delší verze o bezpodmínečné, neustálé přítomnosti policie při natáčení ve státním ústavu pro léčení narkomanie. Náladu příspěvku o situaci homosexuálů prozrazuje už její samotný název *Homosexuálové v Číně stále čelí ostré diskriminaci*. Reportáž *Čínské pracovní tábory* je založena na osobních zkušenostech potrestaných, což v divácích může snadno vyvolat pocit soucitu, zloby, nespravedlnosti a zklamání. Demograficky zaměřené *Stárnoucí populace v Číně* a *S rodiči jen pár dní v roce* implikují kritiku neexistujícího sociálního systému v zemi, na který doplácí stamiliony lidí. Obě dvě témata jsou v Číně palčivými, ale zároveň obecně v mezinárodních médiích málo akcentujícími problémy dnešní a zejména příští generace. Především druhé jmenované je velmi upozaděno ekonomickým úspěchem Číny, přičemž si většina veřejnosti pramálo uvědomuje, jakou cenou v podobě bezpočtu dětí vyrůstajících bez kontaktu s rodiči a pokrouceného nezdravého modelu rodiny je raketový hospodářský růst vykoupen. Příspěvky v této kategorii jsou bezpochyby laděny sociálně ve smyslu podpory lidskosti a kritiky mamonu.

¹³ viz graf č. 9

GRAF Č. 9 – POČET REPORTÁŽÍ V KATEGORII SOCIÁLNÍ PROBLÉMY ODVYSÍLANÝCH V JEDNOTLIVÝCH RELACÍCH

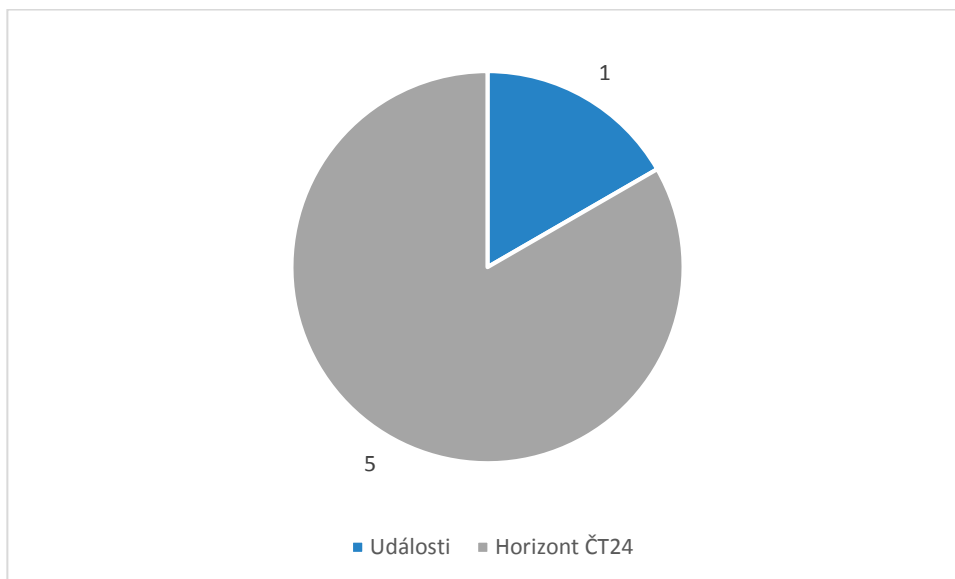

ZDROJ: AUTOR

Soubor reportáží, které české veřejnosti předkládají témata a chování, jež nejsou obecně platná a jsou naopak tolik typická pro čínskou společnost, je tvořen více méně odlehčenými příspěvky referujícími například o počítačové hře vyvinuté speciálně pro mladé Číňany (*Nová počítačová hra má posílit vlastenecké myšlení*), jelikož je podle vývojářů potřeba mládež připravit na eventuální nutnost obrany země, například před agresivními Japonci. Pozitivnějším tématem se zdá být záliba Číňanů v sázení na dostihy, která se v roce 2014 přeměnila ve vyložené šílenství, jelikož rok odchodu Tomáše Etzlera podle čínského horoskopu patřil právě znamení koně. Čínské pojetí způsobu vystupování na veřejnosti a vhodného chování zpravodaj nastínil v reportážích *Hong Kong čelí přívalu školáků* a *Ikea slaví úspěch v Číně*, kde bez okolků ukazuje čínské rádobý zákazníci, kteří se chodí do nábytkového řetězce nejraději jen vyspat. Snad jediným, ne tolik ležérním tématem je výše uvedená, na určitých místech ČLR stále trvající posedlost Mao Ce-tungem. Tematickou závažnost odráží i rozložení příspěvků mezi zpravodajské relace České televize, které je zobrazeno v grafu č. 10.

Poslední kategorie představuje, kromě jiného, propojení mezi oběma zahraničními zpravodaji, bývalým Tomášem Etzlerem a současnou Barborou Šámalovou. Nutnost ustavení stejného, a takto speciálního tematického okruhu obhájuje legitimitu pojmenovávat jevy, situace, ale především, mravy, způsoby a vlastnosti přívlastkem čínský.

GRAF Č. 10 – POČET REPORTÁŽÍ V KATEGORII ČÍNSKÁ NÁTURA ODVYSÍLANÝCH V JEDNOTLIVÝCH POŘADECH ČT

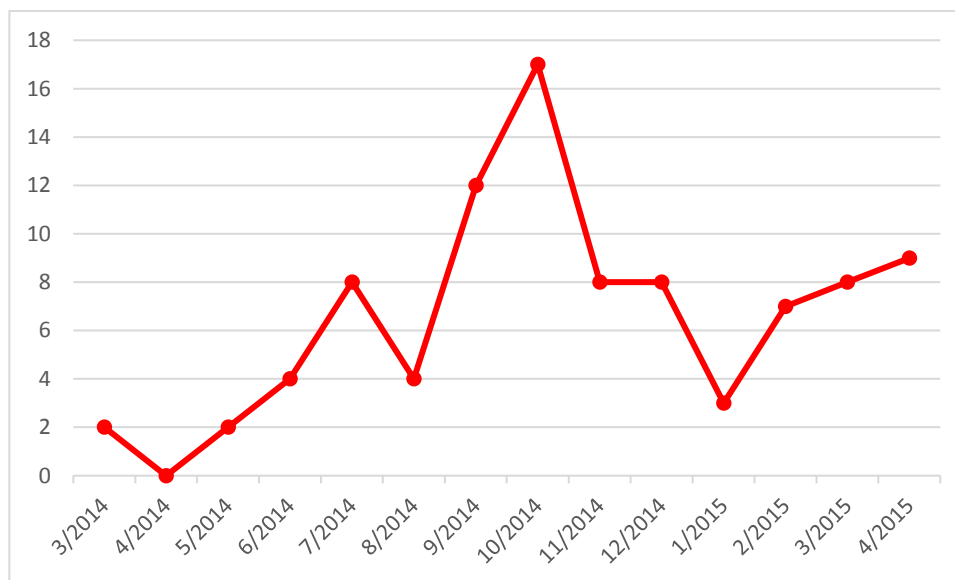

ZDROJ: AUTOR

4.2. Reportérka Barbora Šámalová

Celkový počet všech příspěvků současné zpravodajky odvysílaných v pořadech České televize za čtrnácti měsíční období počínající jejím nástupem v březnu 2014 a končící na sklonku dubna následujícího roku je po odečtení témat přímo nesouvisejících s Čínou a repríz uvedených v jiných relacích více než o polovinu vyšší než u bývalého zahraničního reportéra, čítá 92 reportáží. Průměrně to znamená šest a půl příspěvků za měsíc, zpravodajství Šámalové ovšem tak pravidelné nebylo. Jak je patrné z grafu č. 11, pohybovala se v rozpětí nula až sedmnáct reportáží během jednoho měsíce.

GRAF Č. 11 – POČET PŘÍSPĚVKŮ B. ŠÁMALOVÉ V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

ZDROJ: AUTOR

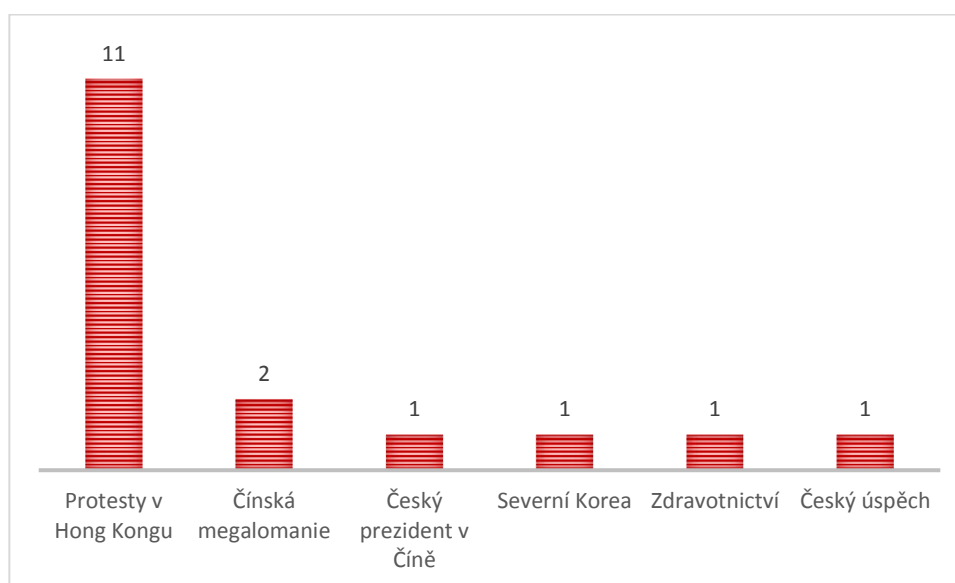
Nevyrovnanost by se dala vysvětlit a obhájit jejím zaměřením na sledování aktuálního dění, naléhavých situací a problémů, což lze ukázkově vysledovat na extrémně vysokém čísle v říjnu roku 2014, které je způsobeno masivními nepokoji a demonstracemi v Hong Kongu, o kterých Česká televize měla prostřednictvím Šámalové potřebu informovat téměř denně. Na konci stejného měsíce vyrazil český prezident Miloš Zeman na první oficiální návštěvu Čínské lidové republiky, jež ovšem byla pro zahraniční zpravodajku hodna pouze jednomu příspěvku (*Návštěva Miloše Zemana z pohledu Číny*).¹⁴ V porovnání s jedenácti různými reportážemi mapující boj

¹⁴ viz graf č. 12

Hong Kongu za demokratická práva se jediná zpráva informující české diváky o pobytu jejich prezidenta v Číně jeví nedostatečně.

Zbývajících šest říjnových příspěvků pokrývalo více i méně aktuální témata zahrnující epidemii horečky dengue (*Počet případů dengue v Číně roste*), snahu Pekingu získat pořádání zimních olympijských her (*Šance Pekingu na pořádání zimní olympiády*), přemíru mrakodrapů v zemi (*Čína staví nejvíc mrakodrapů na světě*), záhadné zmizení severokorejského vůdce z veřejného prostoru (*Kde je Kim Čong-un?*) a rostoucí zájem Číňanů o české víno (*Asijský úspěch českých vinařů*).

GRAF Č. 12 – TEMATICKÉ POKRYTÍ ŘÍJNA 2014

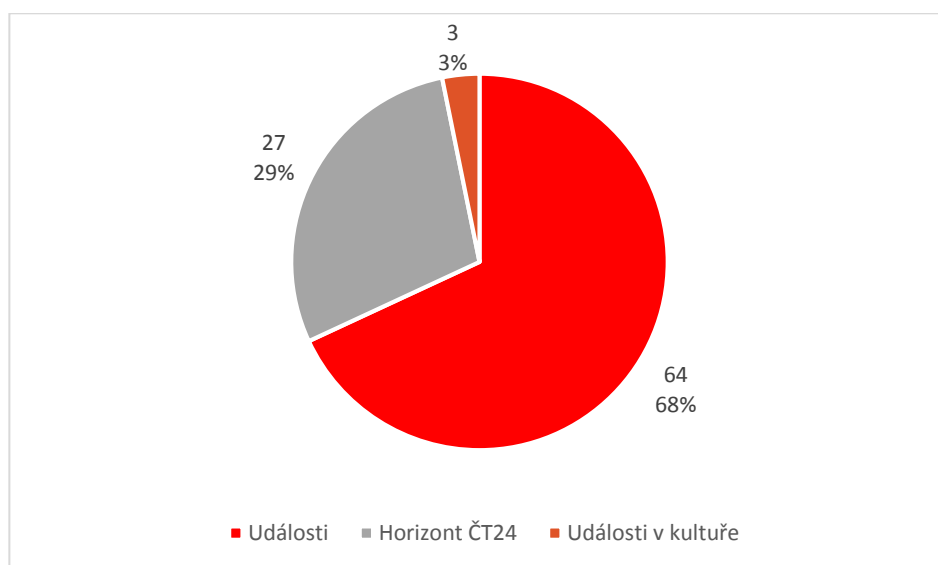
ZDROJ: AUTOR

Prazvláštně působí i nula reportáží v dubnu 2014, za kterou jen nepravděpodobně může stát nedostatek témat ke zpracování. V nabídce mimo jiné bylo informování o průběhu a výsledcích série schůzek české delegace vedené ministrem zahraničím Lubomírem Zaorálkem a jeho čínským protějškem, ze kterých vzešlo jejich společné prohlášení deklarující vzájemnou prohlubující se spolupráci. Na druhou stranu celkově nižší počet reportáží ze začátku sledovaného období je logický vzhledem k březnovému nástupu Šámalové na pozici čínské zpravodajky. Co stálo za nelogickým propadem její aktivity v prvním měsíci roku 2015 je možné jen odhadovat.

Reportáže Šámalové se, stejně jako jejího předchůdce, vysílaly nejvíce v hlavní zpravodajské relaci ČT a v zahraničně orientovaném Horizontu ČT24. Její zájem o témata spojená s uměním se projevil v uvedení několika málo příspěvků v pořadu

Události v kultuře. Schéma poměru mezi jednotlivými relacemi se během dvou let evidentně nezměnilo a z grafu č. 13 vyplývá, že v podstatě není závislé na osobě reportéra a na počtu reportáží. Podíl reportáží uvedených v Horizontu ČT24 zůstal stejný i přes větší počet dílů pořadu, který se v roce 2014 a 2015 vysílal každý večer. Pokud by se ovšem do analýzy zahrnuly i reprízované díly, vzniklo by schéma zcela nepodobné tomu z grafu č. 13, které dokazuje vůli Horizontu ČT24 a dalších pořadů vysílat nejen na míru vytvořené, originální příspěvky.¹⁵

GRAF Č. 13 – POČET PŘÍSPĚVKŮ B. ŠÁMALOVÉ V JEDNOTLIVÝCH ZPRAVODAJSKÝCH POŘADECH

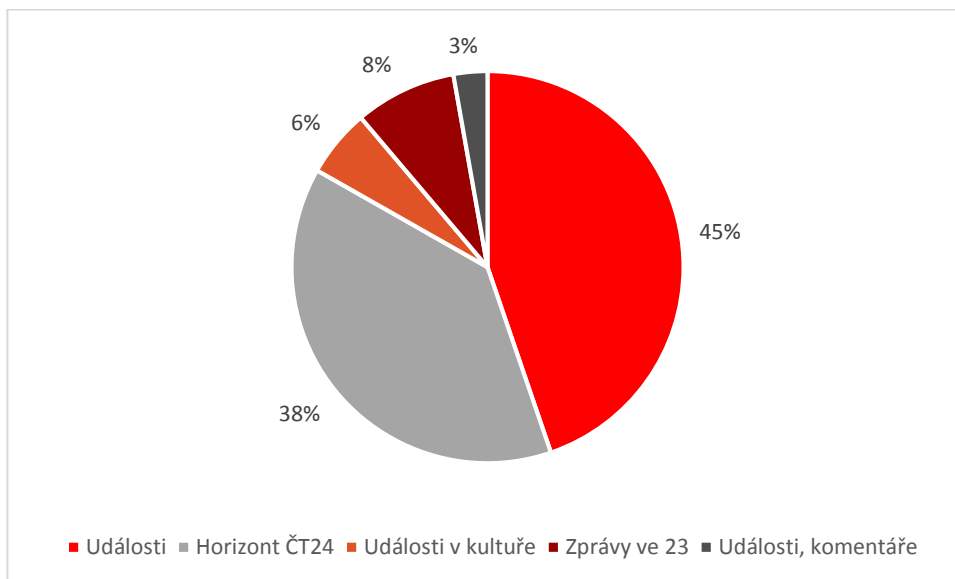
ZDROJ: AUTOR

Reprízy v Horizontu ČT 24 tvořily dokonce více než půlku reportáží z pera B. Šámalové, což lze vidět na schématu č. 15, na kterém je také očividné zahrnutí dalších pořadů do informování českého publika čínskou zpravodajkou. Česká televize tak byla v roce 2014 a dále schopna vystavit zprávám o Číně poměrně široké divácké spektrum. Původní příspěvky Šámalové se během jejích prvních čtrnácti měsíců nikdy neobjevily v Horizontu ČT24 častěji než v Událostech.¹⁶ Ve dvou měsících, srpnu 2014 a dubnu 2015, dokonce nebyla ve speciálně zahraničním pořadu odvysílána ani jedna její reportáž. Obecně se dá tvrdit, že zpravodajství z Číny pohledem Barbory Šámalové mělo každý měsíc v Událostech své místo jisté, v Horizontu ČT24 podle všeho záleželo na aktuální situaci.

¹⁵ viz graf č. 14

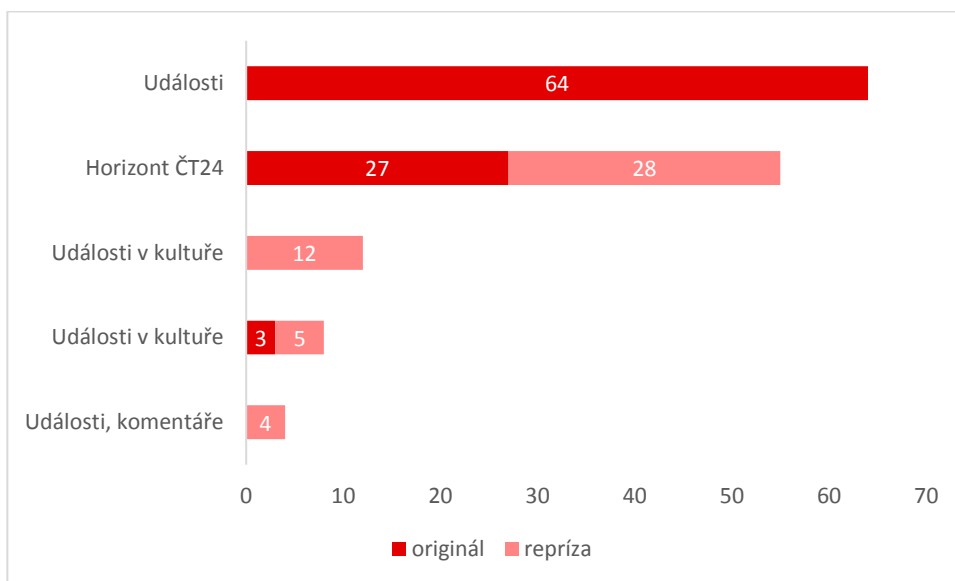
¹⁶ viz graf č. 16

GRAF Č. 14 – POMĚR ODVYSÍLANÝCH REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ ZAHRNÚJÍCÍ REPRÍZY V RŮZNÝCH RELACÍCH ČT

ZDROJ: AUTOR

GRAF Č. 15 – POMĚR ORIGINÁLNÍCH A REPRÍZOVANÝCH DÍLŮ V RÁMCI RŮZNÝCH POŘADŮ

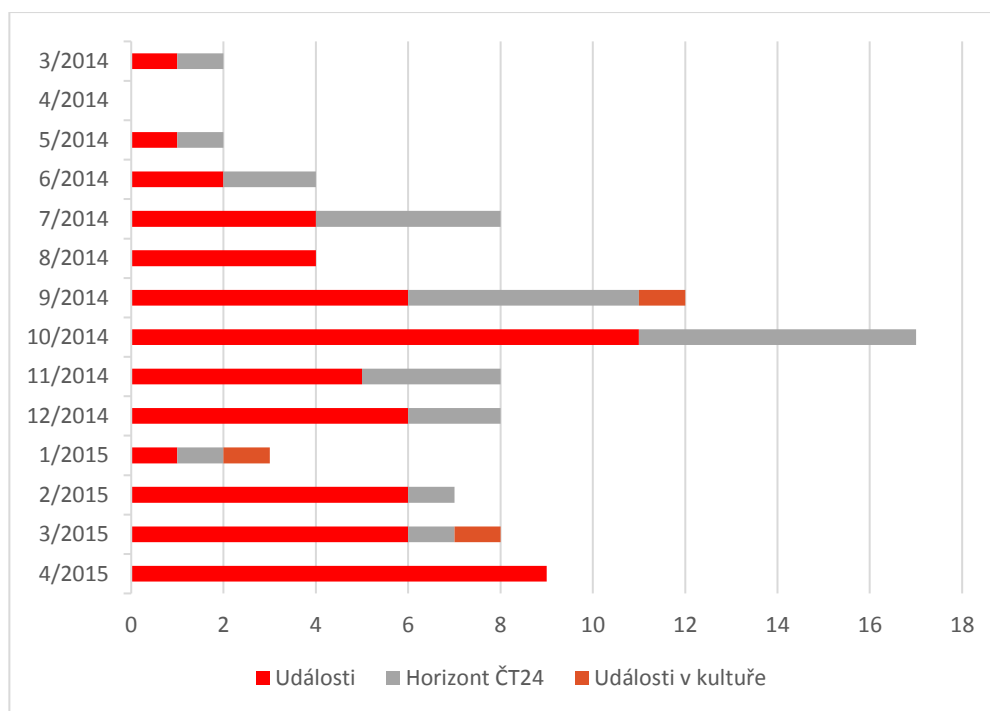

ZDROJ: AUTOR

Při pohledu na stopáž reportáží Šámalové je prakticky nemožné uhádnout, které z nich byly zařazeny do vysílání pořadu Události a které do pořadů Horizont ČT24 a Události v kultuře. V podstatě všechny její příspěvky se svou délkou pohybují v okolí dvou minut. Výkyvy směrem nahoru i dolů byly k vidění v obou nejvíce zastoupených relacích, nejdelší zpráva z Událostí měřila dvě minuty a dvacet pět vteřin (*Čínská spolupráce s KLDŘ*) a ve skutečnosti nijak nevyčnívala, v podobné délce vytvořila několik dalších reportáží. Je mezi nimi i *Návštěva Miloše Zemana v Číně*, která ani vzhledem ke své mimořádnosti a přímé spojitosti s Českou republikou nedostala v relaci

více prostoru, navíc byla uvedena až jako dvanáctá v pořadí. Naopak nejkratší, samostatně Šámalovou zpracované příspěvky trvaly v hlavní zpravodajské relaci jen něco málo přes minutu a jednalo se o dvě sdělení ze série sledující nepokoje a protesty v Hong Kongu, konkrétně *Demonstranti v Hong Kongu si berou oddechový čas* a *Napětí v Hong Kongu*.

GRAF Č. 16 – ROZLOŽENÍ ZPRAVODAJSTVÍ B. ŠÁMALOVÉ DO RŮZNÝCH POŘADŮ V JEDNOTLIVÝCH MĚSÍCÍCH

ZDROJ: AUTOR

Ani v Horizontu ČT24 nedocházelo k odchylování od průměrné dvouminutové stopáže, absolutně nejdelší reportáží byla mozaika repríz, která měřila tři a půl minuty, byla souhrnně pojmenována *Srážky s policií v Hong Kongu* a obsahovala tři dříve odvysílané příspěvky. Nejobsáhlejším původním příspěvkem byl *Huawei těžko proniká na západní trhy*, jež poněkud překvapivě trval necelé tři minuty, přesněji dvě minuty padesát sekund, a editoři jej zařadili na druhé místo od začátku pořadu, čímž téma v kontextu jiných působí poměrně důležitě. Z demonstrací v Hong Kongu vznikly záběry i dvou nejkratších reportáží, které se od Barbory Šámalové v Horizontu ČT24 za analyzované období objevily, a to jen minutu dlouhá *Hongkongská policie čelí kritice*, a minutu a deset sekund trvající *Protesty brzdí ekonomiku Hong Kongu* a *Demonstranti hrozí odvoláním rozhovorů*. Reportérka dění v samosprávné oblasti na začátku října 2014 sledovala denně, krátké zprávy proto působí zcela legitimně. Úhrnně tedy

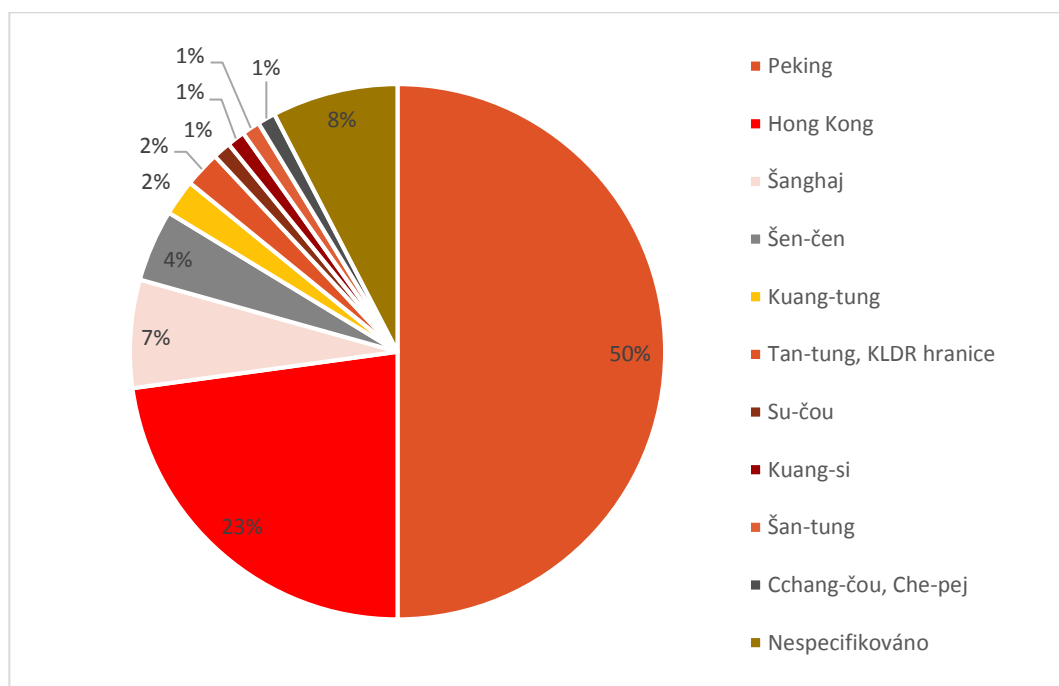
zahraniční zpravodajka délkou svých příspěvků nevybočovala z normálu a nenarušovala průměrné standardy České televize.

Rozmístění reportáží na určitá místa v pořadí v rámci jednoho dílu pořadu se v České televize zdá být obecně stanovené a systematické, řízené především spektrem témat, aktuálností, závažností a relevancí. Pokud se nejedná o mimořádnou událost, zpravodajství z Číny je v Událostech považováno spíše za okrajovou tematiku standardně se vyskytující v druhé půli nebo ke konci relace. Definici výjimečné situace, která by reportáží o Číně zajistila odvysílání v první půlce pořadu, nelze na základně analýzy určit. Nejblíže začátku byl umístěn příspěvek *Zákon proti demonstrantům v Hong Kongu* uvedený v Událostech 11. prosince 2014 jako pátý v pořadí. Obsahem odkazoval na masové a vleklé demonstrace z října téhož roku, které Šámalová v prvních čtrnácti dnech měsíce sledovala velice intenzivně. Na rozdíl od prosincového doplnění tehdejší hongkongské situace bylo říjnové téměř denní zpravodajství o protestech v Událostech k vidění vždy až ke konci pořadu s výjimkou reportáží *Hrozby Hong Kong nevyklidí* a *Násilí v Hong Kongu*, jež se v relaci objevily na šestém, respektive desátém místě. Speciálně zahraničně orientovaný Horizont ČT24 může při rozhodování o uspořádání svého pořadu brát v úvahu méně kritérií, čímž pozice zpravodajství o Číně, zemi i když vzdálené, přesto velké a významné, přestává být tolik marginální. I přesto se většina příspěvků Šámalové ocitla ke konci relace. Žádný příspěvek nebyl zařazen na první místo, několik jich ovšem diváci mohli shlédnout jako druhé v pořadí (*Největší ruský plynový kontrakt*, *Huawei těžko proniká na západní trhy*, *Čína se připravuje na velkou migraci*, *Sociální sítě a protesty v Hong Kongu*, *Zasedání největšího světového parlamentu*). Tematicky nelze mezi zprávami umístěnými na přední místa vysledovat propojenost, rozhodování o pozici v pořadí tak působí spíše nahodile. Nedůležitost relevance tématu v prosazování vysílání na předních příčkách dokazuje výše zmíněná až dvanáctá reportáž *Návštěva Miloše Zemana v Číně*.

Při rozboru lokací, ve kterých současná zpravodajka své reportáže natáčela, vychází zřetelně najevo její obliba čínského hlavního města, v němž za sledovaných čtrnáct měsíců vytvořila celou polovinu ze svých 92 příspěvků. Z grafů č. 17 a 17A mimo to vyplývá i celkový počet destinací, které vystřídala, a inklinace k mapování dění v politických (Peking), finančních (Šanghaj, Hong Kong) a obchodních (Kuang-tung, Šen-čen) centrech země. Kromě těchto míst s největšími počty obyvatel se Šámalová jednou vydala do provincie Šan-tung nacházející se v pásmu rozvinutého východního pobřeží, kde natáčela s českými vinaři (*Asijský úspěch českých vinařů*),

jednou na hranici s Vietnamem (*Sousedské vztahy stále mocnější Číny*) do provincie Kuang-si, jež sousedí s nejobydlenejší částí Číny, provincií Kuang-tung, a jednou do rozvíjejícího se technologického parku (*Česká obchodní stopa v Číně*) ve městě Su-čou nedaleko Šanghaje. Zavítala také do města Cchang-čou v provincii Che-pej (*Spolupráce s českými firmami v provincii Che-pej*), kde se dnes díky odkazu minulosti¹⁷ snaží Smíšená česko-čínská komora podporovat rozvoj vzájemné obchodní spolupráce, a dvakrát navštívila hranici se Severní Koreou, přesněji město Tan-Tung, odkud mapovala vztahy Číny s KLDŘ (*Severokorejská brána do světa, Čínská spolupráce s KLDŘ*). Skoro čtvrtina příspěvků vznikla v Hong Kongu, čehož hlavním důvodem jsou tamní rozsáhlé nepokoje v říjnu 2014, během kterých Šámalová vytvořila čtrnáct ze všech jednadvaceti hongkongských reportáží. Poměrně značnou nepřesností práce Šámalové je existence zpráv, u kterých nebylo zřejmé nebo uvedené, kde byly natočeny.

GRAF Č. 17 – POMĚR LOKACÍ, VE KTERÝCH ŠÁMALOVÁ VYTVOŘELA SVÉ PŘÍSPĚVKY

ZDROJ: AUTOR

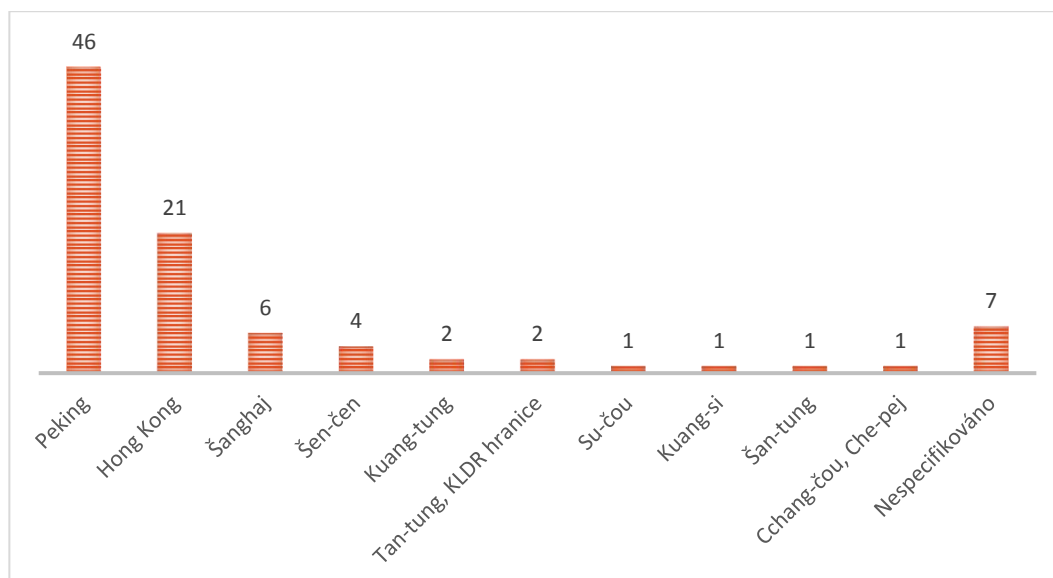
Počet zdrojů, jež se na kameru vyjadřovaly k tématům, se u příspěvků Šámalové pohybuje na poněkud nízkých číslech. Průměrně pro své reportáže získala jednoho až tři experty, zástupce veřejnosti, reprezentanty politické garnitury, aktivisty či obchodníky. Často také využívala převzatá prohlášení politiků a různých osobností z jiných médií,

¹⁷ V 50. letech dvacátého století byla ve městě založena Farma čínsko-česko-slovenského přátelství.

kteřá ve třech případech nebyla doplněná názorem určeným jen pro její reportáž, šlo o ruského a čínského prezidenta (*Vysoké cíle jednání APEC v Číně*), amerického prezidenta s jeho čínským protějškem (*Klíčová dohoda o boji se skleníkovými plyny*) a také českého prezidenta v rozhovoru s čínským reportérem (*Návštěva Miloše Zemana z pohledu Číny*).

Závažnějším zjištěním byla absolutní absence zdrojů ve dvaceti reportážích, tj. v celé pětině zpravodajských sdělení za čtrnáctiměsíční období. Ve většině případů koreluje nula zdrojů s lokalitou Pekingu a s informační a faktickou přesyceností. (*Největší ruský plynový kontrakt, Čína – proti smogu elektromobily, Čína se připravuje na velkou migraci, Úplatky v Číně, V Číně přibývá workoholiků, Mlžení Číny o pádu letounu na Ukrajině, V Číně je nejhustší smog na světě, Čínské procesy s disidenty, Čínští vězni jako „dárci“ orgánů, Zasedání největšího světového parlamentu*). Další reportáže bez jiného než reportérčina vyjádření byly vytvořeny v prostředí Hong Kongu, z toho čtyři z nich během říjnových demonstrací. Je třeba poznamenat klesající tendenci tohoto jevu, v posledních dvou analyzovaných měsících se objevil pouze jeden příspěvek nedávající prostor cizímu komentáři.

GRAF Č. 17A – POČET REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ NATOČENÝCH V RŮZNÝCH DESTINACÍCH

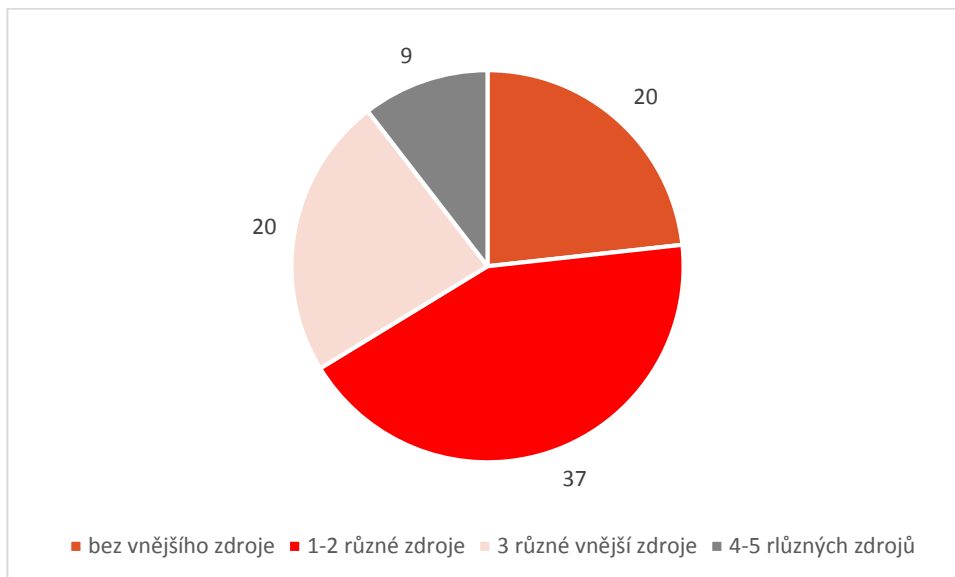

ZDROJ: AUTOR

Naopak nejvíce vnějších názorů na téma poskytla Šámalová v reportážích *Čína a Indie k sobě mají blíž* z 21. září 2014, kde ovšem tři z pěti výroků nebyly poskytnuty přímo české zpravodajce, byly pouze přejaty, a *Počet případů dengue v Číně roste*, ve které byl dán prostor jednomu čínskému doktorovi, čínskému odborníkovi a třem

Číňanům z lidu. V sedmi příspěvcích nechává Šámalová zaznít prohlášení čtyř různých jedinců, přičemž se jedná o zpravodajství spíše z konce zkoumaného období, což naznačuje logické rozšiřování sítě kontaktů souběžně s prodlužováním jejího pobytu v Číně.

GRAF Č. 18 – POČTY VNĚJŠÍCH ZDROJŮ VYJADŘUJÍCÍCH SE V PŮVODNÍCH REPORTÁŽÍCH B. ŠÁMALOVÉ

ZDROJ: AUTOR

V práci současné čínské zpravodajky je možné zaznamenat několik matoucích nesrovnalostí. Mezi ty nejsnadněji zjištělné patří zavádějící názvy reportáží, které nekorespondují s jejich obsahy. U několika příspěvků je název natolik odlišný, že by se dal přirovnat k lživé reklamě. Nejmarkantněji titulek neodpovídá reálnému tématu v příspěvku *Čína slaví nový rok*, který ve skutečnosti mapuje situaci podnikatelů v oblasti pohřebních ústavů, a v reportáži *Tajfun udeřil na Hong Kong*, jež je pouhým výčtem minulých bouří, v čase natáčení tajfun v Hong Kongu podle záběrů jednoznačně nezuřil. Také ve zprávě *Klíčová dohoda o boji se skleníkovými plyny* se Šámalová zaměřuje více na vztah Číny se Spojenými státy a jejich odlišný pohled na problematiku demokracie a lidských práv než na regulaci znečištění ovzduší. V neposlední řadě se jedná o reportáž *Život čínských handicapovaných*, jež sleduje pouze vyvolené Číňany s handicapem, kteří se mohou realizovat ve speciálně ustaveném orchestru pro hudebníky s postižením, avšak nepodává prakticky žádný reálný obraz problému komunity handicapovaných v Čínské lidové republice. Stejně jako bývalý zpravodaj se Šámalová dopustila několika nepřesností v překladu a v nesynchronizovaných titulcích.

Ve zmiňovaném příspěvku o Farmě čínsko-česko-slovenského přátelství divákům podala falešnou informaci o lokalitě jejího umístění,¹⁸ a navíc poskytla nesprávnou mapu, na které byla vyznačena neexistující provincie Čung-ťie. Šámalová také párkrát informovala o prakticky stejném tématu dvakrát během analyzovaných čtrnácti měsíců (*Čína – proti smogu elektromobily a Rozmach elektromobilů v Číně, Portál Alibaba míří na americký trh a Čínský Alibaba vstupuje na Wall Street*), přičemž použila i několik totožných záběrů, nebo opakovaně citovala stejné výroky (*Úplatky v Číně, Nízký hospodářský růst Číny a Zasedání největšího čínského parlamentu*). Dalším formálním problémem jejího zpravodajství je občasná nepřesná výslovnost čínských jmen a názvů.

¹⁸ Reportérka uvedla, že se nachází ve městě Čung-ťie. Čung-ťie je ovšem jen zkráceným názvem projektu čínsko-česko-slovenské družby z 50. let dvacátého století, jež leží nedaleko města Cchang-čou v provincii Che-pej, přibližně 200 kilometrů na jih od Pekingu. (Xinhua, 2016)

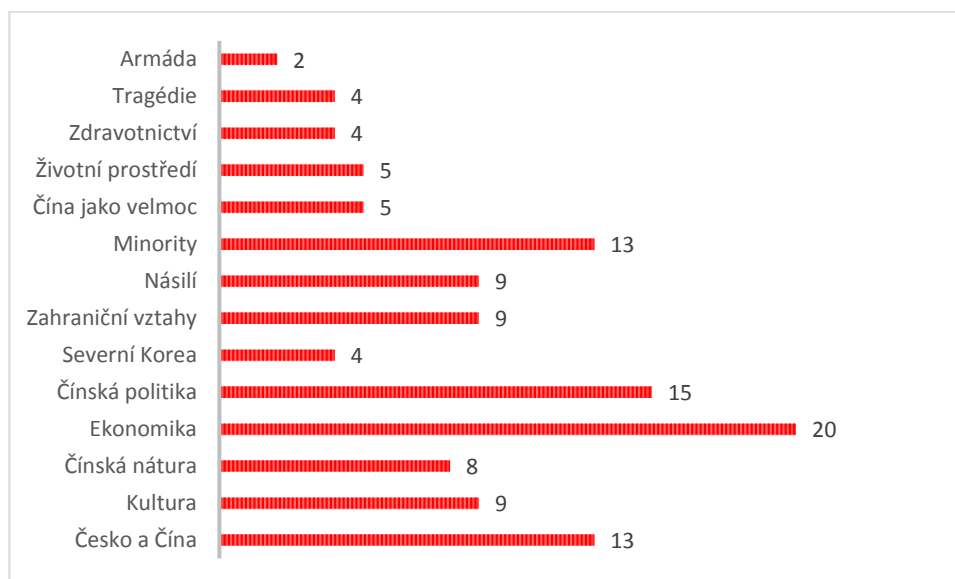
4.2.1. Témata Barbory Šámalové

Celkově vyšší počet reportáží vyústil v potřebu jejich rozčlenění do většího počtu kategorií. Opět se objevují univerzální okruhy jako čínská politika, ekonomika, zahraniční vztahy Číny, v nichž je obsažena podkategorie Čína a Severní Korea, jelikož jde o časté a oblíbené téma současné zpravodajky, dále zdravotnictví, životní prostředí a společně unikátní kategorie čínská nátura. Vzhledem k rozsáhlým demonstracím v Hong Kongu se nemohla nevěnovat otázce minorit v Číně, přičemž platí, že nemapovala pouze situaci ve větší ze dvou čínských zvláštních správních oblastí.¹⁹ S protesty v Hong Kongu souvisí i další tematický okruh násilí, jež bylo zapotřebí oddělit od tématu minorit, prvek agresivity a brutality je až příliš silný a markantní. Společným jmenovatelem další skupiny zpráv je tragédie. Během zkoumaného období zpracovala Šámalová také informace z oblasti armády a zprávy shrnuté pod slovní spojení Čína jako velmoc. Z práce Šámalové je velmi zřejmý její zájem o umění, kategorie kultura je mezi jejími příspěvky poměrně hojně zastoupena. Stejně typické je pro ni referování o čemkoli českém na čínském území a naopak. I přes nevysoké hodnoty v grafu č. 19, není přehnané tvrdit, že poslední dva jmenované tematické okruhy jsou její specialitou. Už při prvním pohledu na schéma znázorňující tematické rozvrstvení čtrnáctiměsíční práce B. Šámalové je vidět poměrná vyrovnanost v pokrytí různých oblastí života. Je třeba ovšem nezapomínat na přirozenou mnohoznačnost témat, která způsobuje nutnost reportáží zařadit do více než jedné kategorie. Zkoumané období bylo také značně ovlivněno mimořádnými událostmi, zejména nepokoji v Hong Kongu, od kterých se výsledný poměr notně odvíjí.

Dvě reportáže zabývající se armádou a problematikou s ní spojenou nezní jako mnoho, je to ale dostatečné množství na vytvoření samostatné kategorie, a to z důvodu rozlišení ekonomického a jen vojenského charakteru příspěvků. V reportáži *Čínské závody ve zbrojení* je Čína ne zcela pozitivně vykreslená jako vojenský gigant, který se nezdráhá vydat nemalé prostředky na zastrašení sousedů, s nimiž vede územní spory. Druhý příspěvek *Čína v 1. světové válce* je spíše rešerší minulých událostí než aktuální zprávou, čímž postrádá smysl a vyznívá do ztracena.

¹⁹ Mezi speciální administrativní jednotky zvané zvláštní správní oblasti se řadí Hong Kong a Macao.

GRAF Č. 19 – POMĚR ZASTOUPENÝCH TÉMAT B. ŠÁMALOVÉ ZA SLEDOVANÉ OBDOBÍ

AUTOR: ZDROJ

Skupina zpráv informujících o tragédiích se zformovala především kvůli nečekanému neštěstí širokého záběru, zmizení malajsijského letadla, na jehož palubě cestovalo i velké množství čínských občanů. Šámalová situaci kolem nepřehledného vyšetřování a rozhněvaných pozůstalých zmapovala v reportážích *Pozůstalí chtějí informace o letu MH370*, *Pátrání po zmizelém letadlu* a *Hledání zmizelého letu MH370*. Posledním příspěvkem s tragickým rozměrem je *Tajfun udeřil na Hong Kong*, který sice nesděluje nic aktuálního a působí zbytečných dojmem, ale záběry minulých bouří ničící město jsou vskutku neveselé.

Stejný počet zpravodajských sdělení obsahuje okruh z oblasti zdravotnictví, kde se Šámalová soustředí na poměrně negativní atributy čínské společnosti. Na obrovské pracovní nároky ústící v životu nebezpečnou přepracovanost, jíž dokládá množstvím dat a faktů, upozornila v reportáži *V Číně přibývá workoholiků*, jejíž důvěryhodnost bohužel snižuje nepřítomnost jediného vnějšího zdroje. V příspěvku se zavádějícím titulkem²⁰ *Čínští vězni jako „dárci“ orgánů* se opakuje stejné schéma pouze hovořící reportérky bez jediného zdroje potvrzující nebo vyvracející její tvrzení, navíc v něm použila záběry pořízené bývalým zpravodajem Tomášem Etzlerem, který se tématem, byť v trochu jiném smyslu, zabýval rok a dva měsíce předem, v říjnu 2013. Zbývající

²⁰ Smysl uvozovek není ani náznakem zřejmý, z názvu reportáže jsou vězni chápáni právě jako dárci orgánů, přičemž obsahem sdělení je naopak přijetí zákona, který do oné doby běžnou praxi odjímání orgánů vězňům poslaných na smrt zakazuje, tudíž význam příspěvku je v konečném důsledku naprostým opakem jeho titlku.

dvě reportáže této kategorie ukazují práci Šámalové v profesionálním světle, zprávy *Počet případů dengue v Číně roste* a *České zdravotnictví na čínském trhu* jsou nasyceny klasickou informativní zpravodajskou hodnotou.

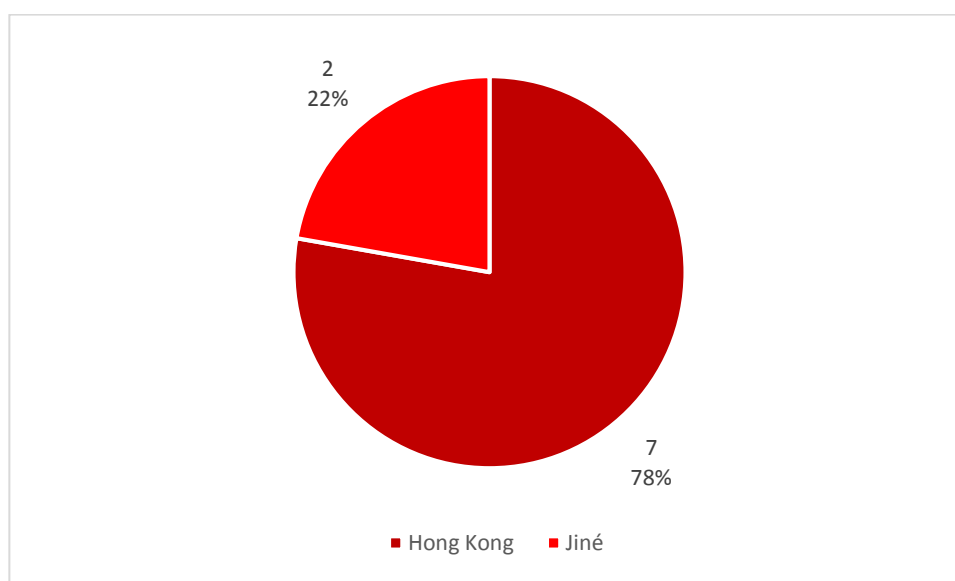
Kategorie životní prostředí by se ve skutečnosti mohla nazývat problém znečištěného ovzduší v Číně, zpravodajka se v pěti reportážích jinou otázkou nezabývá. Třikrát se věnuje přímo smogu, o němž opakovaně tvrdí, že je ho v čínském vzduchu nejvíc na světě. V příspěvku, který přímo nazvala *V Číně je nejhustší smog na světě*, její výrok ovšem není podpořen jediným vnějším zdrojem. Ve zprávě *Čínský trh s emisními povolenkami* z února 2015 z jejích úst zazní, že běžně se v Pekingu koncentrace škodlivých látek v ovzduší pohybuje kolem 500 $\mu\text{g}/\text{m}^3$. Jedná se o obrovské číslo, které se podle dat Světové zdravotnické organizace a organizace Greenpeace ani trochu neblíží průměrným hodnotám naměřeným ve městě. (Greenpeace, 2015) O měsíc později Šámalová přinesla českým divákům další reportáž s tématem čínské nekvality ovzduší (*Dokument o čínském smogu*), tentokrát se záběry z dokumentu natočeného bývalou novinářkou státních médií, která svým počinem způsobila senzaci a zároveň trable cenzorům čínského internetu. Dokonce dvakrát se zpravodajka rozhodla informovat o snaze čínské vlády uvést na trh více elektromobilů, přičemž poprvé v červnu 2014 (*Čína – proti smogu elektromobily*) jen přispěla svým komentářem do reportáže jiného redaktora České televize a podruhé při použití stejných záběrů v březnu 2015 (*Rozmach elektromobilů v Číně*) zmátla titulkem s opačným významem k obsahu příspěvku.

V rozboru se objevuje pět reportáží, jež ukazují Čínu jako velmoc, která má zapotřebí demonstrovat svou velikost a světový význam pomocí megalomanských plánů v oblasti dopravy (*Velké čínské plány s rychlovlakem*), armády (*Čínské závody ve zbrojení*) a telekomunikací (*Huawei těžko proniká na západní trhy*). Dvakrát se v rozmezí čtyř měsíců zabývá stejnou otázkou šancí Pekingu na získání pořádání zimních olympijských her v roce 2022, za které v obou příspěvcích s několika totožnými kamerovými záběry agitují představitelé pro státních organizací (*Šance Pekingu na pořádání zimní olympiády, Peking se uchází o zimní olympiádu v roce 2022*).

Vysoký podíl tematiky násilí a minorit na celkovém čínském zpravodajství Barbory Šámalové tkví v nečekaných a mimořádných událostech na území Hong Kongu v říjnu 2014. Nepokoje byly masových rozsahů, což se projevilo na světové i české mediální scéně. Zpravodajka České televize přinesla v šestnáctidenním období od 29.

září do 15. října celkem čtrnáct reportáží z místa demonstrací, jejichž nevyřčeným významem byla podpora protestujících a za demokracii bojujících obyvatel města. Jejich vůdci byli především studenti, kteří se silně inspirovali českým demokratickým hnutím, pražským jarem, Lennonovou zdí a obecně českým odkazem boje s represivním režimem, což autorka reportáží silně vyzdvihovala (*Hong Kong: uvolnění blokády, Nové protesty v Hong Kongu*). Zřejmé bylo také jasné odmítnutí násilí páchané na protestantech (*Masové protesty v Hong Kongu, Protesty v Hong Kongu, Sociální síť a protesty v Hong Kongu, Násilí v Hong Kongu, Střety v Hong Kongu, Zásah proti demonstrantům v Hong Kongu, Hong Kong: protesty, vyklizení a zatýkání²¹*), ať už z řad policie, která, vidno z příspěvku *Hongkongská policie čelí kritice*, musela často nedobrovolně proti demonstrujícím použít sílu, nebo z řad pevninských obyvatelů, kteří jinak poklidná shromáždění údajně narušovali organizovaně a z příkazu pekingské vlády.

GRAF Č. 20 – POČET REPORTÁŽÍ Z HONGKONGSKÝCH DEMONSTRACÍ V KATEGORII NÁSILÍ

ZDROJ: AUTOR

Mimo hongkongské střety podala Šámalová české veřejnosti zprávu o násilí zdravotnického personálu na čínských pacientech (*Násilí v čínských nemocnicích*), jehož výskyt popisuje jako stále častější. Její úplně první reportáží na pozici zahraniční reportérky v Číně byla, přímo druhý den po nástupu, informace o útoku na vlakovém nádraží v Kchun-mingu (*Teroristický útok v Číně*), hlavním městě jihozápadní provincie

²¹ Reportáž *Hong Kong: protesty, vyklizení a zatýkání* nepochází z října 2014, ale mapuje pozdější období na konci listopadu, sleduje pokračování situace ve městě.

Jün-nan, který dle jejích slov měli na svědomí ujurští separatisté,²² jež jsou v Číně oficiálně považováni za teroristy a nebezpečné živly. Novinářka se vládní stanovisko ani nesnažila vyvracet, ještě jej podpořila připomenutím listopadového incidentu z pekingského Náměstí nebeského klidu, kde při útoku údajných teroristů z muslimského regionu Sin-ťiang zahynulo pět lidí a desítky byly zraněny. Reportáž navíc byla první zprávou od čínského zahraničního reportéra odvysílanou v Událostech po více než dvou měsících.

Kategorie etnických menšin²³ byla hongkongskými nepokoji ovlivněna naprosto stejně jako předešlá tematika násilí. Kromě výše zmíněných příspěvků připomínajících a vyzdvihujících český odkaz bojovníků za demokracii vyvolala v českém mediálním a sinologickém prostředí diskuzi také reportáž *Demonstranti si berou oddechový čas* z 6. října, na kterou reagovala nejedna osobnost v problematice zběhlá, mezi nimi i Olga Lomová z Karlovy Univerzity, která z podnětu básníka Jáchyma Topola, jež se v čase nepokojů v Hong Kongu nacházel, po České televizi požadovala nápravu informací, jelikož se dle Topola situace v Hong Kongu vskutku nelepšila, k žádnému uklidnění nedocházelo, ulice byly stále plné, neklidné a v očekávání přechodu napětí v otevřený střet. (Lomová, 2014) V kategorii jsou zahrnuty i dvě reportáže sledující následný vývoj ve městě, které situaci mapovaly s dvouměsíčním odstupem (*Hong Kong: ostrý zásah proti demonstrantům, Zákon proti demonstrantům v Hong Kongu*).

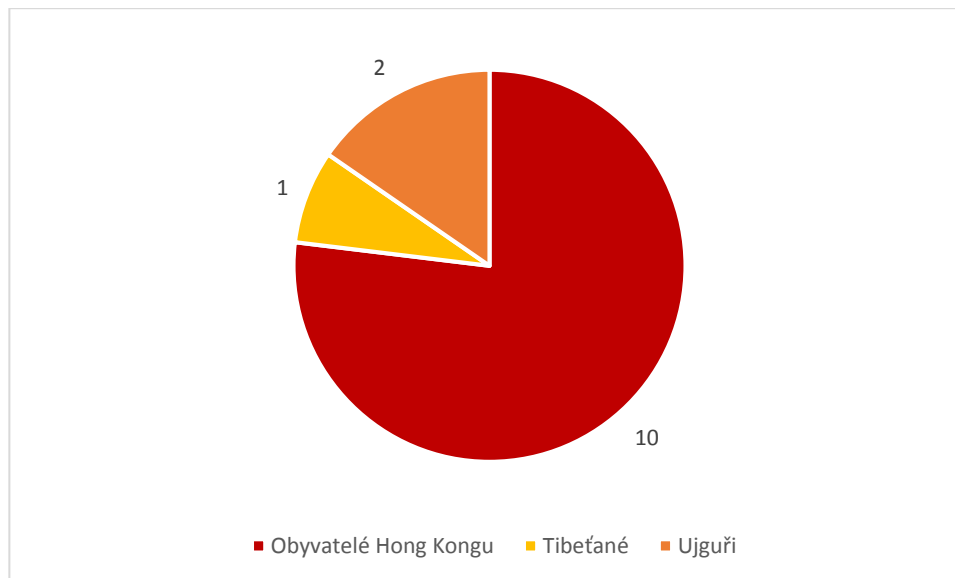
V Čínské lidové republice je oficiálně uznáno 56 etnických menšin. (Čínština pro praxi, 2017a) Čínská reportérka během prvních čtrnácti měsíců své práce připomenula problematikou dvou z nich. Jedenkrát české diváky spravila o existenci amerického dokumentu sledujícího nesnáze a společenské postavení tibetské matky a vdovy, která je nucena opustit Tibet a snažit se vydělat si na živobytí v nehostinném a nepřátelském hlavním městě. Název reportáže *Dokument o životě v Tibetu* je opět ne zcela přesný, jelikož film se soustředí spíše na hrdinčinu cestu za prací mimo autonomní oblast. Dvakrát se Šámalová zaměřila na již zmíněné Ujgury. Po prvním nelichotivém připsání teroristického útoku na jejich účet (*Teroristický útok v Číně*) se podruhé vyjádřila zcela opačně a informovala o zatčení ujurského aktivisty, který byl za internetové nabádání

²² Ujgurové jsou muslimští obyvatelé největší a nejzápadnější čínské části, Ujgurské autonomní oblasti Sin-ťiang. (Čínština pro praxi, 2017c)

²³ Obyvatelé Hong Kongu nejsou minoritou v etnickém slova smyslu, Hong Kong jako zvláštní správní oblast se ovšem řídí jinými pravidly než pevninská Čína, pro obyvatele platí jiné zákony, podstupují jiné vzdělání, společensky tedy nemohou být řazeni mezi většinovou populaci pevninských Číňanů. (Čínština pro praxi, 2017b)

k diskusím o demokracii a právech menšin odsouzen na doživotní pobyt za mřížemi (*Doživotí za hájení práv menšin*).

GRAF Č. 21 – PODÍL PŘÍSPĚVKŮ ZABÝVAJÍCÍCH SE OBYVATELI HONG KONGU A JINÝCH ETNICKÝCH MENŠIN

ZDROJ: AUTOR

Téma zahraničních vztahů je ve zkoumaném vzorku zpravodajství Barbory Šámalové zastoupeno devíti příspěvky plus čtyřmi zabývajícími se pouze Severní Koreou. Mezi devíti reportáží jsou tři, které jasně adresují vztahy jen s jednou konkrétní zemí, a to pozitivně laděné *Čína a India k sobě mají blíž* a *Čína a Japonsko hledají společnou řeč*, a pro Českou republiku, ne tolik pro Českou televizi důležitá *Návštěva Miloše Zemana v Číně*. Ostatních šest zpráv je velmi obecných, nikterak mimořádných a nepřinášejících zásadní a nové informace (*Asijská cesta papeže Františka*, *Mlžení Číny o pádu letounu na Ukrajině*, *Sousedské vztahy stále mocnější Číny*, *Špičky světové ekonomiky v Číně*, *Vysoké cíle jednání APEC v Číně*, *Klíčová dohoda o boji se skleníkovými plyny*).

Problematika Severní Korey se z analýzy jeví jako reportérčina silná stránka, na jejíž kvalitě se jistě podílí i očividně výjimečná síť kontaktů, která ji byla schopná zprostředkovat unikátní záběry z bezprostřední hranice dvou států²⁴ (*Severokorejská brána do světa*, *Čínská spolupráce s KLDR*) a napojení na severokorejské uprchlíky v Číně (*Příběh běžence z KLDR*). Reportáží *Kde je Kim Čong-un*, ve které spekulovala,

²⁴ Manžel B. Šámalové v minulosti zastával funkci českého velvyslance v KLDR. (Procházková 2017)

proč se vůdce totalitního režimu na delší dobu vytratil z veřejného prostoru, narušila říjnový nepřetržitý tok informací plynoucích pouze z místa hongkongských demonstrací.

Sledované politické dění v Číně se kromě již dříve uvedených tematicky smíšených události soustředilo na obvyklou čínskou problematiku korupce (*Korupční skandál čínského generála, Úplatky v Číně, Vlivný politik v poutech*), cenzury (*Čínská cenzura internetu, Pronásledování čínských novinářů*) a odpůrců režimu (*Čínské procesy s disidenty, Zatajované výročí pekingského masakru, Masakr na Náměstí nebeského klidu*), přičemž čtyři ze jmenovaných reportáží zcela postrádají vyjádření vnějších zdrojů, která by podpořila výroky Šámalové. To platí také u příspěvků *Čína se připravuje na velkou migraci, Zasedání největšího světového parlamentu a Čína slaví příchod nového roku*, jež sestávají pouze z ilustračních záběrů a reportérky řečnicí před kamerou. Větší míru důvěryhodnosti vykazuje reportáž *Práva čínských dělníků*, jež obsahuje postoje právníka, aktivisty domáhajícího se pracovních práv a dvou zaměstnanců továrny.

Největší množství reportáží v kategorii ekonomika a priori neznamená, že se Šámalová orientovala převážně pouze na téma obchodu a hospodářství země. Za sedmnácti procenty se ukrývají příspěvky, jež jsou ve skutečnosti z většiny multižánrové, tj. ne jenom ekonomicky laděné, nosná informace povětšinou pochází z jiného tematického okruhu (*Největší ruský plynový kontrakt, Čína – proti smogu elektromobily, Huawei těžko proniká na západní trhy, Čína se připravuje na velkou migraci, Spolupráce s českými firmami v provincii Che-pej, Šance Pekingu na pořádání zimní olympiády, Asijský úspěch českých vinařů, Špičky světové ekonomiky v Číně, Čína slaví nový rok, Čína slaví příchod nového roku, Přímá linka Praha-Peking, Česko na prestižním veletrhu v Šanghaji, Česká obchodní stopa v Číně*). Kromě výše v textu již zmíněných příspěvků jsou z části ekonomicky orientované i reportáže zaměřené na vztah Číny a České republiky, ke kterým se vrátím posléze v příslušné kategorii. Zpráv, jež mají jen ekonomický rozsah, je menšina, konkrétně sedm z celkového počtu dvaceti sdělení. Z toho dvě reportáže pojednávají o naprosto shodném tématu rozmachu čínského internetového obchodního portálu Alibaba, přičemž od jejich odvysílání v Událostech je dělily jen dva týdny. Titulky se také moc neliší (*Portál Alibaba míří na americký trh a Čínský Alibaba vstupuje na Wall Street*), těžko soudit, co stojí za evidentní fascinací čínským internetovým zázrakem a jeho zakladatelem Jackem Ma. Další dva příspěvky trpí reportérčiným nešvarem nezahrnutí jediného vnějšího zdroje, a tak výroky o tom, že *Čína staví nejvíce mrakodrapů na světě a Čína je největší*

ekonomikou světa, zaznívají pouze z jejích úst. Skutečnou informační hodnotou disponují tři čistě ekonomicky orientované zprávy, *Zklamání nad šanghajským experimentem*, *Nízký hospodářský růst Číny a Odhalování padělků elektroniky*.

Posledním okruhem, jež se objevuje u obou zpravodajů, je kategorie specifické čínské povahy, unikátních čínských vlastností a typicky čínského způsobu chování a vychování. Výskyt stejné tematiky u obou novinářů legitimuje existenci něčeho na první pohled generalizovaného, národní povahy a charakteristiky. Tři z osmi reportáží byly popsány už výše (*V Číně přibývá workoholiků*, *Násilí v čínských nemocnicích a Čína staví nejvíce mrakodrapů na světě*), jejich „čínskost“ tkví zejména v posunutí problémů do extrémů a v obecné megalomanií, jinými slovy pracovitost se v čínských poměrech stává extrémním a životu nebezpečným workoholismem, pacienti nemají od doktorů jen vysoká očekávání, ale při nespokojenosti jim nedělá potíže použít agresi, a několik mrakodrapů ve městech nestačí, musí jich být nejvíc na světě. Reportáž *Asijský úspěch českých vinařů* spadá jednoznačně do kategorie vztahu Číny s Českou republikou, čínské tradice a zvyky v pití vína, které jsou tolik nepodobné těm západním, se ale zpravodajce podařilo vykreslit přesně. Příspěvky *Čínské rodiny váhají mít více dětí* a *Podzemní bydlení v Pekingu* odhalují svou specificky čínskou náтуру již v názvu. Jen těžko si lze představit seriózní zprávy se stejnými titulky ovšem s obměněným adjektivem „čínské“ za „české“ a hlavním městem Prahou namísto Pekingu. Ve zprávě *Čínské nákupy v Hong Kongu* se na adresu typicky čínského chování ne velmi pozitivně vyjadřují obyvatelé Hong Kongu a reportáž *Masová (re)produkce starých mistrů*, ve které B. Šámalová navštívila městečko v jižní provincii Kuang-tung, jehož snad všichni obyvatelé si za živobytí vybrali malování, chcete-li kopírování pomocí štětce a barev, těch nejslavnějších výtvarných děl, nemohla vzniknout jinde než v edenu a kolébce plagiátorství.

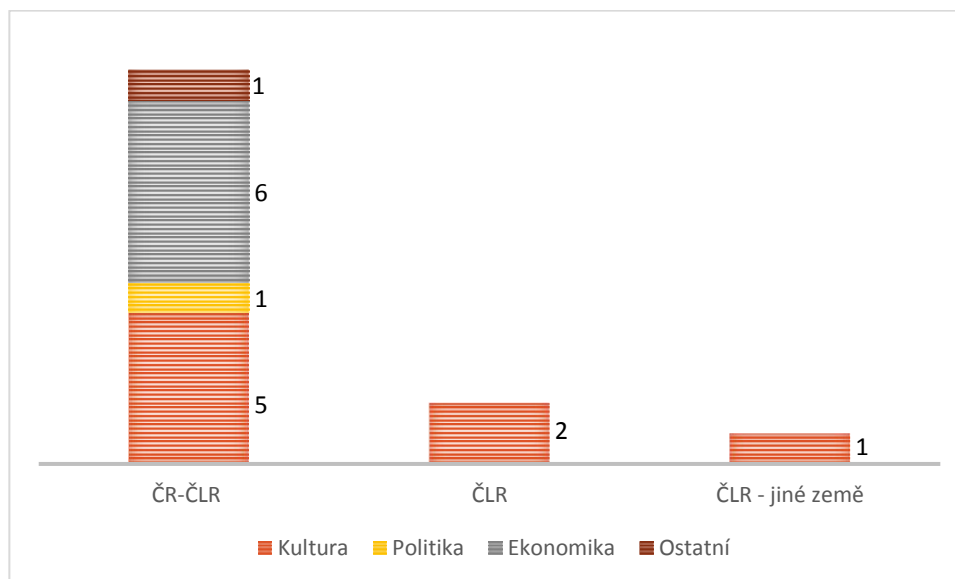
Oba dva závěrečné okruhy jsou pro současnou reportérku specifické, vzájemně jsou značně propojeny²⁵ a dohromady zabírají celých 18 %, tedy téměř pětinu, ze všech témat, kterými se Šámalová za sledovaných čtrnáct měsíců zabývala.

Kulturně zaměřených reportáží v její režii vzniklo osm, z toho více než polovina pojednávala o českém umění v Číně (*České a čínské umění v Pekingu*, *Česká výstava v Číně*, *Czech Grand design – sklo*, *Úspěch českých architektů v Číně*) nebo naopak (*Praha v hlavní roli čínského filmu*), kategorie by se tedy spíše mohla nazvat česko-

²⁵ viz graf č. 22

čínská kulturní výměna či podobně. Zpravodajčino vyzdvihování vývozu české „soft power“ se vzhledem k vysoké relevantnosti pro domácí publikum jeví logicky. Příspěvky o výstavách českého umění jsou klasickým zpravením diváků o probíhající nebo uplynulé události.

GRAF Č. 22 – PROPOJENÍ TÉMAT KULTURA A ČESKO A ČÍNA A ROZVRSTVENÍ JEJICH PODKATEGORIÍ

ZDROJ: AUTOR

Reportáže *Czech Grand Design – sklo a Úspěch českých architektů* v Číně jsou ovšem více ukázkou a představením českých aktivně působících umělců v říši středu. V první jmenované se navíc jedná o monolog dvou českých designérů, kteří začali své skleněné umění distribuovat na čínském trhu. Reportérka České televize v příspěvku vůbec nevystupuje, nepokládá otázky ani nekomentuje, s trochou nadsázky reportáž působí spíše jako reklamní, ne zpravodajské, sdělení. Slovo úspěch v druhém uvedeném titulku je odvozené od dokonavého slovesa uspět, v reportáži se o žádném aktuálním dílčím úspěchu ovšem nemluví. Šámalová české diváky informuje o existenci dvou českých architektů, jež své návrhy už více než dvacet let realizují v Číně. Film *Jen my víme kde*, který Číňané natáčeli v Praze, byl pro naše hlavní město skvělou a opravdu velkou reklamou, vznik zpravodajské reportáže na toto téma není překvapivý. Zahraniční zpravodajka v Číně informovala o čistě kulturní situaci v zemi jen dvakrát, přičemž se nejednalo o umění v pravém slova smyslu ani o aktuální poznatky z této oblasti společenského života (*Život čínských handicapovaných, Čína slaví příchod nového roku*). Jeden příspěvek s kulturní tematikou Šámalová věnovala i našim

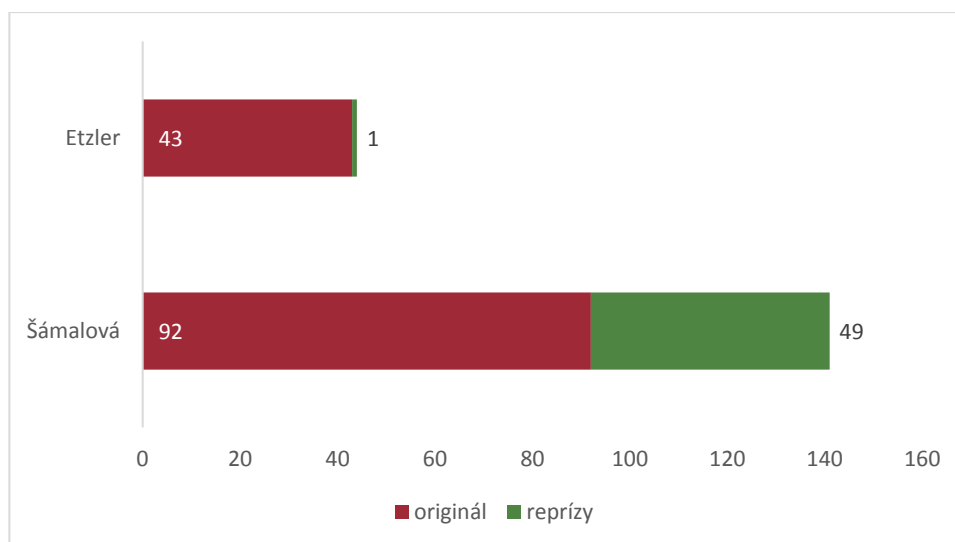
východním sousedům, když vytvořila medailonek slovenského architekta, pro Čechy neznámého Ladislava Hudce. Reportáž *Slovenská stopa v Číně* byla v Událostech odvysílána o osm měsíců dříve než ta o architektech českých.

Pět z třinácti příspěvků na téma Česko a Čína referovalo o kulturním prostředí, zbývajících osm bylo z velké většiny zaměřeno na ekonomickou rovinu vzájemného vztahu mezi dvěma zeměmi. Nejprve Šámalová navštívila bývalou Farmu čínsko-česko-slovenské družby, dnes jednu z oblastí zájmu Smíšené česko-čínské komory, místo obývané Čiňany s velmi kladným vztahem k Česku (*Spolupráce s českými firmami v provincii Che-pej*) a v říjnu 2014 se vydala za českými vinaři do pobřežní provincie Šan-tung (*Asijský úspěch českých vinařů*). Ostatní čtyři ekonomicky laděné reportáže (*Přímá linka Praha-Peking, Česko na prestižním veletrhu v Šanghaji, Česko láká čínské turisty, Česká obchodní stopa v Číně*) vznikly během jednoho týdne v dubnu 2015, kdy se v Šanghaji konal mezinárodní veletrh, kterého se zúčastnila početná česká delegace, a v jehož rámci byly uspořádány také České dny v Šanghaji. Dohromady s výše uvedeným příspěvkem *Úspěch českých architektů v Číně* se tak během osmi dní objevilo v hlavní zpravodajské relaci České televize pět reportáží od zahraniční zpravodajky v Číně, která ve své práci jen těžce maskovala pozitivní přístup k událostem utužujícím spolupráci mezi Českem a Čínou. Číslo se jeví ještě vyšší při porovnání se situací v dubnu 2014, kdy do Číny také cestovala velká delegace zástupců ministerstev a podnikatelů v čele s ministrem zahraničních věcí Lubomírem Zaorálkem, který se do Čínské lidové republiky vydal jako první hlava resortu po celých patnácti letech. Cesta tak byla zahájením obnovy a zlepšování vztahů s Čínou, což mělo potvrdit i podepsání dohody, v jejímž znění nechyběla zmínka o nesamostatném Tibetu. (Aktuálně.cz, 2014) Šámalová, ač už dva měsíce na pozici zahraniční zpravodajky v Číně, o těchto událostech mlčela. Vůbec prvním sdělením připomínajícím vzájemné vzkvétající vztahy byl příspěvek *České zdravotnictví na čínském trhu* z června 2014. Za sledované období Šámalová vytvořila jen jednu politicky zaměřenou zprávu česko-čínských vztahů, a to dříve již analyzované ohlédnutí za historickou a dle čínských médií velkolepou návštěvou českého prezidenta v Pekingu (*Návštěva Miloše Zemana z pohledu Číny*).

4.3. Komparace

Už jen pohled na celková čísla originálních reportáží o Číně vytvořených dvěma zahraničními zpravodaji, bývalým Tomášem Etzlerem a současnou Barborou Šámalovou, jasně potvrzuje domněnku v rozdílu stylu práce obou novinářů. Etzlerových čtyřicet tři versus devadesát dva ze strany Šámalové může jednoduše bez širšího kontextu znamenat větší výkonnost a pracovitost reportérky. Počet je ovšem pouhým kvantitativním údajem, pro vytvoření detailnějšího obrazu stavu zahraničního zpravodajství z Číny je třeba porovnat větší množství ukazatelů, ne pouze počet natočených příspěvků. Pokud se do porovnání zahrnou i reprízované díly, bude rozdíl ještě markantnější, jak lze vidět na schématu č. 24.

GRAF Č. 23 – CELKOVÝ POČET ODVYSÍLANÝCH REPORTÁŽÍ T. ETZLERA A B. ŠÁMALOVÉ

ZDROJ: AUTOR

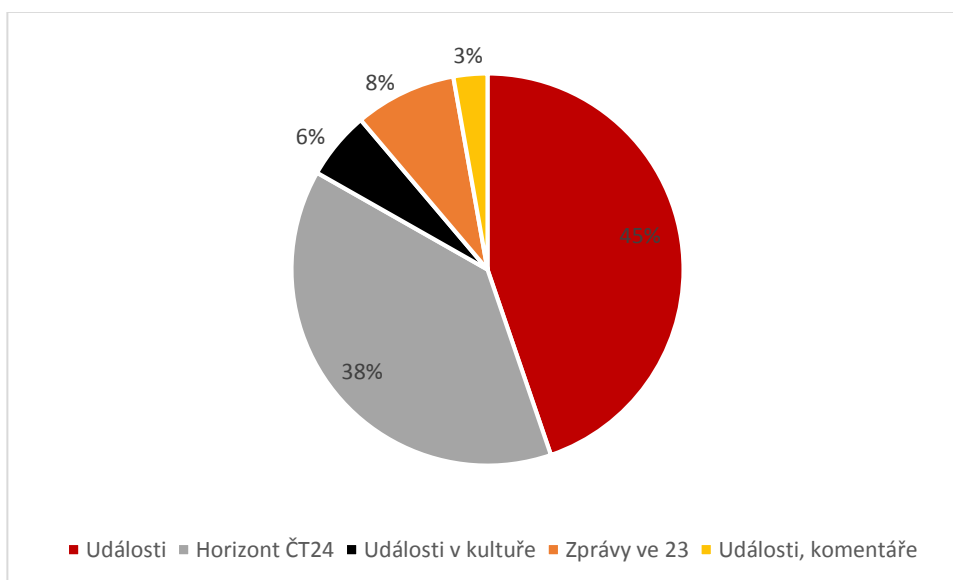
Z grafu vyplývá neuvěřitelný nepoměr, v období březen 2014 až květen 2015 byli diváci České televize vystaveni zprávám o Číně třikrát více než ve stejně dlouhém období předcházejícímu březnu 2014. Jedná se o obrovský skok, z průměrných tří v měsíci se stalo deset příspěvků měsíčně. Etzler se pravidelnosti držel, Šámalová vykazovala výrazné výkyvy,²⁶ od nuly až po sedmáct reportáží během třiceti dní.²⁷ Podíl reportáží odvysílaných v jednotlivých pořadech České televize, konkrétně v Událostech a Horizontu ČT 24, se navzdory velmi rozdílným nominálním hodnotám tolik neliší, z výše zobrazených grafů č. 2 a 13 vyplývá dokonce naprosto stejné

²⁶ viz grafy č. 1 a 11

²⁷ Opět uvádím hodnoty originálních, ne reprízovaných dílů.

procento příspěvků uvedených v hlavní zpravodajské relaci. Zbývá část práce obou redaktorů byla zařazena do zahraniční relace Horizont ČT24, s dvou procentní výjimkou u Etzlera v podobě jedné reportáže v politicky laděném pořadu 168 hodin, a s třemi příspěvky Šámalové, které se objevily ve specializovaných Událostech v kultuře. Zahrnutí i reprízovaných dílů by výrazně změnilo jen schéma současné reportérky, u bývalého zpravodaje se jedná o rozdíl v jedné jediné repríze odvysílané neobvykle v Událostech, komentářích. Šámalová se naproti tomu v reprízách objevila také ve večerním pořadu Zprávy 23, a to celkem dvanáctkrát. Celkově tak originální reportáže vysílané v Událostech tvoří menšinu ze zpravodajčiných výstupů na obrazovkách České televize.

GRAF Č. 24 – PROCENTUÁLNÍ VYJÁDRĚNÍ VŠECH DÍLŮ REPORTÁŽÍ B. ŠÁMALOVÉ V RŮZNÝCH POŘADECH

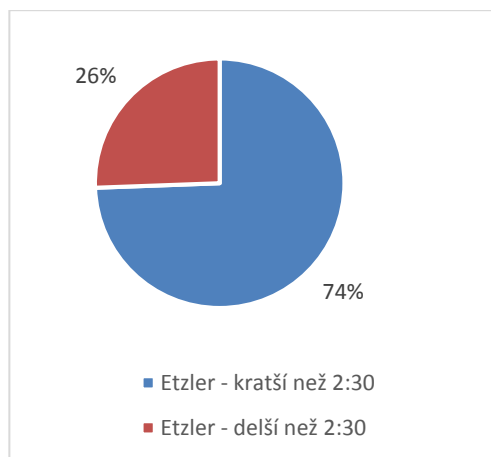
ZDROJ: AUTOR

Jednotlivé zprávy vysílané v Událostech obecně trvají průměrně kolem dvou minut, delší bývají jen aktuální reportáže z domácího prostředí nebo velké kauzy hýbající společností, i v takových případech je jedno větší téma rozděleno mezi více kratších zhruba dvouminutových vstupů. Plus mínus půl minuty dlouhá reportáž je tedy tradičním standardem zpravodajství České televize. Vidno z grafů č. 25 a 26, bývalý zpravodaj vynikal ve výjimkách, delší příspěvky než dvě a půl minuty tvoří více než čtvrtinu jeho v České televizi odvysílaných reportáží, přičemž jejich stopáže se pohybují od 2:50²⁸ do 8:40 minut. Šámalová se naproti tomu nedrží pravidel ve smyslu

²⁸ Nezapočítávám jednu reportáž trvající přesně 2:30 minut.

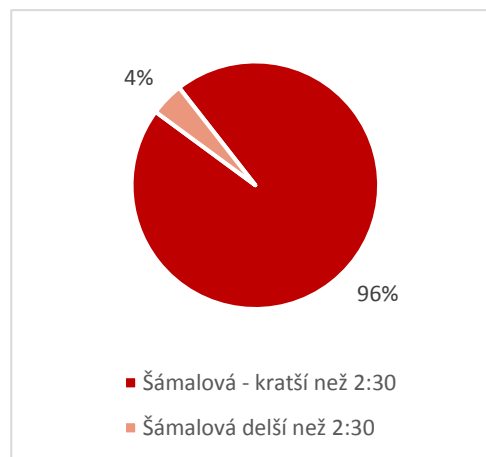
nepřekračování běžné délky příspěvku jen ve 4 % případů, jež konkrétně znamenají jednu reportáž trvající 2:50 a tři sdělení dlouhé přesně dvě a půl minuty.

GRAF Č. 25 – DÉLKY REPORTÁŽÍ ETZLERA

ZDROJ: AUTOR

GRAF Č. 26 – DÉLKY REPORTÁŽÍ ŠÁMALOVÉ

ZDROJ: AUTOR

Umístění příspěvků v rámci jednotlivých konkrétních relací se jeví víceméně neporovnatelně, pravidelnost či jakýsi vzor nebo naopak výrazné odchylky nelze vysledovat ani u jednoho ze zpravodajů. Obecně se dá tvrdit, že minimálně v Událostech let 2013, 2014 a počátku roku 2015 existovala určitá tendence vysílat příspěvky zahraničních zpravodajů z Číny spíše na posledních místech pořadu.

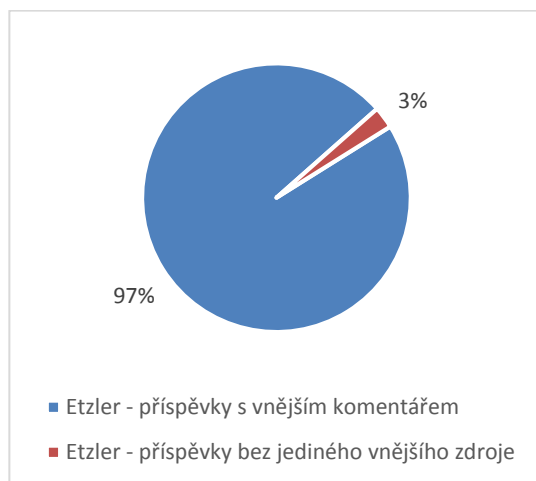
Z komparace lokací, kde reportéři tvořili svou novinařinu, vychází najevo zřetelná rozdílnost jejich přístupu. Grafy č. 4 a 17 uvedených výše ukazují nepoměr natáčení v hlavních centrech Pekingu a Hong Kongu a ostatních destinací, jež u Etzlera tvoří zhruba třetinu, 34 %, jeho práce, zatímco u Šámalové se jedná téměř o tři čtvrtiny, 73 % všech reportáží vzniklých na její zodpovědnost. Jinými slovy to znamená, že bývalý reportér strávil 64 % svého pracovního času jinde než ve dvou jmenovaných městech, konkrétně na dalších 16 jiných místech nejen v Čínské lidové republice. Současná zpravodajka za zbývajících 27 % příspěvků cestovala do dalších osmi destinací v zemi.

Výstupy vnějších zdrojů a komentování událostí z jejich hledisek přidávají zpravodajským reportážím na důvěryhodnosti. Také jsou důkazem původního zpracování, nepřevzetí ze zpravodajské agentury. Při porovnání množství příspěvků bez jediného zdroje²⁹ je opět zřejmá jistá odlišnost mezi dvěma reportéry.³⁰ Je třeba

²⁹ Zahrnutý nejsou příspěvky, které vznikly ve spolupráci s jinými redaktory České televize a ve kterých zahraniční reportéři v Číně vystupují jen částečně, nejčastěji přispívají jen svým komentářem před kamerou nebo telefonicky.

poznámenat, že prostor poskytnutý výroky a komentářů třetích stran a priori nezajišťuje vyváženost a nestrannost příspěvku. Reportáže tvořené pouze hlasem novináře se žánrově ovšem velmi přechylují od zpravodajství směrem ke komentářové publicistice.

GRAF Č. 27 – PRÁCE SE ZDROJI – ETZLER

ZDROJ: AUTOR

GRAF Č. 28 – PRÁCE SE ZDROJI – ŠÁMALOVÁ

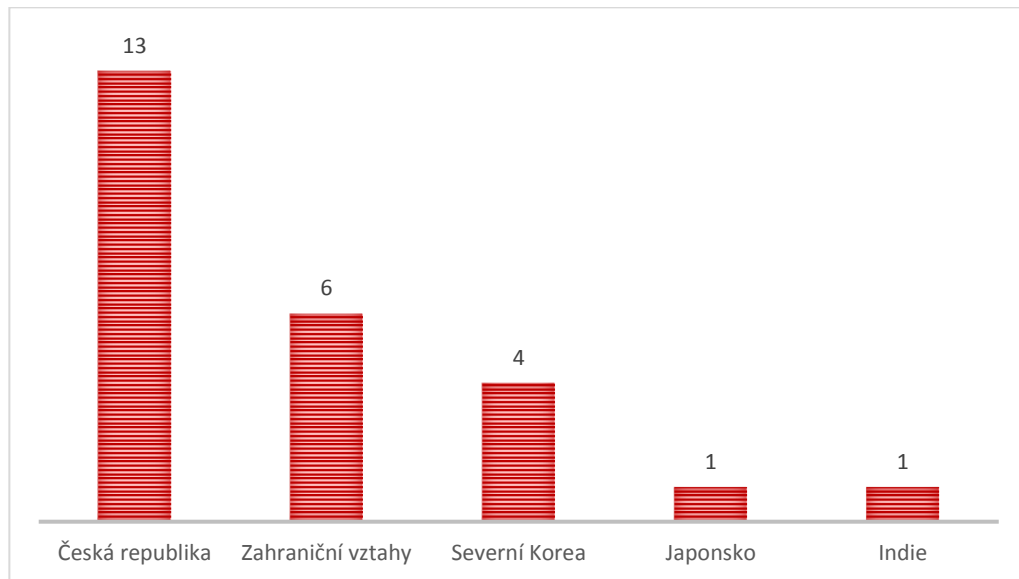
ZDROJ: AUTOR

Podstata výzkumu spočívá v tematické agendě zahraničních reportérů. U obou dochází k logicky rozlehlému pokrytí obligatorních témat čínské politiky, ekonomiky a zahraničních vztahů, i když jejich pojetí je velmi odlišné. Shodnou se v nutnosti informování o vztahu Čínské lidové republiky s Jižní, ale zejména Severní Koreou. Dále už se jejich postupy liší. Zatímco Etzler se zaměřil především na Japonsko³¹ a jeho spory a neshody s enormním západním sousedem a zmínka o České republice z jeho úst padla jen v jedné, navíc s jinými zahraničními reportéry společně, zprávě, Šámalová o vzájemném vztahu Česka a Číny referovala tolikrát, až reportáže vydaly na samostatnou kategorii. Dalším odděleným okruhem byly zprávy na téma Severní Korey, a to nejen z důvodu počtu příspěvků, ale také díky evidentnímu zájmu Šámalové o problematiku a neobvykle rozvinuté síti kontaktů. Práce Šámalové bude vždy nabývat větších nominálních hodnot, při porovnání počtu reportáží na téma zahrnující Českou republiku, respektive Českou republiku s Čínou, se ovšem jedná o enormní rozdíl, jedna jediná ku třinácti.

³⁰ viz grafy č. 27 a 28

³¹ viz graf č. 8

GRAF Č. 29 – ÚZEMÍ, NA KTERÉ SE ZAMĚŘOVALO ZAHRANIČNÍ ZPRAVODAJSTVÍ B. ŠÁMALOVÉ Z ČÍNY

ZDROJ: AUTOR

Dalšími společnými, ale méně zastoupenými tématy jsou zdravotnictví a životní prostředí. Oba zpravodajové se prvně jmenovanému námětu věnovali ze tří až čtyř procent své tvorby, enviromentální problematika byla evidentně pro Etzlera důležitější, informoval o ni z devíti procent, oproti čtyřem procentům práce jeho kolegyně.³² Poslední společný a zároveň jinde nevídaný tematický okruh tvoří reportáže s čistě čínskou charakteristikou. Tu lze spatřovat přímo v tématu nebo v jeho zpracování nebo v aspektu či zvyku, jež z běžné situace dělá záležitost vyloženě čínskou, což je ukázkově zobrazeno v příspěvku Šámalové *Asijský úspěch českých vinařů*, kdy se z klasické ekonomicky zaměřené zprávy stala sdělení s naučnou informací o bizarních čínských zvycích pití vína. U Etzlera je toho krásným příkladem reportáž o otevření dalšího z obchodů švédského nábytkového řetězce značky Ikea (*Ikea slaví úspěch v Číně*), na jejíž původní sdělení diváci zapomenou při první zmínce o důvodu popularity obchodního domu, a to o zálibě Číňanů vychutnat si odpolední siestu přímo na nabízených pohovkách a postelích. Kategorie je ale dalším důkazem, že o stejně pojmenované oblasti jde přemýšlet a referovat více způsoby. Pro Etzlera tento tematický okruh znamená odlehčení od jeho hlavních a stěžejních námětů aktivismu a problému čínské společnosti, spadají zde příspěvky o nacionalisticky laděné počítačové hře nebo o čínsky vychovávaných školácích zaplavujících hongkongské školy. Šámalové velká kategorie sociální problematiky chybí, proto se o společenské

³² viz grafy č. 6 a 19

nešvary okrajově otírá v tomto okruhu, konkrétně reportážemi o nebezpečí workoholismu a o agresivně náročných pacientech čínských nemocnic.

Etzler oproti Šámalové navíc nemlčí o tématu školství, skandálních událostech a odhalení, aktivismu, a především sociálních problémech, jež jsou jeho doménou. Současná reportérka naproti tomu pokrývá u Etzlera chybějící problematiku minoritních skupin obyvatel, Číny jako velmoci, armády, násilí, tragédií a kultury. Právě Etzlerovy reportáže mapující nešvary čínského systému pramenící z tradic, rigidní ideologie nebo ze vzdělání zapadají do skupiny investigativního zpravodajství, svou hloubkou i svou délkou. Šámalová se, z jen pro ni typických témat, naproti tomu nejvíce věnovala námětům menšin a násilí, což byla ale do značné míry zapříčiněno událostmi okolo nepokojů a protestů na podporu demokracie v Hong Kongu.

Z kontroverzí čínských témat se oba věnují korupci a pronásledování disidentů. Jedná se o velké, mezinárodně známé a propírané problémy, o nichž, s trochou nadsázky, všichni vědí, zprávy o nich nic nového nepřináší. Obecná veřejnost má jakési povědomí o praktikách čínského vedení směrem k jinak smýšlejícím občanům a nepohodlným spolustraníkům. Navíc jsou tyto jevy světu nárazově připomínány, čas od čas čínská policie někoho zatkne, strana provede lynčování a kárný soud se zkorumpovaným se komunistickým pohlavárem. Nešvary tohoto typu jsou viditelné z povrchu, jsou živeny různými dalšími aktuálními aférami.

Ambici být pátrací má v analýze zpravodajství Šámalové z kategorie minority a násilí, naopak megalomanská Čína a její orientace na vojenství nikoho moc nepřekvapí. Okruh tragédií je svou životností závislý na aktuálních neštěstích, zpravodajství z kultury má spíše zábavní podtext. Mapování česko-čínských vztahů by obecně novinářem mohlo být pojato také investigativním způsobem, zvláště viděno optikou dnešního stavu, kategorie by mohla být tvořena podstatou vazeb, mohlo by být pokryto více politických témat. U Šámalové se tak ovšem neděje, současná zpravodajka se ve svém prvním čtrnáctiměsíčním období obecně soustřeďuje na nadšení ze vzkvétající obchodní i kulturní spolupráce, ve které v podstatě nevidí žádná negativa.

Etzlerův způsob práce je odlišný. Nedává tolik důrazu na aktuální dění, z jeho příspěvků vyplývá snaha popsat a přijít na kloub stavu běžné situace, odhalovat neodhalené, ne nacházet již odkryté. Z délky, prostředí a hloubky reportáže plyne jasná nutnost zevrubné a náročné předpřípravy. Například reportáži, kterou celou pořídil na palubě japonské lodi, která se snaží přiblížit na, dle svého výkladu, výsostně japonské území, ale je jí v tom zabráněno šesti čínskými loděmi, musela předcházet obsáhlá

rešerše celé problematiky, znalost pozadí sporů, ale zejména vyjednání a domluvení potřebných povolení a získání souhlasu pro doprovázení posádky lodi. Stejný postup se jistě opakoval před vytvořením příspěvků o nelegálním lovu žraloků a následném obchodu s jejich ploutvemi, o čínském boji s drogami, kdy se reportér musel domoci povolení natáčet ve státě řízené léčebně, byť jen s neustálým dohledem policistů, o nelegálním obchodu s orgány, o na povrch neevidentním problému pracovních migrantů, jež jsou kvůli práci nuceni vzdát se každodenního života vedle svých dětí, o sociálně ostrakizovaných homosexuálech a o dalším z vedlejších efektů čínského ekonomického zázraku – o téměř neexistujícím sociálním systému a stále početnějším rychle stárnoucím obyvatelstvu.

Oproti tomu může být zpravodajství Šámalové, stojící v pětině svých reportáží před Mao Ce-tungovým portrétem na náměstí Nebeského klidu, vnímáno jako plující po povrchu. Zprostředkování obrazu života v tolik vzdálené a odlišné Číně by nemělo být založeno na hodnotách hrubého domácího produktu, výsledcích jednání politbyra nebo světových summitů a podávání aktuálních důkazů o nedemokratickém zacházení s nečínským obyvatelstvem. Šámalové se daří bez obalu ukazovat neutěšenou situaci severokorejských uprchlíků a obsírně referovat a upozorňovat na problém znečištěného ovzduší. Ani po zhlédnutí třikrát většího počtu reportáží, než od bývalého zpravodaje nemá ovšem divák pocit, že ví, jakou zemí Čína opravdu je.

5. Diskuse

Při pohledu na očividnou rozdílnost grafů a hodnot prezentující odlišnou práci s vnějšími zdroji, odlišné lokace vzniku příspěvků a odlišná témata obou zahraničních zpravodajů, vyvstává na mysli logická otázka, na kolik je způsob vytváření příspěvků ovlivněn osobností zahraničního korespondenta, který v dané zemi žije, respektive měl by žít, a tudíž je přímo vystaven námětům, jež na něj číhají na každém rohu, obzvláště pokud se jedná o zemi velikosti Čínské lidové republiky, a na kolik je řízen pokyny z redakce, popřípadě vedení České televize, v Praze. Určitá selekce přirozeně probíhat musí, rozsah rozdílnosti ovšem nutí k zamyšlení, zdali by se zpravodajství veřejnoprávního média mělo během dvou let změnit natolik výrazně. Dále jednoho napadá, jak, či jestli, v období střídání probíhala komunikace mezi končícím reportérem, nastupující zpravodajkou a Českou televizí. Mírná nevýhoda začínající, byť zkušené Šámalové se projevila především ve výrazném poklesu vnějších zdrojů, kterým v jejich příspěvcích dávala během prvních čtrnácti měsíců prostor. Zde by z logiky věci měla do procesu výměny vlastních zpravodajů vstoupit Česká televize, společný přístav obou reportérů, jež by měl eliminovat potenciální indispozici a měl by se postarat o plynulost přechodu a udržení bohaté sítě kontaktů. V sázce byla totiž především značka ČT, zahraniční zpravodaj by přeci měl navazovat vazby jménem média, ne jeho vlastním. Analýza ovšem ukázala nulovou či chabou realizaci výměny kontaktů, zkušeností a modelů práce v čínských podmínkách, což vede k přemýšlení, proč se veřejnoprávní médium více nezasadilo o zachování standardu, se kterým bylo předešlých sedm let spokojeno.

Druhou možností zůstává nelibost, ve kterou po tolika letech v roce 2013 vešel se svými způsoby vytváření zpravodajství z Číny bývalý korespondent. Opět nezbyvá než se zeptat na otázku, proč se České televizi přestal zamlouvat styl Tomáše Etzlera a z jakého důvodu její vedení začalo preferovat metody Barbory Šámalové. Jinými slovy, pít se po vysvětlení, z jakého podnětu došlo k upuštění od mapování sociálních problémů a k posunu ke kulturnímu zpravodajství a k zájmu o pozitiva česko-čínských vztahů? Důvody mohly být osobního charakteru, v takovém případě by ovšem kvůli interním neshodám nemělo trpět nezávislé zpravodajství veřejné služby, nebo mohly vycházet z jiné, širší společenské či politické dimenze, kdy by argument nemožnosti ovlivnitelnosti měl platit dvojnásob. Proniknout do zákulisí redakčních vztahů není zcela jednoduché. Naopak vzhledem k bouřlivým politickým změnám, jež se v České

republiky udály v roce 2013, vyznívá logicky zaměřit pozornost na potenciální souvislosti mezi výměnou zpravodajů a změnou českých vlád a směřování zahraniční politiky.

Rok 2013 byl obecně velmi pestrým obdobím. Neobvyklé situace hraničící se skandály se děly v České televizi i na české politické scéně. Vláda koalice ODS, TOP 09 a Věcí veřejných, jež byla u moci od léta 2010, dostala smrtelný zásah o tři roky později, kdy ji poměrně náhle ukončila kauza zneužití vojenského zpravodajství tehdejší milenkou premiéra Petra Nečase. Mezitím se v lednu 2013 konaly první přímé prezidentské volby, z nichž jako vítěz vyšel Miloš Zeman, který se už od začátku svého mandátu netajil inklinací k Rusku a ČLR a který se s vládní krizí o pár měsíců později popral po svém a rozhodl se na nějaký čas ponechat spravování země vládě v demisi, do jejíhož čela jmenoval oficiálně apolitického člena Národní ekonomické rady vlády (NERV) Jiřího Rusnoka. Během jeho sedmiměsíčního období v čele státu se začala Čína dostávat do popředí českých politických zájmů. Do té doby pravicová, na západ zaměřená vláda se ve svých oficiálních tiskových zprávách o velké asijské zemi nezmiňovala v podstatě vůbec. Po výměně premiéra, kabinetu a vládnoucí strategie se během dvou měsíců, listopadu a prosince 2013, na internetových stránkách české vlády objevilo šest prohlášení informujících o vzkvétajících vztazích mezi Českou republikou a Čínou, počínaje článkem z 12. listopadu, který nesl titul *Restart spolupráce mezi Českou republikou a Čínou* a obsahoval citaci premiéra Rusnoka: „Jsme na začátku úplně nové etapy vzájemných a živých kontaktů mezi oběma zeměmi a také v rámci evropsko-čínských vztahů. Dovolím si říct, že se jedná o restart vzájemné spolupráce.“ (Vláda ČR, 2013a) Další den byl zveřejněn článek *Premiér: Věřím v dlouhodobé strategické partnerství mezi Čínou a Evropou*, jež byl přepisem celého projevu Jiřího Rusnoka na prvním ročníku Čínského investičního fóra (China Investment Forum, CIF), které se konalo v reprezentačních prostorách Španělského sálu na Pražském hradě. (Vláda ČR, 2013b) O čtrnáct dní později následovaly dvě zprávy vydané ve stejný den, konkrétně *Premiér: Summit s Čínou by se mohl konat v ČR* a *Česko-čínská spolupráce má velký potenciál*, jež odkazovaly k výsledkům jednání Varšavské iniciativy³³, kde bylo dohodnuto pokračující prohlubování vztahů, uspořádání dalšího ročníku summitu Číny a zemí střední, východní a jihovýchodní Evropy v Praze, zřízení společné mezivládní ekonomické komise a čínsko-české

³³ Tehdejší název spolupráce 16 zemí střední a východní Evropy a Číny.

obchodní a investiční zóny a pokračování v tradici hostění Čínského investičního fóra. (Vláda ČR, 2013c, 2013d) Od tohoto momentu lze v oficiální vládní agendě pozorovat pravidelné vyzdvihování výhod lepších se vztahů s Čínskou lidovou republikou.

Právě pořádání CIFu hraje v rozvoji česko-čínských vztahů zásadní roli. Za koncepcí a realizací stojí postava bývalého ministra obrany ve vládě ČSSD a pozdějšího prezidenta Českých aerolinií Jaroslava Tvrdíka, který se po ne zcela dobrovolném odchodu z ČSA dostal v roce 2006 do pozadí vrcholné politiky. (Finexpert.cz, 2006) Obsadil funkci volebního manažera Sociální demokracie a vedoucího poradců předsedy strany, jímž v oné době byl Jiří Paroubek, po jehož podané demisi se strana ocitla na dlouhých sedm let ve vládní opozici. (Encyklopedie ČSSD, 2013) Tvrdík oficiálně vydržel největší levicové straně radit čtyři roky, poté byl zaneprázdněn aktivitami v soukromém sektoru, které v roce 2012 vyústily v získání postu předsedy dozorčí rady, respektive prezidenta Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce. (Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce, 2017a) O počátcích a získání vazeb na Čínskou lidovou republiku a, oficiálně, její podnikatele není veřejně mnoho známo.

Komora vznikla již v roce 2009 za účelem „navazování a rozšiřování kontaktů mezi podnikatelskými subjekty České republiky a Čínské lidové republiky, napomáhání k všestrannému rozvoji vzájemného obchodu (hospodářských styků) mezi českými a čínskými podnikatelskými, nepodnikatelskými, zájmovými či jinými dalšími subjekty či zastupování, podporování, koordinování a hájení hospodářských a profesních zájmů svých členů.“ (Obchodní rejstřík, 2017) „Všestranný rozvoj vzájemných hospodářských styků mezi českými a čínskými nepodnikatelskými subjekty“ je natolik vágní tvrzení, že se pod něj schová leccos, pomoci Komory může dle všeho využít například nezisková organizace nebo také státní instituce. Do takového konceptu proto bez problému zapadá účast premiérů a ministrů na Čínském investičním fóru, které by mělo z podstaty organizátora sloužit pouze jako potkávací platforma českých a čínských obchodníků. Těmi ovšem nejsou malé a střední podniky, Komora sdružuje především korporátní firmy velkých rozměrů, velkých finančních prostředků a velkých sítí kontaktů, vazeb a území vlivu. Mezi ty nejaktivnější a nejvýznamnější členy patří poradenská společnost Deloitte, přepravci DHL, cestovní agentura Invia, skupina pivovarů Lobkowicz, dopravní Škoda, banky J&T a HSBC, čínský elektronický Huawei, koncern ČEZ, a především miliardářova PPF a čínská investiční skupina CEFC. (Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce, 2017b) Právě činnosti, poslání a vazby v pozadí dvou posledně jmenovaných firem jsou opředeny netransparentností a kontroverzí.

Jedním z článků finanční skupiny PPF nejbohatšího Čecha Petra Kellnera je poskytovatel spotřebitelských úvěrů Home Credit, jež se po velmi pomalých a spíše nešťastných začátcích na čínském trhu v roce 1997 vyšvihl na celosvětově největšího poskytovatele domácích půjček, za čímž z velké části stojí enormní úspěch firmy na čínském trhu. (E.S. Best s.r.o., 2017) První náznak zlepšení nastal pro Kellnera poté, co najal Jaroslava Tvrdíka jako odborného poradce, který začal do Číny létat vybaven písemně poskytnutým politickým krytím ze strany ČSSD, a vše se definitivně začalo v dobré obracet po nástupu Miloše Zemana na Hrad. (Hála, 2016) Proces získání bezpečné čínské půdy pro Kellnerův byznys trval jen chvíli, od návštěvy českého ministra zahraničí v Číně v květnu 2014, přes podpis vstřícné česko-čínské deklarace, až k doprovázení prezidenta na uzavřené schůzce s čínským prezidentem Si Ťin-pchingem, jíž se Kellner nejen zúčastnil, ale z níž Miloše Zemana přepravil vlastním soukromým tryskáčem. (Břešťan, 2017)

Po odvedení kusu práce v PPF mohl Tvrdík začít své byznysové, chcete-li vlivové, dobrodiní konat pro dalšího člena Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce – čínskou investiční skupinu CEFC. Konglomerát, jež oficiálně vystupuje jako investor v oblasti energetiky, petrochemického průmyslu a finančnictví, má ne zcela průhlednou majetkovou strukturu, na níž by nemuselo tolik záležet, kdyby ovšem lidé řídící čínský gigant neseděli ve vedení Smíšené česko-čínské komory či dokonce nepomáhali s politikou české vládě a českému prezidentovi. Jaroslav Tvrdík se po určité době nápomoci dostal i do nejvyšších míst čínské investiční skupiny, a to skrze její evropskou pobočku, kde nad ním z pozice předsedy představenstva dozoruje Chan Chauto, jež shodou okolností s Tvrdíkem tvoří nerozlučnou dvojici také při prezidentování Smíšené česko-čínské komory. Jediným dohledatelným jménem mezi majiteli miliardové CEFC skupiny je Jie Ťien-ming, který se v roce 2015 oficiálně stal ekonomickým poradcem českého prezidenta Miloše Zemana. (Sinopis, 2017)

CEFC je v českém prostředí akvizičně aktivní především poslední dva roky. Tématu této diplomové práce se, mimo jiných takzvaných investic³⁴, týká nyní již poloviční vlastnictví privátní banky J&T, jež v České republice působí od roku 1998 a jež se o deset let později pokusila rozjet projekt zpravodajské televize Z1. Během tří let existence televizního kanálu se o jeho nezánik pokoušeli mimo jiné také Petr Mrzena

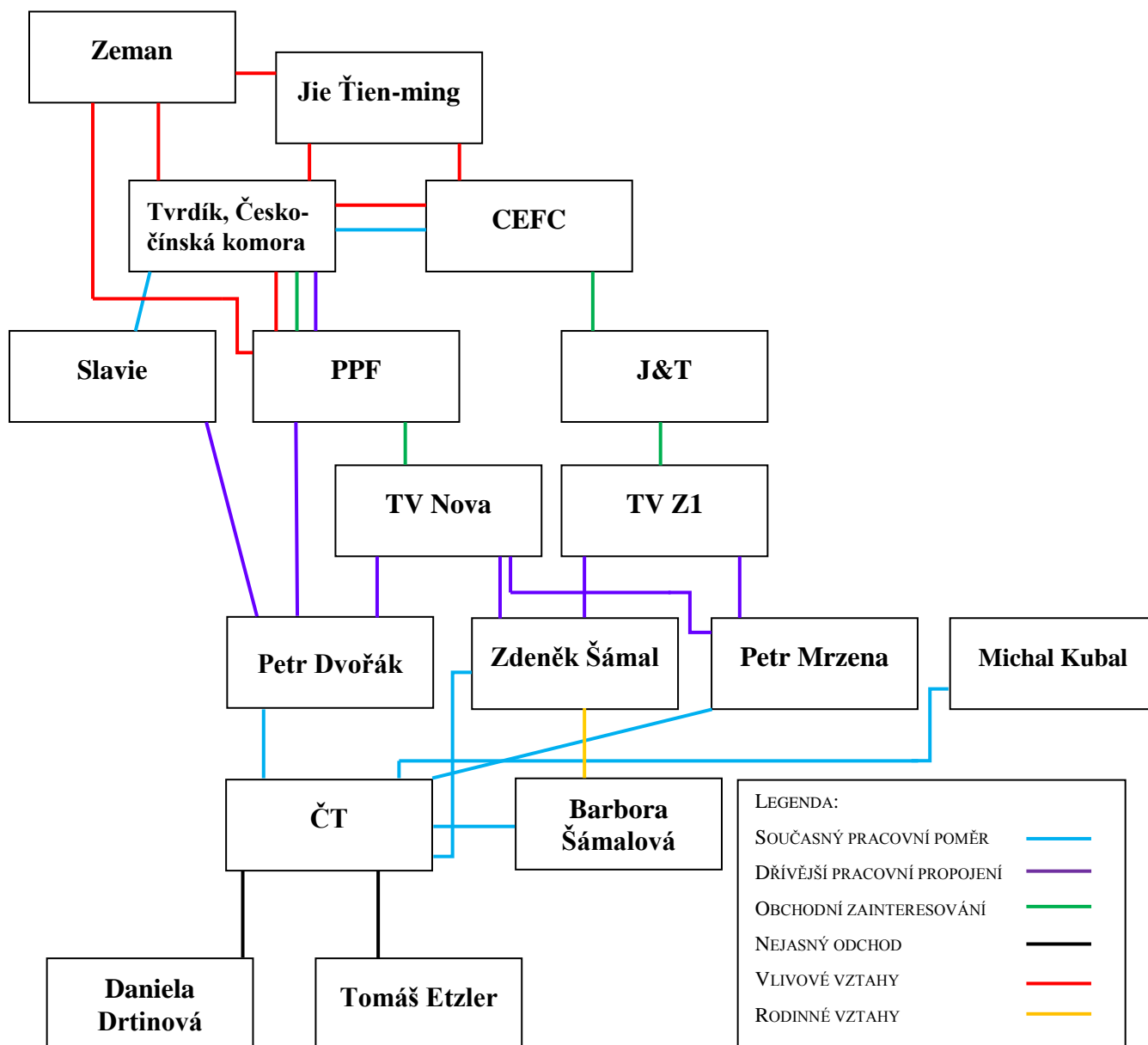
³⁴ CEFC získala podíl například v mediálních domech Empressa Média a Médea Group, v cestovních ruchu skrze firmy Travel Service a Invia či ve volnočasových aktivitách Čechů pomocí fotbalového klubu Slavia a pivovaru Lobkowicz. (Sinopis, 2017)

a Zdeněk Šámal, který Z1 dokonce vedl. (Potůček, 2011) Po nezdaru a konci projektu v roce 2011 se oba vrátili do České televize, do jejíhož čela se ve stejný rok dostal Petr Dvořák. Nový ředitel začal proces obměňování managementu a pro své bývalé kolegy z TV Nova vybral vrchní pozice ve zpravodajské sekci veřejnoprávního média, Petr Mrzena se ze zahraničního zpravodaje vyšvihl na šéfredaktora zpravodajství a Zdeněk Šámal zaujal post výkonného ředitele ČT 24. (ČT 24, 2011) Všichni tři už si spolupráci odzkoušeli z první české komerční televize, do které se Dvořák dostal přes PPF, ve které pracoval od 90. let, a mimo jiné působil v představenstvu fotbalové Slavie, a která Novu na začátku nového milénia koupila, čímž se Dvořák poprvé v jeho kariéře stal televizním ředitelem. (Spáčilová, 2011) Petr Mrzena působí jako šéfredaktor zpravodajství České televize dodnes, stejně jako Zdeněk Šámal, který mu v podstatě z pozice ředitele zpravodajství velí. Oba v minulosti pracovali pro TV Nova vlastněnou Petrem Kellnerem i pro nevydařený projekt dnes zpola čínské společnosti J&T, televizi Z1. (Česká televize, 2017b) Zároveň se v minulosti zodpovídali a nyní zodpovídají Petrovi Dvořákovi, jehož napojení na PPF začalo již v devadesátých letech. Cesty vedoucí od představitelů České televize k subjektům prokazatelně těžícím z dobrých vztahů s Čínou přehledně nastiňuje a celkový obraz propojení sumarizuje schéma č. 30.

Kromě pokynů šéfredaktora a ředitele celé zpravodajské sekce musí zahraniční reportéři naslouchat námitkám a plnit instrukce jejich přímého nadřízeného, vedoucího zahraniční sekce, jímž je od zlomového roku 2013 dřívější zahraniční zpravodaj v USA Michal Kubal. (Česká televize, 2017c) Dle slov bývalého korespondenta Tomáše Etzlera bylo od jeho začátků v Číně vždy zvykem konzultovat všechny zamýšlené náměty reportáží vznikajících za hranicemi České republiky právě především s šéfredaktorem zahraniční rubriky. Tato praxe v předešlých letech bezproblémově fungovala. S předchůdcem Michala Kubala, Martinem Řezníčkem, byl zpravodaj v kontaktu pravidelně, docházelo k diskusím nad tématy či dokonce k jejich schvalování, pokud se jednalo o finančně či časově náročnější látku. Zároveň měl ovšem reportér volné ruce, nápady se rodily v jeho hlavě, pokyny z české redakce nepřicházely. Změna nastala po příchodu Michala Kubala, který byť v pozici vedoucího novináře majícího přímo na starosti reportéry vně českých hranic přestal se zpravodajem v devět tisíc kilometrů vzdálené Číně komunikovat. Z každotýdenní korespondence, starosti a zájmu o zaměstnance žijícího a pracujícího v Asii se stala ignorace pravidelných zpravodajových reportů, četnost reakcí České televize se scvrkla na jedenkrát za čtvrt roku. Archivace elektronické konverzace mezi Michalem Kubalem a Tomášem

Etzlerem jasně ukazuje naprostý nezáměr o zahraničního zpravodaje v Číně ze strany vedoucího zahraniční redakce v České republice, který vyvrcholil zcela poslední reportáží Tomáše Etzlera s názvem *V ohnisku sporů o asijské ostrovy*.

SCHÉMA Č. 30 – MAPA PROPOJENOSTI

ZDROJ: AUTOR

Odvysílání příspěvku předcházela nejméně půlroční příprava, bylo potřeba dojednat povolení k natáčení a přístup do sporných vod Jihočínského moře, zpravodaj jménem České televize domlouval svolení přímo s filipínským prezidentem. Jinými slovy přípravná fáze netrvala týden a nebyla nejjednodušší. I přesto obdržel zpravodaj první reakci na pravidelné hlášení o chystané reportáží až den před jeho dvanáctidenní

plavbou, během níž se dostal k filipínskému vraku ztroskotanému přímo uprostřed území, které si Číňané divoce nárokují. Navíc se jednalo o reakci vyděšenou a zamítavou, sdělující zpravodajovi po měsících mlčení, že Česká televize nemůže náklady na reportáž uhradit. Neschopnost komunikace a roční přehlížení se ukázaly být stejně účinné jako přímé nátlaky a vyústily v rozvázání pracovního vztahu mezi Tomášem Etzlerem a Českou televizí. Na odchodnou dostal zpravodaj vyjádření k jeho poslední reportáži v podobě pouze polovičního proplacení nákladů. Bývalý zpravodaj tak musel zbývajících dvě stě tisíc uhradit ze svého. (Etzler, 2017)

Po malém nahlédnutí pod pokličku interních vztahů se na mysl o to silněji vynořují otázky ohledně plánování výměny zpravodaje, záměrné snahy o změnu stylu reportování o Číně, o nepohodlnosti kontroverzních témat, o nátlakovém mlčení a o pyramidovém naléhání z vysokých míst. Posledně zmíněného se týkala také kauza obvinění vedení České televize z cenzurních praktik skupinou redaktorů, jež na podzim 2013 zaslali podnět Radě České televize, kterou žádali o prošetření možného ovlivňování obsahu zpravodajských příspěvků z počátku téhož roku. Anonymní dopis 32 zaměstnanců ČT, pod který se veřejně podepsala pouze Daniela Drtinová a její kolega Adam Komers, obsahoval několik konkrétních případů, kdy mělo dojít k tlaku a následné změně vyznění reportáží ze strany ředitele a šéfredaktora zpravodajství, Zdeňka Šámala a Petra Mrzeny. Novináři měli namířeno zejména proti Petrovi Mrzenovi, kterého vinili z bezskrupulózní snahy o ovlivnění významů a porušování objektivitu u zpravodajských příspěvků. Jednalo se především o téma prezidentských voleb v roce 2013, jedna ukázka přikázané reportáže se ovšem týkala také Číny. Řečeno ve zkratce, redaktorka dostala za úkol nelogicky osm dní předem natočit probíhající přípravy Číňanů žijících v České republice na oslavy Čínského nového roku. Po jejich nesehnání byla donucena přesvědčit vietnamské majitele restaurace, aby za finanční úhradu sehráli naaranžovanou přípravu novoroční večeře. Jako odborníka na čínské tradiční zvyky si editoři nepozvali sinologa, ale na příkaz šéfredaktora Petra Mrzeny do sekvence umístili ranní vystoupení Jana Kohouta, tehdejšího zástupce Smíšené česko-čínské komory vzájemné spolupráce a pozdějšího ministra zahraničí za Rusnokovy vlády v demisi. (23 moderátorů, redaktorů a editorů České televize, 2013) Kauza obvinění z cenzury v konečném důsledku neotřásla ani Petrem Mrzenou ani Zdeňkem Šámalem, s Českou televizí se rozloučila Daniela Drtinová následovaná Adamem Komersem a dalšími kolegy z pořadu Události, komentáře.

Odpovědi, jež se nabízejí jednak po poodhalení provázanosti vrchních pracovníků veřejnoprávní televize s vlivovými strukturami vedoucími až k nejvyšším patřům české politiky, a zároveň po analýze rozdílnosti v referování zahraničních zpravodajů o Čínské lidové republice a po nastínění vnitřních pořádků v ČT, nevznívají pro médium, jež má být z principu vyvážené a objektivní zcela pozitivně. Dozvědět se a znát druhou stranu příběhu by bylo nápomocné, ani po opakovaných pokusech se ovšem Michal Kubal, Zdeněk Šámal ani jeho sestra Barbora Šámalová nenechali přesvědčit k navázání kontaktu a k možnosti vyjádřit se k výsledkům analýzy a následným otázkám.

6. Závěr

Základním stavebním kamenem této diplomové práce je činnost zahraničního zpravodaje České televize v Číně. Vytváření mediálních obsahů pod značkou televize veřejné služby podléhá určitým standardům, jež jsou určovány zejména Kodexem ČT. Zpravodajství je z principu poslání České televize postaveno na žurnalistických zásadách, jež by měly zajišťovat stálou podobu novinářské práce, která by měla odrážet značku veřejnoprávního média a neměla by se odvíjet od střídajících se osobností za či před kamerou. Hlavním cílem této práce bylo získat odpověď na otázku, zda výměna na postu zahraničního reportéra v Číně v březnu 2014 znamenala posun ve vytváření zpravodajských příspěvků odlišným směrem, nebo zda zůstaly způsoby informování o říši středu neovlivněny. Materiálem pro důslednou argumentaci a pro dokázání či vyvrácení hypotézy předpokládající existenci rozdílů v mediálních výstupech bývalého zpravodaje a současné zahraniční reportérky se staly příspěvky vytvořené oběma korespondenty a vysílané ve zpravodajských relacích ČT v období dvaceti osmi měsíců mezi lednem 2013 a dubnem 2015. Do března 2014 byl zaměstnancem České televize v Číně novinář Tomáš Etzler, jehož po necelých osmi letech nahradila dřívější zpravodajka v Bruselu Barbora Šámalová.

Na reportáži bylo nahlíženo kvantitativním pohledem a byla provedena obsahová a tematická analýza. Mimo témata, kterými se zpravodajové během sledovaného období zabývali, byla pozornost zaměřena také na proměnné celkového počtu, četnosti, stopáže, lokality, a množství vnějších zdrojů, jež se v příspěvcích objevily. Rozdílnost byla prokázána ve všech analyzovaných aspektech kromě rozložení odvysílaných reportáží mezi pořady Události a Horizont ČT 24. Zhruba dvě třetiny příspěvků obou korespondentů zařadila ČT do programu hlavní zpravodajské relace, zbývající třetina se objevila ve specifickém zahraničním Horizontu. Poměr se ukázal být takřka identický, i přes enormní rozdíl v celkovém počtu natočených reportáží. Ve všech ostatních kategoriích rozboru vykazovala práce obou zpravodajů jinakost, jež by si v některých případech zasloužila přívlástek značná. Z pera bývalého korespondenta vzešlo za jeho posledních čtrnáct měsíců působení v Číně 43 příspěvků, zatímco současná reportérka jich za stejně dlouhé období vytvořila více než dvakrát tolik, konkrétně 92. Tomáš Etzler vykazoval velmi pravidelnou činnost, diváci České televize se informace o Číně přímo z místa činu dozvídali průměrně třikrát do měsíce. Barbora Šámalová naproti tomu dokázala schopnost velkého nasazení, když v říjnu 2014 vytvořila 17 reportáží.

Obecně je ovšem nemožné určit průměrný počet jejích příspěvků, jež by se každý měsíc objevoval na obrazovkách České televize. Zmíněnému plodnému říjnu předcházel nulový duben, výjimkou nebyl pokles či nárůst polovičního počtu reportů v rozmezí dvou měsíců. Překvapivým zjištěním byla skoro absolutní neexistence reprízovaných dílů reportáží T. Etzlera, a naopak opakované vysílání více než padesáti procent příspěvků B. Šámalové. Práce obou zpravodajů se lišila také v délce jednotlivých zpráv, Etzler přesáhl stopáž dvě minuty a třicet vteřin zhruba ve třech čtvrtinách jeho reportů, Šámalová tuto hranici překročila jen ve čtyřech procentech jejích reportáží, ve valné většině případů se držela standardní délky okolo dvou minut. Jedním z nejvýraznějších rozdílů ve způsobu práce se ukázal být výběr lokalit, ve kterých příspěvky vznikaly. Tomáš Etzler přinesl informace z více než 16 různých oblastí, přičemž přibližně ve čtvrtině příspěvků natáčel na více místech najednou. Barbora Šámalová vytvořila přesnou polovinu její práce v čínském hlavním městě. Neodmyslitelnou součástí zpravodajských příspěvků je uvedení a vyjádření vnějších zdrojů. V Etzlerových reportážích se průměrně objevovaly tři až čtyři zdroje informací a názorů, jedenkrát dodal České televizi zprávu obsahující údaje pouze z jeho úst. Šámalová nejčastěji dávala prostor jednomu až dvěma vnějším faktorům, dvacet příspěvků, téměř čtvrtina, vzniklo bez přítomnosti jediného zdroje.

Přehledným ukazatelem podobnosti či odlišnosti v přístupu k zastávání pozice zahraničního zpravodaje v Číně je výběr témat, o kterých reportéři zpravovali českou veřejnost. Z logické podstaty rozložení světa a společnosti se oba novináři shodli na pokrývání oblasti politiky, ekonomiky, zahraničí, v menší míře životního prostředí a zdravotnictví. Unikátním tématem, jež se objevilo u obou zpravodajů, čímž byla dokázána jeho legitimita, byly unikátnosti čínské společnosti, čínských zvyklostí a čínské národy. Zbývající zpravodajská činnost se skládala z odlišného výběru témat. Etzler se často a leckdy dlouze zabýval skandály, aktivismem a sociálními problémy, Šámalová ráda informovala o kultuře a česko-čínských vztazích. Právě očividný rozdíl v závažnosti témat je jedním z nejzásadnějších poznatků provedené analýzy.

Výsledky rozboru potvrdily správnost úvodní hypotézy, a nadto vznesly další řadu navazujících otázek ohledně důvodů střídání zpravodajů. Při hledání příčin změny novinářských osobností a současně způsobu vytváření mediálního obrazu Číny v České televizi byla nadnesena myšlenka možné souvislosti s obratem české zahraniční politiky směrem ke snaze o česko-čínské přátelství, jež má pro určité české obchodníky a zájmové skupiny potenciál prospěchu. Vyslovení této domněnky bylo podpořeno

argumentem propojenosti struktur vrcholné politiky, miliardových obchodů a České televize. Otázka ovšem zůstává nezodpovězena, bez možnosti proniknutí do zákulisí a s absencí vyjádření ze strany veřejnoprávního média je vše pouhou polemikou. Nezbyvá než se dál ptát, proč v České televizi došlo k vytvoření nového standardu zahraničního zpravodajství z Číny.

7. Abstract

Even in today's small world, media is still a prominent channel through which people explore. Its role in providing information about China is crucial, even more so for China being such an enigmatic and culturally distant country. The privilege of a reporter being sent to China to deliver undistorted news should be held with respect by the television in public service. In 2014, Czech Television replaced its foreign correspondent after seven long years. This thesis is based on the hypothesis that along with the change in reporter, the method of reporting also underwent significant change. In order to confirm or disprove the above assumption, quantitative content analysis was conducted by compiling reports made by the former and the current correspondent from January 2013 through April 2015. The focus was placed on variables of amount, frequency, length, location, sources and topics. The evidence drawn from the above compilation of reports indicates that the journalistic approach towards China has indeed changed following the replacement of the reporter, and has also provided definitive answers to various other anomalies noted in the thesis. Due to the unique and specific role of Czech Television as the media in public service, the distinct shift in their coverage of China has the potential to become controversial. For the purposes of understanding the reasons behind said replacement, the topic encompassed broader perspectives including both politics and business, two spheres showing marked increases in their interest towards the Red Dragon.

8. Literatura

BOYD, Andrew. *Zpravodajství v rozhlasu a televizi*. Praha: Centrum nezávislé žurnalistiky, 1995. 163 s.

BURNS, Lynnete Sheridan. *Žurnalistika*. Praha: Portál, 2004. 186 s. ISBN 8071788716

COHEN, Bernard C. *The Press and Foreign Policy*. Princeton, New Jersey: Princeton University Press, 1963. 288 s.

FAIRCLOUGH, Norman. *Critical Discourse Analysis. The Critical Study of Language*. New York: Routledge Taylor&Francis Group, 2013. 591 s. ISBN 978-1-4058-5822-9

OSVALDOVÁ, Barbora. *Zpravodajství v médiích*. Praha: Karolinum, 2011. 144 s. ISBN 978-80-246-1899-9

RUß-MOHL, Stephan, BAKIČOVÁ, Hana. *Žurnalistika. Komplexní průvodce praktickou žurnalistikou*. Praha: Grada Publishing, 2005. 292 s. ISBN 8024701588

SEDLÁKOVÁ, Renata. *Výzkum médií. Nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. 544 s. ISBN 978-80-247-3568-9

SHOEMAKER, Pamela J., REESE, Stephen D. *Mediating the Message. Theories of Influences on Mass Media Content*. New York: Longman, 1996. 312 s.

SIEBERT, Fred S., PETERSON, Theodore, SCHRAMM, Wilbur Lang. *Four Theories of the Press: The Authoritarian, Libertarian, Social Responsibility and Soviet Communist Concepts of What the Press Should Be and Do*. Urbana: University of Illinois Press, 1956. 153 s. ISBN 0-252-72421-6

SPLICHAL, Slavko, SPARKS, Colin. *Journalists for the 21st Century*. Norwood, New Jersey: Ablex Publishing, 1994. 210 s.

TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Praha: Portál, 2006. 192 s. ISBN 80-7367-096-8

TRAMPOTA, Tomáš, VOJTĚCHOVSKÁ, Martina. *Metody výzkumu médií*. Praha: Portál, 2010. 293 s. ISBN 978-80-7367-683-4

WESTERSTAHL, Jörgen, JOHANSSON, Folke. Foreign News: News Values and Ideologies. In *European Journal of Communication*, 1994, roč. 9, číslo 1, s. 71-89.

WILSON, John. *Understanding Journalism: A Guide to Issues*. London: Routledge, 1996. 304 s.

8.1. Elektronické zdroje

23 moderátorů, redaktorů a editorů České televize, 2013. Dopis Radě České televize. [pdf] Praha: Česká televize, 25. 10. 2013. [cit. 16. srpen 2017]. Dostupné z: <http://data.idnes.cz/soubory/domaci/A131031_JAV_SKENZPHAP12.PDF>

BŘEŠŤAN, Robert, 2017. Petr Kellner s politikou v zádech. In: *Hlídací pes.org* [online] 13. 3. [cit. 15. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://hlidacipes.org/petr-kellner-s-politikou-v-zadech-jeho-home-credit-je-v-cine-uz-treti-nejvetsi-v-oboru/>>

Česká televize, 2017a. Barbora Šámalová. In: *Českátelevize.cz* [online]. [cit. 14. duben 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/barbora-samalova/>>

Česká televize, 2017b. Zdeněk Šámal. In: *Českátelevize.cz* [online]. [cit. 16. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/zdenek-samal/>>

Česká televize, 2017c. Michal Kubal. In: *Českátelevize.cz* [online]. [cit. 16. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/lide/michal-kubal/>>

Čínština pro praxi, 2017a. Etnické menšiny. [online]. [cit. 17. červenec 2017]. Dostupné z: <http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Etnick%C3%A9_men%C5%A1iny_%C4%8CLR>

Čínština pro praxi, 2017b. Hong Kong. [online]. [cit. 24. duben 2017]. Dostupné z: <<http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Hongkong>>

Čínština pro praxi, 2017c. Ujguři. [online]. [cit. 24. duben 2017]. Dostupné z: <<http://wiki.cinstina.upol.cz/index.php/Ujgu%C5%99i>>

ČT 24, 2008. Tomáš Etzler: Od řidiče k oceněnému reportérovi. [online] 29. 9. [cit. 14. duben 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1439870-tomas-etzler-od-ridice-k-ocenenemu-reporterovi>>

ČT 24, 2011. Petr Mrzena je novým šéfredaktorem zpravodajství ČT. [online] 8. 11. [cit. 16. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1234085-petr-mrzena-je-novym-sefredaktorem-zpravodajstvi-ct>>

ČT 24, 2013. Novou zpravodajkou ČT v Číně bude Barbora Šámalová. [online] 11. 12. [cit. 15. duben 2017]. Dostupné z: <<http://www.ceskatelevize.cz/ct24/media/1059530-novou-zpravodajkou-ct-v-cine-bude-barbora-samalova>>

ČTK, 2014. Nechceme samostatný Tibet, podepsal Číně za Čechy Zaorálek. In: *Aktuálně.cz* [online] 29. 4. [cit. 25. duben 2017]. Dostupné z: <<https://zpravy.aktualne.cz/zahranici/nehceme-samostatny-tibet-podepsal-cine-za-cechy-zaoralek/r~c2fa4f8ccf6611e3b3cb002590604f2e/?redirected=1501596325>>

E.S. Best s.r.o., 2017. *The Fleet Sheet*. [pdf] 1. 8. [cit. 16. srpen 2017].

Encyklopedie ČSSD, 2013. Předsedové České sociální demokracie 1987-2012. In: *Historie ČSSD* [online]. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://www.historiecssd.cz/predsedove-ceske-socialni-demokracie-1878-2012/>>

Etzler International, 2017. [online]. [cit. 16. duben 2017]. Dostupné z: <<http://www.etzler-international.com/#about>>

Finexpert.cz, 2006. Zpráva o skutečném stavu Českých aerolinií (ČSA). In: *Ihned.cz* [online] 2. 6. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://byznys.ihned.cz/c1-18594850-zprava-o-skutecnem-stavu-ceskych-aerolinii-csa>>

Greenpeace, 2015. *A Summary of the 2015 Annual PM2.5 City Rankings*.

HÁLA, Martin, 2016. Jed v žilách pašeráka hadů. In: *Sinopsis* [online] 22. 2. [cit. 15. srpen 2017]. Dostupné z: <<https://sinopsis.cz/jed-v-zilach-paseraka-hadu/>>

Idnes.cz, 2004. Reportéři ČT získali cenu za Irák. In: *Idnes* [online] 15. 2. [cit. 14. duben 2017]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/reporteri-ct-ziskali-cenu-za-irak-dq6-/domaci.aspx?c=A040205_140432_domaci_kot>

Kodex České televize. Zásady naplňování veřejné služby v oblasti televizního vysílání. [pdf] Praha: Česká televize, 2003. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/kodex-ct/pdf/kodex-ct.pdf?_ga=2.179572324.1345587982.1501528925-2063908514.1500964122>

KUBAL, Michal. *Zpráva pro Radu ČT o činnosti zahraničních zpravodajů za rok 2013*. [pdf] Česká televize, 2014. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/document/405.pdf?v=1&_ga=2.247677127.1345587913.1501528925-2063908514.1500964122>

LOMOVÁ, Olga, 2014. Hong Kong – klid před bouří? In: *Deník referendum* [online] 4. 10. [cit. 23. duben 2017]. Dostupné z: <<http://denikreferendum.cz/clanek/18891-hongkong-klid-pred-bouri>>

Media Tenor, 2015. *Analýza zpravodajství českých televzí a ČRo, rok 2014* [pdf] Ostrava: Media Tenor. Dostupné z: <<http://img.ceskatelevize.cz/press/3274.pdf>>

Obchodní rejstřík, 2017. Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce. [online]. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://obchodnirejstrik.cz/smisena-cesko-cinska-komora-vzajemne-spoluprace-28927788/>>

POTŮČEK, Jan, 2011. Pět důvodů, proč skončila zpravodajská televize Z1. In: *Digizone.cz* [online] 25. 1. [cit. 15. srpen 2017]. Dostupné z: <<http://www.digizone.cz/clanky/pet-duvodu-proc-skoncila-televize-z1/>>

Rozhovor s Tomášem ETZLEREM, nar. 1963, bývalý zahraniční zpravodaj České televize v Číně. Praha 19. 4. 2017.

Rozhovor s Kateřinou PROCHÁZKOVOU, nar. 1976, bývalá redaktorka zahraniční sekce České televise. Praha 25. 7. 2017.

Show Jana Krause. Tomáš Etzler. [díl televizního pořadu] Prima TV 2. 9. 2011. Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=5O0p_3mTKtA>

Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce, 2017a. Vedení Komory. [online]. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <http://www.czechchina.com/?page_id=1916>

Smíšená česko-čínská komora vzájemné spolupráce, 2017b. Členové Komory. [online]. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <http://www.czechchina.com/?page_id=1118>

SPÁČILOVÁ, Mirka, 2011. ČT trestuhodně rezignovala na Události, říká na ředitele Dvořák. In: *Idnes.cz* [online] 25. 8. [cit. 16. srpen 2017]. Dostupné z: <http://zpravy.idnes.cz/ct-trestuhodne-rezignovala-na-udalosti-rika-adept-na-reditele-dvorak-1jm-/domaci.aspx?c=A110825_153729_domaci_jw>

Statut České televize. [pdf] Praha: Rada České televize, 2016. Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/statut-ct/pdf/statut-ct.pdf?verze=2016-07-01.1&_ga=2.179572324.1345587982.1501528925-2063908514.1500964122>

TRAMPOTA, Tomáš, KUČEROVÁ, Kateřina. Světy „těch druhých“. Agenda zahraničního zpravodajství českých televizních stanic In: *Pražské sociálně vědní studie. Mediální řada* [pdf] Praha: Fakulta sociálních věd UK, 2011. [cit. 20. duben 2017]. Dostupné z: <http://publication.fsv.cuni.cz/attachments/510_025.pdf>

Vláda ČR, 2013a. Restart spolupráce mezi Českou republikou a Čínou. In: *Úřad vlády České republiky* [online] 12. 11. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/restart-spoluprace-mezi-ceskou-republikou-a-cinou--113297/>>

Vláda ČR, 2013b. Věřím v dlouhodobé a strategické partnerství mezi Čínou a Evropou. In: *Úřad vlády České republiky* [online] 13. 11. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/premier/projevy/premier-osobne-verim-v-dlouhodobem-strategickem-partnerstvi-mezi-cinou-a-evropou-113340/>>

Vláda ČR, 2013c. Summit s Čínou by se mohl konat v ČR. In: *Úřad vlády České republiky* [online] 26. 11. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/premier-summit-s-cinou-by-se-mohl-konat-v-cr--113845/>>

Vláda ČR, 2013d. Česko-čínská spolupráce má velký potenciál. In: *Úřad vlády České republiky* [online] 26. 11. [cit. 14. srpen 2017]. Dostupné z: <<https://www.vlada.cz/cz/media-centrum/aktualne/cesko-cinska-spoluprace-ma-velky-potencial-113898/>>

Xinhua, 2016. China Focus: A Farm Growing from China-Czech Friendship. In: *News Xinhuanet* [online] 29. 3. [cit. 19. duben 2017]. Dostupné z: <http://news.xinhuanet.com/english/2016-03/29/c_135234240.htm>

Zákon č. 483/1991 Sb., o České televizi. [pdf] Dostupné z: <http://img.ceskatelevize.cz/boss/image/contents/zakony/pdf/zakon-o-ceske-televizi.pdf?verze=2017-08-01-20:56:31&_ga=2.209847893.1345587982.1501528925-2063908514.1500964122>

9. Seznam příloh

Příloha č. 1 – Seznam analyzovaných reportáží Tomáše Etzlera

Příloha č. 2 – Seznam analyzovaných reportáží Barbory Šámalové

10. Přílohy

Příloha č. 1 – Analyzované reportáže T. Etzlera

6.1.2013	Život severokorejských uprchlíků
8.1.2013	V Číně roste podpora stávkujících novinářů
25.1.2013	Čína a sporné ostrovy
26.1.2013	První zahraniční cesta, reakce ze zahraničí
9.2.2013	Nejdražší koktejl v historii
16.2.2013	S rodiči jen pár dní v roce
22.2.2013	Čínsko-japonské napětí
24.2.2013	Honička ve Východo-čínském moři
3.3.2013	Nebezpečné čínské vepřové?
5.3.2013	Nové čínské vedení
11.4.2013	Dětské mléko na příděl
14.4.2013	Spojené státy v případě severokorejského útoku dodrží spojeneckou povinnost
20.4.2013	Ptačí chřipka: 95 nakažených
27.4.2013	Válka Googlu s Čínou
12.5.2013	Přesně dva měsíce jsou pod mezinárodní ochranou nejohroženější druhy žraloků
12.5.2013	Krvavá delikatesa ze žraločích ploutví
25.5.2013	Čínský aktivista rockovou hvězdou
16.6.2013	Nový Tchaj-wan z odpadu
29.6.2013	Čínský boj s drogami
30.6.2013	Čínské zbraně proti drogám
7.7.2013	Homosexuálové v Číně stále čelí ostré diskriminaci

8.7.2013	Čínský ministr odsouzený za korupci
14.7.2013	Čína se otevírá turistům
22.8.2013	Ostře sledovaný proces
26.8.2013	Čínský proces století
22.9.2013	Doživotí pro Po Si-laje
22.9.2013	Čistky po čínsku
24.9.2013	Stárnoucí populace v Číně
27.9.2013	Čínské pracovní tábory
5.10.2013	Čínské nebe i pro soukromníky
13.10.2013	Čína: obchody s orgány
23.10.2013	Elektro auty proti smogu
31.10.2013	Vojenská moc Japonska
6.11.2013	Exploze před klíčovým setkáním
14.11.2013	Nová počítačová hra má posílit vlastenecké myšlení
23.11.2013	Cíl čínských zdravotnic: Evropa
26.11.2013	Smutný návrat do míst zničených tajfunem
26.12.2013	120 let od narození Mao Ce-tunga
27.12.2013	Mao Ce-tung zůstává čínskou ikonou
3.1.2014	Ikea slaví úspěch v Číně
12.1.2014	Boj proti nelegálnímu trhu se slonovinou
4.2.2014	Rok koně a sázkové šílenství
7.2.2014	Hongkong čelí přívalu školáků

Příloha č. 2 – Analyzované reportáže B. Šámalové

2.3.2014	Teroristický útok v Číně
25.3.2014	Pozůstalí chtějí informace o letu MH370
23.5.2014	Největší ruský plynový kontrakt
30.5.2014	Zatajované výročí pekingského masakru
3.6.2014	Masakr na náměstí Nebeského klidu
8.6.2014	Čína – proti smogu elektromobily
20.6.2014	České zdravotnictví na čínském trhu
26.6.2014	Huawei těžko proniká na západní trhy
1.7.2014	Proti čínské protesty v Hongkongu
2.7.2014	Korupční skandál čínského generála
11.7.2014	Dokument o životě v Tibetu
15.7.2014	Čína se připravuje na velkou migraci
17.7.2014	Úplatky v Číně
21.7.2014	V Číně přibývá workoholiků
26.7.2014	Spolupráce s českými firmami v provincii Che-pej
28.7.2014	Mlžení Číny o pádu letounu na Ukrajině
13.8.2014	Asijská cesta papeže Františka
14.8.2014	Čína v 1. světové válce
17.8.2014	Násilí v čínských nemocnicích
31.8.2014	Slovenská stopa v Číně
1.9.2014	Portál Alibaba míří na americký trh
1.9.2014	Střety při protestech v Hongkongu

4.9.2014	Sousedské vztahy stále mocnější Číny
16.9.2014	Tajfun udeřil na Hongkong
18.9.2014	Čínský Alibaba vstupuje na Wall Street
21.9.2014	České a čínské umění v Pekingu
21.9.2014	Čína a Indie k sobě mají blíž
23.9.2014	Doživotí za hájení práv menšin
26.9.2014	V Číně je nejhustší smog na světě
29.9.2014	Masové protesty v Hongkongu
30.9.2014	Protesty v Hongkongu
30.9.2014	Sociální sítě a protesty v Hongkongu
1.10.2014	Hrozby Hongkong nevyklidí
2.10.2014	Napětí v Hongkongu
2.10.2014	Protesty brzdí ekonomiku Hongkongu
3.10.2014	Demonstranti hrozí odvoláním rozhovorů
4.10.2014	Násilí v Hongkongu
5.10.2014	Hongkong: Uvolnění blokády
6.10.2014	Demonstranti v Hongkongu si berou oddechový čas
9.10.2014	Kde je Kim Čong-un?
10.10.2014	Nové protesty v Hongkongu
13.10.2014	Sřety v Hongkongu
15.10.2014	Zásah proti demonstrantům v Hongkongu
15.10.2014	Hongkongská policie čelí kritice
19.10.2014	Počet případů dengue v Číně roste
22.10.2014	Šance Pekingu na pořádání zimní olympiády

25.10.2014	Asijský úspěch českých vinařů
30.10.2014	Návštěva Miloše Zemana z pohledu Číny
31.10.2014	Čína staví nejvíc mrakodrapů na světě
9.11.2014	Špičky světové ekonomiky v Číně
10.11.2014	Čína a Japonsko hledají společnou řeč
11.11.2014	Vysoké cíle jednání APEC v Pekingu
12.11.2014	Klíčová dohoda o boji se skleníkovými plyny
23.11.2014	Jako zklamání hodnotí ekonomové po roce fungování šanghajskou zónu volného obchodu
26.11.2014	Hongkong: protesty, vyklízení a zatýkání
27.11.2014	Čínské procesy s disidenty
30.11.2014	Severokorejská brána do světa
1.12.2014	Hongkong: ostrý zásah proti demonstrantům
6.12.2014	Vlivný politik v poutech
10.12.2014	Čínská ekonomika je největší na světě
11.12.2014	Zákon proti demonstrantům v Hongkongu
13.12.2014	Čínská spolupráce s KLDR
15.12.2014	Příběh běžence z KLDR
29.12.2014	Život čínských handicapovaných
30.12.2014	Čínští vězni jako "dárci" orgánů
23.1.2015	Čínské rodiny váhají mít více dětí
28.1.2015	Česká výstava v Číně
30.1.2015	Velké čínské plány v rychlovlakem
2.2.2015	Praha v hlavní roli čínského filmu
13.2.2015	Čínský trh s emisními povolenkami

15.2.2015	Podzemní bydlení v Pekingu
18.2.2015	Čína slaví nový rok
22.2.2015	Čína slaví příchod nového roku
23.2.2015	Čínské závody ve zbrojení
24.2.2015	Peking se uchází o zimní olympiádu v roce 2022
5.3.2015	Nízký hospodářský růst Číny
5.3.2015	Zasedání největšího světového parlamentu
7.3.2015	Hledání zmizelého letu MH370
9.3.2015	Dokument o čínském smogu
14.3.2015	Odhalování padělků elektroniky
14.3.2015	Czech Grand Design – Sklo
19.3.2015	Rozmach elektromobilů v Číně
22.3.2015	Čínská cenzura internetu
5.4.2015	Čínské nákupy v Hongkongu
7.4.2015	Masová (re)produkce starých mistrů
14.4.2015	Práva čínských dělníků
17.4.2015	Pronásledování čínských novinářů
18.4.2015	Úspěch českých architektů v Číně
20.4.2015	Přímá linka Praha-Peking
23.4.2015	Česko na prestižním veletrhu v Šanghaji
25.4.2015	Česko láká čínské turisty
26.4.2015	Česká obchodní stopa v Číně